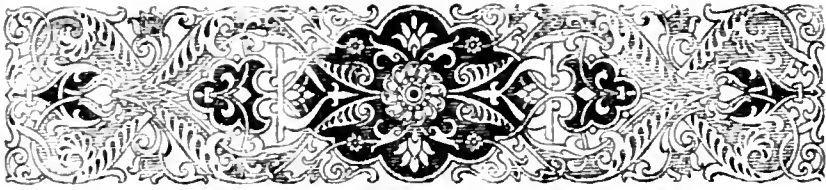

H. Guthe and L. W. Gatten

The Books of Ezra and Nehemiah

in Hebrew

785
.2
1911
1917

THE present edition of the *Sacred Books of the Old Testament* in Hebrew exhibits the reconstructed text on the basis of which our new Version in the *Polychrome Bible* has been prepared by the learned contributors mentioned on the inside page of the back cover.

5

Departures from the Received Text are indicated by critical marks: — *v* (*i. e. V = Versions*) designate a reading adopted on the authority of the Ancient Versions (², ³, &c. indicate that the respective glosses relegated to the foot of the page are omitted in the Versions, esp. **6** *e. g.* Neh. 9, 24³); — *c* (*i. e. c = conjecture*) are used for 10 Conjectural Emendations; and *z* (*i. e. z = נקוד*), for changes involving merely a departure from the Masoretic points, or a different division of the consonantal text. A **פסס** † indicates transposition of the Masoretic פסוק פסוק; — *o* are used in cases where the *קרי* has been adopted instead of the *כתוב*, and *o* for changes introduced by reason of Parallel Passages. A small note of exclamation, *e. g.* 15 Neh. 12, 10[!] calls attention to readings deliberately preferred on the strength of some Heb. manuscripts or early printed editions of good authority. Doubtful Words or Passages are enclosed in notes of interrogation (*o*). Occasionally two critical marks are combined, *e. g.* **ov**, *i. e.* Deviations from the Received Text suggested by the Versions as well as by Parallel Passages; or **ov**, *i. e.* 20 Departures from the Masoretic points, supported by the Versions, &c. — *o* calls attention to transposed passages, the traditional position of the words in the Received Text being marked by *o* while the transposed words are enclosed in *o*. In addition to these *brackets*, *o*, *braces*, *o*, and *parentheses*, *o*, are used if there are two or three transpositions on the same page. In cases where two or three consecutive 25 words are transposed the traditional sequence is indicated by ¹ ² ³ &c. respectively prefixed to the individual words (Ezr. 7, 22). Transposition of consonants is indicated by figures above the respective letters (Ezr. 8, 29). Passages corrupted beyond emendation are indicated by *o* *o* *o*, while *o* *o* *o* point to *Lacunæ* in the original. Passages printed in smaller type (Ezr. 3, 11; 9, 11; Neh. 1, 9; 8, 15) re- 30 present Quotations (*cf.* Num. 6, 24; 10, 35; 21, 14; Jud. 14, 14; 15, 16; Is. 23, 16).

The Ancient Versions are referred to in the *Notes* under the following abbreviations: — **M** = Masoretic Text; **LXX** = LXX; **T** = Targum; **S** = Peshita; **V** = Vetus Latina; **J** (*i. e.* Jerome) = Vulgate; **A** = Aquila; **O** = Theodotion; **S** = Symmachus. **CA** means Codex Alexandrinus (*A*), **CL** = Lucianic recension (*A*); 35 **S** = Sinaiticus (*S*), **V** = Vaticanus (*B*). **TO** = Targum of Onkelos.

The heavy-faced figures in the left margin of the *Notes* (1, 2, 3, &c. refer to the chapters, the numbers in *o* to the verses of the Hebrew text. The mark *o* means *omitted* or *omitted by*, *alt.* = *as an alternative*; 1°, 2° = *first* or *second edition*, respectively. AV = Authorized Version; RV = Revised Version. 40

Uza

The Books of Ezra and Nehemiah

GUTHE AND BATTEN

THE SACRED BOOKS

OF

A CRITICAL EDITION OF THE HEBREW TEXT

PRINTED IN COLORS, WITH NOTES

PREPARED

UNDER THE EDITORIAL DIRECTION OF

PAUL HAUPT

PROFESSOR IN THE JOHNS HOPKINS UNIVERSITY, BALTIMORE

PART 19

BY

H. GUTHE AND L. W. BATTEN

Leipzig

1901

Baltimore
THE JOHNS HOPKINS PRESS

London, W. C.
DAVID NUTT, 57-59 LONG ACRE

THE BOOKS

OF

CRITICAL EDITION OF THE HEBREW TEXT

PRINTED IN COLORS

EXHIBITING THE COMPOSITE STRUCTURE OF THE BOOKS

WITH NOTES

BY

PROFESSOR IN THE UNIVERSITY OF LEIPZIG

English translation of the Notes

BY

B · W · BACON, D. D. AND D · B · MACDONALD, B. D.
NEW HAVEN, CONN. LEAFORD, CONN.

With Additions

BY

LECTOR OF ST. MARK'S CHURCH, NEW YORK
FORMERLY PROFESSOR OF HEBREW IN THE PROTESTANT EPISCOPAL DIVINITY SCHOOL, CHICAGO

Leipzig

1901

Baltimore
THE JOHNS HOPKINS PRESS

London, W. C.
DAVID NUTT, 57-59 LONG ACRE

עזרא

בשנת אחת לכורש מלך פרס לכלות דבר יהוה בפי ירמיה העיר יהוה א, 8
 את רוח כרש מלך פרס ויעבר קול בכל מלכותו וגם במכתב לאמר:
 כה אמר כרש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי יהוה אלהי ישראל- 2
 אלהי השמים והוא פקד עלי לבנות לו בית בירושלם אשר ביהודה:
 מי בכס מכל עמו המתנדב ללכת יהי אלהיו עמו ויעל לירושלם אשר 3
 ביהודה ויבן את בית יהוה אלהי ישראל: וכל הנשאר מכל המקומות 4
 אשר הוא נר שם ינשאוהו אנשי מקמו בכסף ובוהב וברכש ובבהמה עם הנקבה
 לבית האלהים אשר בירושלם:
 ויקומו ראשי האבות ליהודה ובנימן והכהנים והלויים לכל העיר האלהים ה
 את רוחו לעלות לבנות את בית יהוה אשר בירושלם: וכל סביבותיהם חזקו 10
 בידיהם ככל ככסף ובוהב וברכש ובבהמה ובנדבות לרבות לבנות הבית:
 והמלך כורש הוציא את כלי בית יהוה אשר הם ירד נכוכרנצר מירושלם ויתנם 7
 בבית אלהיו: ויוציאם כורש מלך פרס על יד מתרדת הנזבר ויספרם לששצצר 8
 הנשיא ליהודה: ואלה מספרם 9
 א אנרמלי זהב שלשים I, א^d כפורי זהב שלשים י
 ב אנרמלי כסף אלף כפורי כסף . . . . . ארבע מאות ועשרה
 ג מתלפים תשעה ועשרים: כלים אחרים אלף: f
 כל הכלים לזהב ולכסף חמשת אלפים וארבע מאות 11
 הכל העלה ששצצר עם העולים מ-ה-ש-ב-י מכלל לירושלם:
 ואלה בני המדינה העלים משכי הנולה אשר הגלה נכוכרנצור מלך בבל 2, 8
 לבבל וישובו לירושלם ויהודה איש לעירו: אשר באו עם זרובבל ישוע נחמיה 2
 יעזריה רעימיה ינחמני מרדכי בלשן מספרית: קני רחום בענה ראשיהם-
 מספר אנשי עם ישראל:
 בני פרעש אלפים מאה שבעים ושנים: 3
 בני שפטיה שלש מאות שבעים ושנים: 4
 בני ארח שבע מאות חמשים ושינים: ה
 בני פחת מאוב לבני ישוע יניואב אלפים שמנה מאות ושנים עשר: 6
 בני עילם אלף מאתים חמשים וארבעה: 7
 בני זתוא תשע מאות וארבעים וחמשה: 8
 בני זקי שבע מאות ושישים: 30
 בני יבני שש מאות ארבעים ושנים: 9
 בני בקי שש מאות עשרים ושלשה: 11

2 כני חמישא c בני שבי f
הכל מאה שלשים ותשעה:
הנתינים

43 בני ציחא a בני חשוּפא b בני טַבְעוּת: c בני קָרם d
44 בני סיָהא e בני פדון: f בני לְכָנָה g בני חֲנָבָה b
45 בני עֵקוּב: i <*****> k בני חֲנָב b
46 בני חֲנָן n <***> o בני גְדַל p בני גְחַר q
47 בני רָאִיָה: r בני רִצִין s בני נְקוּדָא t
48 בני גְזָם: v בני גְזָא w בני פֶּסַח x <***> u
49 בני בְּסִי: z בני אֶסְנָה aa בני מְעוּנִים bb בני נְפִיסִים: cc <***> y
50 בני בְּקוּק: dd בני חֲקוּפָא ee בני חֲרוּר ff בני חֲרָשָׁא: gg <***> y
51 בני בְּצֻלוֹת: hh בני מַחֲרָד ii בני חֲרָשָׁא: kk בני חֲרָשָׁא: ll בני בְּרָקוּם
52 בני סִיסְרָא mm בני תַּמַּח: nn בני נְצִיח oo בני חֲמִיפָא: pp
53 בני עֲבְרֵי שְׁלֵמָה

54 בני סְמִי a בני הַסְפֵרַת b בני פְּרִי־דָא: c בני יַעֲלָה d
55 בני דְרוֹקוֹן e בני גְדַל: f בני שַׁפְּטִיָה g בני חֲסִיל b
56 בני פְּכֵרַת הַצְּבִים i <*****> k בני אֲמִיּוֹן: l בני חֲמִיפָא: pp
57 כל הנתינים ובני עבדי שלמה שלש מאות תשעים ושנים:
58 ואלה העולים מִתַּל מֶלַח וְ-תַל חֲרָשָׁא כְרוּב אֶגְן יוֹ-אֶפְרַיִם דְּרֵאשִׁיהֶם-
59 ולא יכלו להניד כית אבתם וזרעם אם מישראל הם:
60 בני דְלִיָה a בני טוֹבִיָה b שש מאות חמשים ושנים:
61 בני חֲקִיָה בני הקוֹיִן בני בְרוּלִי ומִי־ן הכהנים
62 אשר לקח מבנות בְרוּלִי הַנְּלַעְדִי אִשָּׁה <***> ויקרא על שְׁמֵי-ו: אלה בְּקִשׁוֹ
63 כְּתָבָם בְּ-מִתְנַחֲשִׁים וְלֹא נִמְצְאוּ ויגאלו מן הַכְּהֵנָה: ויאמר הַתְּרַשְׁתָּא לָהֶם אִשְׁר
64 לֹא יֵאָכְלוּ יִמְקַדְּשׁוּ הַקִּדְּשִׁים: עַד עַמְדַּי יִהְיֶה לְאוּרִים וּלְתַמִּים:
65 וְ-בִל הַקְּהָל- מִבְּנֵי שְׁתֵּים עָשָׂר שָׁנָה וּמַעֲלָה מִלְּבַד עֲבָדִים וְאַמְהוּת- אַרְבַּע
66 רְבּוּא אֲלֵפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים:
67 עֲבָדֵיהֶם וְאַמְהוּתֵיהֶם - שְׁבַעַת אֲלֵפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁבַעַת
68 מִשְׁרָרִים וּמִשְׁרָרוֹת מֵאַתִּים -אַרְבַּעִים וְחַמְשָׁה-:
69 כּוֹסִיָהם שֶׁבַע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁשָׁה
70 פְּרָדִיָהם מֵאַתִּים אַרְבַּעִים וְחַמְשָׁה:
71 נְמֻלֵיהֶם אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְחַמְשָׁה
72 חֲמִרֵיהֶם שֶׁשֶׁת אֲלֵפִים שֶׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים:
73 וּמֵרֵאשִׁי הָאֲבוֹת בְּכוּאֵם לְבֵית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם הַתְּנַדְּכוּ לְבֵית הָאֱלֹהִים
74 לְהַעֲמִידוֹ עַל מְכוּנּוֹ כְּכַחֵם: נָתַנוּ לְאוּצֵר הַמְּלֹאכָה זֶה בְּרֶקְמוּנִים יֵשׁ רְבֹאוֹת
75 וְיֹאֲלֶף וְכִסְף מֵנִים חֲמֶשֶׁת אֲלֵפִים <*****> וְכִתְנַת כְּהֵנִים מֵאָה:
76 וַיֵּשְׁבוּ הַכְּהֵנִים וְהַלְוִיִּם וּמִן הָעַם -בִּירוּשָׁלַם וּבְאַרְצָה- וְהַמְּשֻׁרְרִים וְהַשׁוֹעֲרִים -
77 וְכָל יִשְׂרָאֵל בְּעֵרֵיהֶם:

	בני עֶזְרָא אֶלֶף מֵאֹתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם:	2,12
	בני אֲדִינֶקֶם שֵׁשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וּשְׁשָׁה:	13
	בני בְּנָי אֲלָפִים חֲמִשִּׁים וּשְׁשָׁה:	14
	בני עֶרֶן אַרְבַּע מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְאַרְבַּעַה:	15
5	בני אֶמֶר לִיחֻזְקִיָּה תִשְׁעִים וּשְׁמֹנֶה	16
	-בני עֶזְרָא אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁנָיִם	
	בני חֲנַנְיָה מֵאָה וְאַחַד-:	
	בני בְּצִי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה:	17
	יבני תְּרִיף מֵאָה וּשְׁנָיִם עֶשְׂרִי-	18
10	בני יֹרָה מֵאָה וּשְׁנָיִם עֶשְׂרִי:	
	בני חֶשֶׁם מֵאֵתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה:	19
	בני נְכוּ חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם	20
	יבני נְכוּ אַחַר יְחֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם-:	
	בני מְנַבִּישׁ מֵאָה חֲמִשִּׁים וּשְׁשָׁה:	5
15	בני עֵילָם אֶתְרָא אֶלֶף מֵאֵתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבַּעַה:	31
	בני חֶרֶם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים:	32
	בני סְנָאָה שְׁלֹשַׁת אֲלָפִים וּשְׁשִׁים מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים:	33
	-א-ג-שִׁי בִּית-רִ' תִּשְׁעִים וְחֲמִשָּׁה:	2
20	-א-ג-שִׁי בִּית לַחֵם מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה:	21
	אֲנָשִׁי נְטַפָּה חֲמִשִּׁים וּשְׁשָׁה:	22
	אֲנָשִׁי עֲנַתוֹת מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנֶה:	23
	-א-ג-שִׁי יְבִית עֲזֻמוֹת אַרְבַּעִים וּשְׁנָיִם:	24
	-א-ג-שִׁי קִרְיַת יַעֲרִים כְּפִירָה וּבִאֲרוֹת שֶׁבַע מֵאוֹת וְאַרְבַּעִים וּשְׁלֹשָׁה:	25
25	*****	26
	-א-ג-שִׁי הֶרְמָה וְנָבַע שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְאַחַד:	
	אֲנָשִׁי מְקָמָם מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם:	27
	אֲנָשִׁי בִּיתֶאל וְהַעִי מֵאֵתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה:	28
	-א-ג-שִׁי לֶרֶד חֲדַיִד וְאוֹזְנֵי שֶׁבַע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְחֲמִשָּׁה:	33
30	יֶאֱנָשִׁי יֶרְחוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבַּעִים וְחֲמִשָּׁה	34
	אֲנָשִׁי קַעִילָה וְעֻזָּה שְׁשִׁים וּשְׁבַע-:	
	הַכֹּהֲנִים	30
	בני יִדְעִיָּה וְלִבְיָת יִשׁוּעַי תִּשְׁעִים מֵאוֹת שֶׁבַעִים וּשְׁלֹשָׁה:	
35	בני אֶמֶר אֶלֶף חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם:	37
	בני פֶּשְׁחֹר אֶלֶף מֵאֵתַיִם אַרְבַּעִים וּשְׁבַעַה:	38
	בני חֶרֶם אֶלֶף וּשְׁבַעַה עֶשְׂרִי:	39
	הַלְוִיִּם	2
	בני יִשׁוּעַ יֶלֶקְרֵמִיָּאל יוֹלִיבָבָי וְלִיהוֹדָוְיָה שֶׁבַעִים וְאַרְבַּעַה:	
40	הַמְּשֻׁרְרִים	41
	בני אֶסְפָּה מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנֶה:	
	יֶהֱשַׁעֲרִים	42
	^a בני שלום	
	^b בני אֶמֶר	
	^c בני סְלָמָן	
	^d בני עֻקֹּב	

4.12.11 נהרה וכענת: * על ארתחששתא מלכא עבדיך אנש עבר נהרה וכענת: ידיע
 להנא למלכא די יהודיא די סלקו מן לנתך עלינא אתו לירושלם קריתא מרדתא
 13 ובאישתא בנין ושוריה- יי-שכללון ואשייה- יחיטו: פֿען ידיע להנא למלכא די הֿן
 קריתא דך תתבנא ושוריה- ישתכללון מנדה בלו והלך לא ינתנון ואפתו: מלכים
 14 תהגוק: פֿען כל קבל די מלח היכלא מלחנא וערות מלכא לא אריך לנא למחוא
 על דנה שלחנא והודענא למלכא: די ית-בקר בספר- דְּכַרְנִיא די אקהתך ותהשכח
 15 בספר- דְּכַרְנִיא ותנדע די קריתא דך קריא מרדא ומהגנקת מלכין ומרְנן -וייהודיא
 מרדין- ואשמדור עבדין בנוה מן יומת עלמא על דנה קריתא דך החרבת: כען-
 16 מהודעין אנחנא למלכא די הן קריתא דך תתבנא ושוריה- ישתכללון לקבל דנה
 חלק בעבר נהרא לא איתי לך: 10
 17 פתמא שלח מלכא על רחום בעל טעם ושמישי ספרא ושאר כנותהון די
 יתבין בשמרין ושאר עבר נהרה
 18 שלם וכענת: נשתונא די שלחתון עלינא מפרש קרי קדמי: ומני שים טעם
 19 ובקרו והשכחו די קריתא דך מן יומת עלמא על מלכין מתנשאה ומרד ואשתדור
 15 מתעבד פה: ומלכין תקיפין הוו על ירושלם ושלמיין בכל עבר נהרה ומנדה בלו
 והלך מתיבה להון: כען שימו טעם לכפלא גבריא אלך וקריתא דך לא תתבנא
 21 עד מני מעמא יתשם: וזהירין הוו שלו למעבד על דנה למה ישנא חבלא להגנקת
 22 מלכין:
 23 אדין מן די פרשנן נשתונא די ארתחששתא מלכא קרי קדם רחום בעל-
 20 טעם- ושמישי ספרא וכנותהון אולו כבהילו לירושלם על יהודיא ובסלו המו
 באדרע וחיל: באדין במלת עבדת בית אלהא די בירושלם והת פמלא עד שנת
 24 תרתין למלכות דרויש מלך פרס:

1 ויבשנת תרתין למלכות דרויש- התנבי חני - וזכריה בר עדיא נביאיא על א
 25 יהודיא די ביהוד ובירושלם בשם אלה ישראל עליהון: באדין קמו זרבבל בר
 2 שאלתיאל וישוע בר יונדק ושריו למבנא בית אלהא די בירושלם ועמהון נביאיא
 3 די אלהא מסעדין להון: פה זמנא אתה עליהון מתני פחת עבר נהרה ושתר
 3 בווני וכנותה- וכן אמרין להם מן שם לכס טעם ביתא דנה למי-בנא ואשרנא
 4 דנה לשכללה: *מן-אנון שמהת גבריא די דנה כנינא בנין: ועין אלהים הית
 30 על שבי יהודיא ולא בסלו המו עד טעמא לדרויש יתקד ואדין יתיבון נשתונא
 על דנה:
 6 פרשנן אנרתא די <כתבו על דרויש ו-שלח-ו>
 7 מתני פחת עבר נהרה ושתר בווני וכנותה אפרסקיא די בעבר נהרה-ז-
 8 לדרויש מלכא שלמא כלא: ידיע להנא למלכא די אולנא ליהוד מדינתא -והשכחנא
 5.7 שבי יהודיא בירושלם קריתא בנין <בית אלהא רב> וחדת- והוא מתבנא אָבן גלל
 9 ואע מתשם כבתליא ועבדתא דך אַספְרָנא מהעבדא ומצלח בידהם: אדין שאלנא
 לשביא אלך- לממר- מן שם לכס טעם ביתא דנה למבניה ואשרנא דנה לשכללה:
 10 ואף שמהתהם שאלנא להם להוקעותך די נכתב ש מהתי- גבריא די כראשיהם: י
 וכנמא פתמא התיבונא לממר
 11 אנחנא המו עבדוהי די אלה <עבד- שמיא וארעא ובנין ביתא די הוא בנה
 40 מקדמת דנה שנין שניאן ומלך לישראל רב בגדי ושכללה: להן מן די הרגון
 12

(8) 5.4 אדין כנמא אמרנא להם

(8) 4.11 דנה פרשנן אנרתא די שלחו עלוהי

(9) 9 כנמא אמרנא להם

(7) 5.7.6 על דרויש מלכא: פתמא שלחו עלוהי וכנהה כתיב בנוה

- 3.א וינע החדש השביעי ובני ישראל בערייהם ויאספו יכל העם כאיש אחד
 2 אל ירושלם: ויקם ישוע בן יוצדק ואחיו הכהנים וזרובבל בן שאלתיאל ואחיו
 ויבנו את מזבח אלהי ישראל להעלות עליו עלות ככתוב בתורת משה איש
 3 האלהים: ויאספו עליהם מעמי הארץ ויכינו המזבח על מכונתו כי באי-בה
 4 עליהם כל-עמי הארץ ויחזקו ויעלו: עליו זבחים למועד ועלות ליהוה - לבקר
 5 ולערב: ויעשו את חג הסוכות ככתוב בתורה ועלת יום ביום-א כמשפט-ב: ואחרי
 6 כן עלת תמיד ועולת לשבתות ולחדשים ולכל מועדי יהוה המקדשים ולכל מתנרב
 7 נרבה ליהוה:
- 6 מיום אחד לחדש השביעי החלו להעלות עלות ליהוה והיכל יהוה לא יסד:
 7 ויתנו כסף לחצבים ולקדרשים ומאבל ומשתה ושמן לצדנים ולצרים להביא עצי
 8 ארזים מן הלבנון אל ים יפוא כרשיון כורש מלך פרס עליהם: ובשנה השנית
 9 לבואם אל בית האלהים לירושלם בחדש השני החלו זרובבל בן שאלתיאל וישוע
 10 בן יוצדק ושאר אחיהם הכהנים והלויים וכל הבאים מהשבו ירושלם ויעמידו את
 11 הלויים מבין עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית יהוה: ויעמד ישוע ויבניו
 12 ואחיו קרמיאל ובניו ואחיו יהודה ויבני יהודה ויבני חנן ויבני חנניהם כל הלויים-
 13 כאחד לנצח על עשי המלאכה בבית האלהים: ויסדו הבנים את היכל יהוה
 14 ויעמדו הכהנים מלבשים בחצצרות והלויים בני אסף במזלמים להלל את יהוה
 15 ולהודות על ידי דוד מלך ישראל: ויענו בהלל ובהודת ליהוה

כי טוב כי לעולם חסדו

- 20 על ישראל וכל העם הריעו תרועה גדולה כהלל ליהוה על הוסד בית יהוה:
 21 ורבים מהכהנים והלויים וראשי האבות הזקנים אשר ראו את הבית הראשון
 22 בקדו זה: בעיניהם בבים בקול גדול ורבים בתרועה ויבשמחה להרים קול:
 23 ואין העם מפזרים קול תרועת השמחה לקול בני - כי העם מריעים תרועה
 24 גדולה והקול נשמע עד למרחוק:

- 25 4.א וישמעו צרי יהודה ובנימן כי בני הגולה בונים היכל ליהוה אלהי ישראל:
 2 ויגשו אל זרובבל ואל ישוע ואל ראשי האבות ויאמרו להם נבנה עמכם כי ככם
 3 נדרוש לאלהיכם וליו אנהנו ובהים מימי אסרהדון מלך אשור המעלה אתנו
 4 פה: ויאמר להם זרובבל וישוע ושאר ראשי האבות לישראל לא לכם ולנו לבנות
 5 בית ליהוה אלהינו כי אנהנו יחד נבנה ליהוה אלהי ישראל כאשר צננו - כורש
 6 מלך פרס: ויהיו עמי הארץ מרפים ידי עם יהודה ומבילים אותם לבנות:
 7 וכברים עליהם ויעצים להפך עצתם כל ימי כורש מלך פרס ועד מלכות דריוש
 8 מלך פרס:

- 9 ובמלכות אחשורוש בתחלת מלכותו כתבו שסנה על ישבי יהודה
 10 וירושלם:
 11 ובימי ארתחששתא כתב בשלם מתרדת סבאל ושאר כנותיו על ארתחששתא
 12 מלך פרס וכתב הנשטון כתוב ארמית ומתרגם-
 13 רחום בעל טעם ושמישי ספרא כתבו אגרה חדה על ירושלם לארתחששתא
 14 מלכא כנמא: . . . רחום בעל טעם ושמישי ספרא ושאר כנותיו דיניא
 15 ואפרסתקיא טרפליא אפרסאי ארנויא בבליא שושנכיא דהיא עלמיה: ושאר
 16 אמיה די הנלי אסנפר רבא ויקרא והותב המו בקרית-ה די שטרין ושאר עבר

עזרא

(ב) 4.7 ארמית

(ג) 12 הבית

(ד) דבר יום ביומו

(ה) 3.4 כספסר

ולאחיהם הכתנים ולהם: ויאכלו הפסח בני ישראל השבים מהגולה וכל הנבדל 6,21
מסמאת נוני הארץ אלהם לדרש ליהוה אלהי ישראל: ויעשו חג מצות שבעת 22
ימים בשמחה כי שמחם יהוה וקסב לב מלך אשור עליהם לחזק ידיהם במלאכת
בית האלהים אלהי ישראל:

5

ואחר הרברים האלה במלכות ארתחשסטא מלך פרס עלה עזרא בן שריה א,
בן עזריה בן חלקיה: בן שלום בן צדוק בן אחימוב: בן אמריה בן עזריה בן 3,2
מקיות: בן זרחיה בן עזי בן גזי: בן אבישוע בן פינקס בן אלעזר בן אהרן 10
הכהן הראש: הוא עזרא עלה מבבל והוא סופר מהיר בתורת משה אשר נתן 6
יהוה אלהי ישראל ויתן לו המלך כיד יהוה אלהיו עליו כל בקשתו: ויעלו מבני 7
ישראל ומן הכהנים והלויים והמשררים והשערים והנתינים אל ירושלם בשנת
שבע לארתחשסטא המלך: ויבאו ירושלם בחדש החמישי * * * * * היא 8
שנת השביעית למלך: כי באחד לחדש הראשון הוא יסד המעלה מבבל ובאחד 15
לחדש החמישי בא אל ירושלם כיד אלהיו הטובה עליו: כי עזרא הכין לבבו
לדרש את תורת יהוה ולעשת וללמד בישראל חק ומשפט:

וזה פרשנן הנשתון אשר נתן המלך ארתחשסטא לעזרא הכהן הספר ספר 11
דברי מצות יהוה וחקיו על ישראל:

ארתחשסטא מלך מלביא לעזרא קהנא ספר דתא די אלה שמיא . . . . . : 20
מני שים מעם די כל מתנדב במלכותי מן עמא ישראל וקהנתי ולניא למקה 13
לירושלם עמך יקה: כל קבל די מן קדם מלכא ושבעת יעטחי שליח לבקרה על 14
יהוד ולירושלם בדת אלהך די בידך: ולהיכלה כסף ודהב די מלכא ויעטוהי 18
התנדבו לאלה ישראל די בירושלם משכנה: וכל כסף ודהב די תהשבת בכל 16
מדינת בבל עם התנדבות עמא וקהניא מתנדבין לבית אלהם די בירושלם: 25
כל קבל דנה אספגנא תקנא בכספא דנה תורין דקרין אקרין ומנתתהון ונסכיהון 17
ותקרב המו על מרבחא די בית אלהבם די בירושלם: ומה די עליד ועל אחיד 18
ייסב בשאר כספא ודהבה למעבד כרעות אלהבם תעבדון: ומאניא די מתיהבין דך 19
לפלתן בית אלהך השלם קדם אלה ישראל די בירושלם: ושאר תשחות בית אלהך די 2
יפל דך למנתן תנתן מן בית נגזי מלכא: ומני אנה ארתחשסטא מלכא שים טעם 30
לכל נגזריא די בעבר נהרה די כל די ישאלנכון עזרא כהנא ספר דתא די אלה 1
שמיא אספגנא יתעבד: עד כסף פקרין מאה ועד תנסין כורין מאה ועד חמר 22
פתין מאה ועד משח יבתין מאה ומלח די לא כתב: כל די מן טעם אלה 23
שמיא יתעבד אדרודא לבית אלה שמיא די למה להנא קצף על מלכות מלכא 35
ובנוהי:

ולכם מהודעין די כל קהניא ולניא זמריא תרעיא נתיניא ופלחי בית אלהא 24
דנה מנדה בלו והלך לא שליט למרמא עליהם:

ואנת עזרא כחכמת אלהך די בידך מני שפטין ודינין די להון דאנין לכל 38
עמא די בעבר נהרה לכל ידעי דת אלהך ודי לא ידע תהודיענה: וכל די לא 26
להנא עבד דתא די אלהך ודתא די מלכא אספגנא דינה להנא מתעבד מנה הן 40
למות הן לשרשי: הן לענש נכסין ולאסורין:

ברוך יהוה אלהי אבותינו אשר נתן בואת כלב המלך לפאר את בית יהוה 27
אשר בירושלם: ועלי המה חסד לפני המלך ויועציו ולכל שרי המלך הנברים 28
ואני התחוקתי כיד יהוה אלהי הטובה עלי ואקבצה מישראל ראשים לעלות

5 אֶבְרָתָנָא לאלה שמיא יִהְיֶה ביד נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בְּבַל כְּסָדְיָא וּבִיתָהּ דְנַה
 13 סְתָרָה וְעַמָּה הַנְּלִי לְבַבְל: בְּרַם בְּשַׁנַּת חַדָּה לְכוּרֵשׁ מַלְכָּא דִּי בְבַל כּוּרֵשׁ מַלְכָּא
 14 שָׁם טַעַם בֵּית אֱלֹהָא דְנַה לְמִבְנָא: וְאִף מֵאַיִן דִּי בֵּית אֱלֹהָא דִּי רְהַבָּה וּבְסַפָּא
 דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר הִנְפֵּק מִן הַיְכֵלָּא דִּי בִירוּשָׁלַם וְהַיְכֵל הָמוּ לְהַיְכֵלָּה: דִּי בְּבַבְל
 הִנְפֵּק הָמוּ כּוּרֵשׁ מַלְכָּא מִן הַיְכֵלָּא דִּי בְּבַבְל וְהַיְכֵל לְשִׁבְצַר - דִּי פִתְהָ שְׁמָה: 5
 15 וְאִמַר לָהּ <כִּל> מֵאַיִן שָׂא אֲזַל אַחַת הָמוּ בְּהַיְכֵלָּא דִּי בִירוּשָׁלַם וּבֵית אֱלֹהָא
 16 יִתְבַּנָּא עַל אַתְרָה: אֲדִין שְׁשִׁבְצַר דָּךְ אַתָּא יִהְיֶה אֲשִׁיּא דִּי בֵּית אֱלֹהָא דִּי בִירוּשָׁלַם
 וּמִן אֲדִין וְעַד כַּעַן מִתְבַּנָּא וְלֹא שְׁלָם:

17 וּבַעַן הֵן עַל מַלְכָּא טָב יִתְבַקֵּר בְּבֵית נְגִיּוּּא דִּי מַלְכָּא תַמְהֵי הֵן אִיתִי דִּי מִן
 כּוּרֵשׁ מַלְכָּא שִׁים טַעַם לְמִבְנָא בֵּית אֱלֹהָא דִּי בִירוּשָׁלַם וְרַעוּת מַלְכָּא עַל דְנַה 10
 יִשְׁלַח עֲלֵינָא:

6,א אֲדִין דְרוּשׁ מַלְכָּא שָׁם טַעַם וּבִקְרוּ בְּבֵית סְפָרַיָּא דִּי נְגִיּוּּא מִתְחַתֵּן תַמְהֵי:
 2 וְהַשְׁתַּבַּח בְּאַתְקַתָּא בְּבוּרְתָּא דִּי בְמִדֵּי מַדִּינַתָּא מְנַלְהָ חַדָּה וּכְן כְּתִיב בְּנִיחָ
 3 דְכְרוּנָה: בְּשַׁנַּת חַדָּה לְכוּרֵשׁ מַלְכָּא כּוּרֵשׁ מַלְכָּא שָׁם טַעַם בֵּית אֱלֹהָא דִּי
 בִירוּשָׁלַם - יִתְבַּנָּא אַתָּר דִּי דְבַחֵין דְבַחֵין וְאִשְׁהִי מְסוּבֵלִין רוּפְהָ אִמּוּן יִשְׁתִּין: פִּתְיָה 15
 4 אִמּוּן יִשְׁתִּין: נְדָכְסִין דִּי אָבִין גְּלָל תִּלְתָּא וְנָדְכָךְ דִּי אַע חַד- וְנִפְקַתָּא מִן בֵּית
 ה מַלְכָּא תַתְיָהּ: וְאִף מֵאַיִן בֵּית אֱלֹהָא דִּי רְהַבָּה וּבְסַפָּא דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר הִנְפֵּק
 מִן הַיְכֵלָּא דִּי בִירוּשָׁלַם וְהַיְכֵל לְבַבְל יִתְיַבּוּן - לְהַיְכֵלָּא דִּי בִירוּשָׁלַם לְאַתְרָהּ-וּן-
 יִהְיֶה-חַתִּין- בְּבֵית אֱלֹהָא:

6 כַּעַן מִתְנִי פִּתְתָּ עֵבֶר נַהֲרָה -ו-שְׁתֵּר בּוּזִי וּכְנִי-תָה- אֶפְרָסְקִיָּא דִּי בַעֲבֵר נַהֲרָה 20
 7 דְחִיקוּן הִוּוּ מִן תַמְהֵי: שְׁבָקוּ לַעֲבֵד- < אֱלֹהָא > -וְרָבְבֵל- פִּתְתָּ יְהוּדִיָּא וְלִשְׁבֵי
 8 יְהוּדִיָּא בֵּית אֱלֹהָא דָךְ <לְמִבְנָא- > עַל אַתְרָה: וּמִנִּי שִׁים טַעַם לְמֹא דִּי תַעֲבִדוּן
 עַם שְׁבֵי יְהוּדִיָּא אֲדָךְ לְמִבְנָא בֵּית אֱלֹהָא דָךְ וּמִנְכֶסוּ מַלְכָּא דִּי מְדַת עֵבֶר נַהֲרָה
 9 אֶפְרָנָא נִפְקַתָּא תַהֲנֹא מִתְהַבָּא לְנִבְרִיָּא אֲדָךְ דִּי לֹא לְבַטְלָא: וּמַה חֲשִׁקוּן וּבְנִי
 תוּרִין וְדָרִין וְאֶמְרִין לַעֲלֹן לְאֱלֹהֵי שְׁמִיָּא חֲנֻטִין מִלַּח חֲמַר וּמִשַׁח כְּמֵאֲמַר כְּהֵנִיא 25
 דִּי בִירוּשָׁלַם לְהֵנֹא מִתְיָהֵב לְהֵם יוֹם בְּיוֹם דִּי לֹא שְׁלוֹ: דִּי לְהֵן מִתְקַרְבִּין נִיחּוּחִין
 לְאֱלֹהֵי שְׁמִיָּא וּמַצְלִין לְהֵי מַלְכָּא וּבְנוּהִי:

11 וּמִנִּי שִׁים טַעַם דִּי כֹל אִנְשֵׁי דִּי יִתְשַׁנָּא פִּתְנָמָא דְנַה יִתְנַסַּח אַע מִן בֵּיתָהּ
 12 וּזְקִיף יִתְמַסָּא עֲלֵיהּ וּבִיתָהּ נָלוּ יִתְעַבֵּד עַל דְנַה: וְאַלְהָא דִּי שָׁכַן שְׁמָה תַמְהֵי
 יִמְנַר כֹּל מֶלֶךְ וְעַם דִּי יִשְׁלַח יָדָהּ לְהַשְׁנִיָּא לְחַבְלָהּ בֵּית אֱלֹהָא דָךְ דִּי בִירוּשָׁלַם 30
 אִנָּא דְרוּשׁ שְׁמָתָ טַעַם אֶפְרָנָא יִתְעַבֵּד:

13 אֲדִין מִתְנִי פִּתְתָּ עֵבֶר נַהֲרָה -ו-שְׁתֵּר בּוּזִי וּכְנִי-תָה- לְקַבֵּל דִּי שַׁלַּח דְרוּשׁ
 14 מַלְכָּא בְּנָמָא אֶפְרָנָא עֲבָדוּ: וְשְׁבֵי יְהוּדִיָּא בְּנִין וּמַצְלִין בְּנִבּוּאֵת חֲנִי - וּזְכִרְיָה
 בֵּר עֲדוּ -נְבִיאִיא- וּבְנוּ וּשְׁבַלְלוּ מִן טַעַם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וּמִטַּעַם כּוּרֵשׁ וּדְרוּשׁ:
 15 וּשְׁצִיּוּ בֵּיתָהּ דְנַה עַד יוֹם <עִשְׂרִין וַתִּלְתֶּה לְיִרְחָ אֲדָךְ > .....
 16 דִּי הִיא שְׁנַת שֶׁת לְמַלְכוּת דְרוּשׁ מַלְכָּא: וְעֲבָדוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּהֵנִיא וּלְוִיָּא וְשָׂרָא
 17 בְנֵי גְלוּתָא הִנְכַּת בֵּית אֱלֹהָא דְנַה בַחְדוּהּ: וְהַקְרִיבוּ לְחִנְכַּת בֵּית אֱלֹהָא דְנַה
 תוּרִין מֵאֵה דְקָרִין מֵאִתִּין אֶמְרִין אַרְבַּע מֵאֵה וּצְפִירֵי עֵזִין לְחִטָּ-אֵה: עַל כֹּל יִשְׂרָאֵל
 18 תְּרֵי עֶשֶׂר לְמִנִּין שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל: וְהַקִּימוּ כְּהֵנִיא בְּפִלְתְּהוּן וּלְוִיָּא בְּמַחְלָקְתְּהוּן עַל
 עֲבִידַת אֱלֹהָא דִּי בִירוּשָׁלַם כְּכַתָּב סֵפֶר מֹשֶׁה <וְתַרְעִיא עַל כֹּל תַרְעִיא- > 40

19 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל הַשְּׁבִימִים מִהֲגוּלָה אֵת הַפֶּסַח בְּאַרְבַּעֵה עֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן:
 כ בִּי הִקְרָאוּ הַזְּבָהִימִים וְהַלְוִיִּים כַּאֲחַד בָּלָם מִתְהוּרִים וַיִּשְׁחַטוּ הַפֶּסַח לְכֹל בְּנֵי הַגּוּלָה

49-54

17, 5. דִּי בְבַבְל (3) 6, א. בְבַבְל (7) 14 וְאַתְרַתְּשָׁתָא מֶלֶךְ פֶּרַס

- הלויים: במספר -1- במשקל לכל ויפתב כל המשקל -2- בעת ההיא | הבאים מהשבי 34, לה, 8
בני הגולה הקריבו עלות לאלהי ישראל פרים שנים עשר על כל ישראל אילים
תשעים וששה כבשים שבעים ושבעה צפירי חפאת שנים עשר הכל עולת-
ליהוה: ויתנו את דתי המלך לאתשןרפני המלך * ויגשאו את העם ואת בית 36
האלהים: 5
- וככלות אלה נגשו אלי ה־רְשִׁים לאמר לא נבדלו העם ישראל -והשרים- א, 9
והכהנים והלויים מעמי הארצות -מ-תעבתיהם לכנעני החתי הפריזי היבוסים העמני
המאבי המצרי והא־דִמְיִ: כי גשאו מבנתיהם להם ולבניהם והתערבו זרע הקדש 2
בעמי הארצות ויד השרים והסננים היתה כמעל הזה ראשונה: 10
וכשמעי את הדבר הזה קרעתי את בגדי ומעילי ואמרטה משער ראשי וזקני 3
ואשבה משומם: ואלי גאספו כל תָרַד בדברי אלהי ישראל -ואני מתאבל- על מעל 4
הגולה: ואני ישב משומם עד למנחת הערב | - קמתי מתעניתי ובקרעי בגדי 5
ומעילי ואכרעה על ברקי ואפרשה כפי אל יהוה אלהי: ואמרה 6
אלהי בשתי ונכלמתי להרים - פני אליך כי עונתינו רבו למעלה ראש 15
ואשמתנו נָדְלָה עד לשמים: מימי אבותינו אנחנו באשמה נדלה עד היום הזה 7
ובעונתינו נָתַנו אנחנו -י-מלכינו -י-כהנינו ביד מלכי הארצות בחרב -י-בשבי ובגזה
ובבשת פנים כהיום הזה: ועתה כמעט רנע היתה תחנה מאת יהוה אלהינו 8
להשאיר לנו פליטה ולתת לנו יתד במקום קדשו להאיר -מאורנו- כבית- אלהינו
ולתַתֵּנוּ מְחִיָּה מעט כעבְדָתְנוּ: כי עבדים אנחנו וכעבְדָתְנוּ לא עוֹבְדוּ אלהינו 20
ויט עלינו חסד לפני מלכי פרס לתת לנו מְחִיָּה לרומם את בית אלהינו ולהעמיד
את קִרְבַּתֵינוּ ולתת לנו נֶדֶךְ ביהודה ובירושלם: ועתה מה נאמר אלהינו אחרי 1
זאת כי עובנו מְצוֹתֶיךָ: אשר צִוִּית ביד עבדיך הנביאים לאמר הארץ אשר אתם 11
באים לרשתה ארץ נְדָה היא בְּנֵדַת עמי הארצות בתועבתיהם אשר מלאוּךְ מִפָּה אל פה בְּסִפְתָּם:
ועתה בנתיכם אל תתנו לבניהם וכלניהם אל תִּשְׂאוּ לבניכם ולא תדרשו שלמם וטובתם עד עולם 25
למען תחוקו ואכלתם את טוב הארץ והורשתם לבניכם עד עולם: ואחרי כל הבא עלינו
במעשינו הרעים ובאשמתנו הנללה כי אתה אלהינו חשכת למטה מְעוֹנֵנוּ ונתתה
לנו פְּלִיטָה כזאת: הַנְּשׁוּב לְהִפָּר מְצוֹתֶיךָ וְלִהְתַּחַן בעמי התעבות האלה הלוא 14
תאֲנִיָּה בְנוּ עַד פְּלִיטָה לְאִין שְׂאֲרִית ופְּלִיטָה: יהוה אלהי ישראל צדיק אתה כי 15
נשארנו פליטה כהיום הזה הננו לפניך באשְׁמֵתֵנוּ כי אין לעמוד לפניך על זאת: 30
וכהתפלל עזרא וכהתְנַלְתּוּ בְּךָ ומתנפל לפני בית האלהים נקבצו אליו 10, 8
מישראל קָהָל רב מאד אנשים ונשים וילדים כי ככו העם הרבה בְּכָה: ויען 2
שבְּנֵיה בן יחיאל מבני עִי־לֵם ויאמר לעזרא אנחנו מעלנו באלהינו ונִשְׁב נשים
נְכָרִיּוֹת מעמי הארץ ועתה יש מְקַנָּה לישראל על זאת: ועתה נכרת ברית לאלהינו 3
להוציא כל נִשְׁי־נו הנכריות- והגולד מהם -כ-עצתך- ו-כל- התְרַדִּים במצות אלהים- 35
-קמו ויאמרו אל-עזרא: קום -בלה- כי עליך הדבר ואנחנו עִמְךָ חֹזֵק ועֵשָׂה: ויקם 4
עזרא וישבע את שרי הכהנים -י-הלויים וכל ישראל לעשות כדבר הזה וישבעו:
ויקם עזרא מלפני בית האלהים וילך אל לְשִׁבַת יהוחנן בן אלישיב וילך- שם לחם 6
לא אכל ומים לא שתה כי מתאבל על מעל הגולה:
ויעבירו קול ביהודה וירושלם לכל בני הגולה להקבץ ירושלם: וכל אשר 8, 7
לא יבוא לשלשת הימים כעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יִדְלֵל
מקהל הגולה: ויקבצו כל אנשי יהודה ובְּנִימָן ירושלם לשלשת הימים * * * * * 9

8,א עמי: ואלה ראשי אבותיהם והתחשם העלים עמי במלכות ארתחשסטא המלך
מבבל:

- 2 מבני פינקס גַרְשֵׁם
מבני איתמר דניאל
- 5 מבני דויד חטוש | מבני שכניה-|:
- 3 מבני פרעש זכריה ועמו התחשש לזכרים מאה וחמשים:
- 4 מבני פחת מואב אליהועיני בן זרחיה ועמו מאתים הזכרים:
- ה מבני יתוא- שכניה בן יחזיאל ועמו שלש מאות הזכרים:
- 6 ומבני עדין עבד בן יונתן ועמו חמשים הזכרים:
- 7 ומבני עילם ישעיה בן עתליה ועמו שבעים הזכרים:
- 10 ומבני שפסיה זכריה בן מיכאל ועמו שמנים הזכרים:
- 9 מבני יואב עבדיה בן יחזיאל ועמו מאתים ושמונה עשר הזכרים:
- י ומבני -בני- שלומית בן יוספיה ועמו מאה וששים הזכרים:
- 11 ומבני ב-קיי זכריה בן פְּקִי ועמו עשרים ושמונה הזכרים:
- 12 ומבני עֲזַרְיָה ויחנן בן הקטן ועמו מאה ועשרה הזכרים: [ששים הזכרים: 15
- 13 ומבני אדניקם יאחרנים ואלה שמותם אליפֶלֶם יַעֲיָאל ושִׁמְעִיָה ועֵפֶהֶם
- 14 ומבני בְּנֵי עֹתִי . . . . ועמֵי-| שבעים הזכרים:
- 15 ואקבצם אל הנהר הבא אל אֶהוּא ונחנה שם ימים שלשה ואבינה בָּעָם
- 16 וזכהנים ומבני לְוִי לא מצאתי שם: ואשלחה לאליעזר לאריאל לשמיעיה ולאֶלְנָתָן
- 17 וליריב - ולזכריה ולמשלם ראשים - מבינים: ואֶצִּיָה אותם על אֶדֶן הראש
- 20 בְּכַסְפֵּי המקום ואשימה בפייהם דברים לדבר אל אֶדֶן ו-| אֶחָיו-| בְּכַסְפֵּי המקום
- 18 להביא לנו מִשְׁרָתִים לבית אלהינו: ויביאו לנו כיד אלהינו הטובה עלינו איש
- 19 שָׁכַל מבני מחלי בן לְוִי בן ישראל -| שְׂרָבִיָה ובניו ואחיו שמנה עשר: ואת חשביה
- כ ואת-| ישעיה מבני מְרָרִי ו-| אחיהם: ובניהם עשרים: ומן הנתונים שנתן דויד
- 25 והשרים לעבדת הלויים נתונים מאתים ועשרים בָּלֶם נקבו בשמות:
- 21 ואקרא שם צום על הנהר אֶהוּא להתענות לפני אלהינו לבקש ממנו דרך
- 22 יִשְׂרָאֵל לנו ולמפנו ולכל רכושנו: כי בִּשְׁתִּי לשאול מן המלך חיל ופְּרָשִׁים לְעֹזְרוֹנוּ
- 23 מאויב בדרך כי אמרנו למלך לאמר יד אלהינו על כל מִבְּקָשֵׁינוּ לטובה-|: ונצומה
- ונבְקָשָׁה מאלהינו על זאת ויעתר לנו:
- 24 ואבדילה משרי הכהנים שנים עשר ו-| שְׂרָבִיָה ו-| חשביה ועמהם מאחיהם
- 30 עשרה: ואשקולה להם את הכסף ואת הזהב ואת הַבָּלִים תרומת בית אלהינו
- 26 ההרימו המלך ויעצו ושריו וכל ישראל הנמצאים: ואשקלה על ידֵיהֶם כסף
- 27 כֶּפֶרִים שש מאות וחמשים וכלי כסף מאה ו-| כֶּפֶרִי-| זהב מאה -|: וכפורי זהב
- 28 עשרים לאֶרְכָנִים אלף וכלי נחשת מְצָהֵב טובה ישנים חמודות כוזהב: ואמרה
- 35 אֱלֹהִים אתם קדש ליהוה והכלים קדש והכסף והזהב נְדָבָה ליהוה אלהי אבותינו-|:
- 29 שקדו ושמרו עד תשקלו לפני שרי הכהנים והלויים ו-| שְׂרָבִיָה האבות לישראל בירושלם
- ל-| לְשָׁבוֹת בית יהוה: וקבלו הכהנים והלויים משקל הכסף והזהב והכלים להביא
- לירושלם לבית אלהינו:
- 31 ונָסַעָה מנהר אֶהוּא בשנים עשר לחדש הראשון ללכת ירושלם ויד אלהינו
- 32 היתה עלינו ויצילנו מבֶּן אויב ואורב על הדרך: ונבא ירושלם ונָשַׁב שם ימים
- 33 שלשה: וביום הרביעי נשקל הכסף והזהב והכלים בבית אלהינו על יד מְרָמוֹת
- בן אוריה הכהן ועמו אלעזר בן פינקס ועמהם יוֹכָד בן ישוע ונועריה בן בְּנוֹי

דברי נחמיה בן חבליה

- I,8
 2 והיה בחדש כסלו שנת עשרים ואני הייתי בשושן הבירה: ויבא חנני אחד מאחי הוא ואנשים מיהודה ואשאלם על היהודים הפליטה אשר נשאר מן השבי ועל ירושלם: ויאמרו לי הנשואים אשר נשאר מן השבי שם במדינה ברעה 3 גדלה ובחרפה וחומת ירושלם מפרצת ושעריה נצתו באש: ויהי כשמעי את הדברים האלה ישכתי ואבכה ואתאבלה ימים ואהי צם ומתפלל לפני אלהי השמים: ואמר אָנָּה יהוה אלהי השמים האל הגדול והנורא שמר הברית והחסד ה 4 לאהבו ולשמרי מצותיו: יִתְקַיֵּם אֲוֵנֶיךָ קִשְׁבֹת וְעֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת לִשְׁמֹעַ אֶל תְּפִלַּת עֲבָדְךָ אֲשֶׁר אֲנִי מִתְּפַלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם וְלַיְלָה עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ וּמִתְּנַדָּה 6 עַל הַמָּאוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חֲמָאנוּ לָךְ וְאֲנִי וּבֵית אָבִי חֲמָאנוּ: יִתְּבַל יִתְּבַלְנוּ 10 לָךְ וְלֹא שָׁמְרנוּ אֶת הַמִּצְוֹת וְאֶת הַחֻקִּים וְאֶת הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוִּית אֶת מֹשֶׁה עֲבָדְךָ: וְזָכַר נָא אֶת הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוִּית אֶת מֹשֶׁה עֲבָדְךָ לֵאמֹר 8 אֲתֵם אִם-תִּשְׁלַחוּ אֲנִי אֲפִין אֲתֶכֶם בְּעַמִּים: וּשְׂכַתֶּם אֵלַי וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹת וְעִשִׂיתֶם אֲתֶם אִם יִהְיֶה נֶחְמַכֶּם בְּקֶצֶת הַשָּׁמַיִם מִשֶּׁם אֲבָכֶם וְהַבְּיָאִיתֶם אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי לִשְׁכֵן אֶת שְׁמִי שָׁם: 15 וְהֵם עֲבָדֶיךָ וְעַמְּךָ אֲשֶׁר פָּדִית בְּכַחַךְ הַגְּדוֹל וּבִידֶיךָ הַחֹזֶק: אָנָּה אֲדַנִּי יִתְקַיֵּם אֲוֵנֶיךָ אֲוֵנֶיךָ קִשְׁבֹת אֶל תְּפִלַּת עֲבָדְךָ וְאֶל תְּפִלַּת עֲבָדֶיךָ הַתְּפִיעִים לִירָאָה אֶת שְׁמֶךָ וְהַצְּלִיחָה נָא לְעֲבָדֶיךָ הַיּוֹם וְתִנְהַו לְרַחֲמִים לְפָנֶי הָאִישׁ הַזֶּה וְאֲנִי הִיְיָ מִשְׁקָה לְמֶלֶךְ:
- 2 והיה בחדש ניסן שנת עשרים לארתחשסתא המלך ויין לפניו ואשא את 2,8
 20 היין ואתנה למלך ולא הייתי רע לפניו: ויאמר לי המלך מדוע פניך רעים ואתה אינך חולה אין זה כי אם רע לב ואירא הרבה מאד: ואמר למלך המלך לעולם יחיה מדוע לא נרעו פני אשר העיר בית קברות אבתי חרבה ושעריה אָבְלוּ באש: ויאמר לי המלך על מה זה אתה מבקש ומתפלל אל אלהי השמים: ואמר 4 למלך אם על המלך טוב ואם ייטב עבדך לפניך אשר תשלחני אל יהודה אל עיר קברות אבתי ואבננה: ויאמר לי המלך והשגל היישובת אצלנו 25 עד מתי יהיה מהלכך ומתי תשוב וייטב לפני המלך וישלחני ואתנה לו זמן: ואומר למלך אם על המלך טוב אגרות יתנו לי על פחנות עבר הנהר אשר יעבירוני עד אשר אבוא אל יהודה: ואגרת אל אָקָף שֶׁמֶר הַפָּרָס אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ 8 אֲשֶׁר יִתֵּן לִי עֲצִים לְקִירוֹת אֶת שְׁעָרֵי הַבִּירָה אֲשֶׁר לְבַיִת וְלַחֻמַּת הָעִיר וּלְבַיִת אֲשֶׁר אֲבֹא אֵלָיו וִיתֵן לִי הַמֶּלֶךְ בִּיד אֱלֹהֵי הַטּוֹבָה עָלַי: 30 וְאֲבֹא אֶל פְּחֹנוֹת עֲבֵר הַנְּהַר וְאֶתְנֶה לָהֶם אֶת אַגְרוֹת הַמֶּלֶךְ וְיִשְׁלַח עִמִּי הַמֶּלֶךְ שְׂרֵי חֵיל וּפָרָשִׁים: וְיִשְׁמַע סַגְּבָלְט הַחֹרֶנִי וּמִזְבִּיָּה הָעֶבֶד הָעַמְנִי וְיָרַע לָהֶם רַעַה נְדָלָה אֲשֶׁר בָּא אֲדָם לְבָקֵשׁ טוֹבָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
- 12.11 וְאֲבֹא אֶל יְרוּשָׁלַם וְאֵהִי שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה: וְאָקוּם לַיְלָה אֲנִי וְאֲנָשִׁים מֵעַם 35 עַמִּי וְלֹא הִגַּדְתִּי לְאָדָם מַה אֱלֹהֵי נִתָּן אֵל לְבִי לַעֲשׂוֹת לְיְרוּשָׁלַם וּבִהְמָה אֵין עַמִּי כִּי אִם הִבְהַמָּה אֲשֶׁר אֲנִי רֹכֵב בָּהּ: וְאָצֵּאָה בְּשַׁעַר הַנִּיָּא לַיְלָה וְאֵל פְּנֵי עֵין הַתְּנִין 13 וְאֵל שַׁעַר הָאֲשֵׁפֶת וְאֵהִי שָׁבֵר בְּחֻמַּת יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר הֵם פְּרוּצִים וְשַׁעְרֵיהָ אָבְלוּ באש: וְאֶעְבֵּר אֶל שַׁעַר הָעֵין וְאֵל בְּרַכַּת הַמֶּלֶךְ וְאֵין מָקוֹם לְבִהְמָה לְעֵבֵר תַּחְתָּי: 14 וְאֵהִי עֹלָה בְּנַחַל לַיְלָה וְאֵהִי שָׁבֵר בְּחֻמַּת וְאֲשֹׁב וְאֲבֹא בְּשַׁעַר הַנִּיָּא וְאֲשֹׁב: 15 וְהַסַּנְנִיִּם לֹא יָדְעוּ אֵנָּה הִלְכְתִי וְמָה אֲנִי עֹשֶׂה וְלִיהוּדִים וְלַכְּהֵנִים וְלַחֲרִים וְלַסַּנְנִיִּם 40 וְלִיתֵר עֹשֶׂה הַמְּלָאכָה עַד כֵּן לֹא הִגַּדְתִּי: וְאֵימֵר אֱלֹהִים אֲתֶם רֹאִים הִרְעָה אֲשֶׁר 17 אֲנַחְנוּ בָּהּ אֲשֶׁר יְרוּשָׁלַם חֲרָבָה וְשַׁעְרֵיהָ נִצְתוּ כַּאֲשֶׁר לָכֹו וְנִבְנְנָה אֶת חֻמַּת יְרוּשָׁלַם וְלֹא נָהִיָּה עוֹד תְּרַפָּה: וְאֵינִי לָהֶם אֶת יַד אֱלֹהֵי אֲשֶׁר הִיא טוֹבָה עָלַי וְאָף דְּבָרֵי 18 הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר אָמַר לִי וְיֹאמְרוּ נָקוּם וּבְנִינוּ וְיַחְזִקוּ יְדֵיהֶם לְטוֹבָה: וְיִשְׁמַע סַגְּבָלְט 19

- 10 הוא החדש התשיעי בעשרים -להחדש וישבו כל העם ברחוב בית האלהים מרעידים
 1 על הדבר ומהנשמים: ויקם עזרא הכהן ויאמר אלהם אתם מעלתם ותשיבו נשים
 11 נכריות להוסיף על אשמת ישראל: ועתה תנו תודה ליהוה אלהי אבותיכם ועשו
 12 רצונו והבדלו מעמי הארץ ומן הנשים הנכריות: ויענו כל הקהל ויאמרו קול
 13 נדול כן כדבר-ך עלינו לעשות: אָכֵל העם רב והעת נשמים ואין כח לעמוד
 5 14 בחוץ והמלאכה לא ליום אחד ולא לשנים כי הרבינו לפשע בדבר הזה: יעמדו
 נא שרינו לכל הקהל וכל אשר בערינו החשיב נשים נכריות יבא לעתים
 מןמנים ועמהם וקני עיר ועיר ושפטיה עד להשיב תרון אף אלהינו ממנו -
 לדבר הזה:
- 15 אך יונתן בן עֶשְׂהָאֵל ונחמיה בן תקנה עמדו על זאת ומִשְׁלֵם וּשְׁבָתִי הֲלוֹי
 16 עוֹרָם: * * * * * ויעשו כן בני הגולה ויִבְרָאֵל -לו עזרא הכהן אנשים
 ראשי האבות לבית אבתם וכלם בשמות וישבו ביום אחד לחדש העשירי
 17 לדר-וש הרבר: ויכלו בכל ה-אנשים ההשיבו נשים נכריות עד יום אחד לחדש
 18 הראשון: וימצא
- 15 מבני הכהנים
 אשר השיבו נשים נכריות
 מבני ישוע בן יוצק ואחיו מעשיה ואליעזר ויריב וגדליה:
 19 ויהנו ידם להוציא נשיהם ואִשְׁמָם איל צאן על אשמתם:
 20 ומבני אָמֵר חֲנָנִי וזבדיה:
 21 ומבני חָרֵם מעשיה ואליה ושמעיה ויחיאל וגויה:
 22 ומבני פֶּשְׁחֹר אֱלִיעֵזֶר מעשיה ישמעאל נתנאל ונָדָד ואלעשה:
 23 ומן הלויים
 יוֹנָדָד וּשְׁמֵעִי וְקַלְיָה פתחיה יהודה ואליעזר:
 24 ומן המשררים
 אֱלִישִׁיב -זוכור-
 25 ומן השערים
 שָׁלֹם וְטָלֵם ואורי:
 26 ומישראל
 מבני פרעש רָמִיָה וְנִזְיָה ומלכיה ומִיָּמֵן ואלעזר ומִי-כִיָּה ובניה:
 30 ומבני עֵלָם מתניה זבדיה ויחיאל ועבדי וירמיות ואליה:
 27 ומבני זְהוּא אֱלִיעֵזֶר אֱלִישִׁיב מתניה וירמיות ונָדָד ועוזיא:
 28 ומבני יִבְדִי יהוחנן חנניה וְבִי עֲתָלִי:
 29 ומבני בְּנֵי מִשְׁלֵם מְלוֹךְ ועדיה ישוב ו-עֶשְׂהָאֵל -וי-ירמיות:
 30 ומבני פָּחַת מואב עֲרָנָא וְקָלָל בְּנִיָּה מעשיה מתניה בעלאל ובְּנֵי וּמְנַשָּׁה:
 31 ומ-בני חָרֵם אֱלִיעֵזֶר יִשִׁיָּה מלכיה שמעיה שמעון: בְּנִיָּמֵן מְלוֹךְ שִׁמְרִיָּה:
 35 מבני חָשִׁם מִתְנִי מִתְתָּה זָבָד אֱלִיפֶלֶט יִרְמִיָּה מְנַשָּׁה שְׁמֵעִי:
 36 מבני יָבֵנִי מַעְדֵי עֵמֶרם ו-וֵאל: בְּנִיָּה בְּרִיָּה . . . . . : מְרִמֹת אֱלִישִׁיב:
 37-38 ומ-בני -בְּנֵי שְׁמֵעִי: וּשְׁלֵמִיָּה ונתן ועדיה: ³⁷מְתַנְיָה וּמְתַנְיָה . . . . . :
 39-40 ומבני עוֹזֵר -שְׁשִׁי שְׁרָי: עוֹרָאֵל וּשְׁלֵמִיָּהוּ שִׁמְרִיָּה: שְׁלוֹם אֱמִרִיָּה יוֹסֵף:
 41 מבני נְכוּ ויעיאל מִתְתִּיָּה זָבָד וּבִנְיָא יְהִיָּה וֵוֵאל בְּנִיָּה:
 42 כל אלה נשאו- נשים נכריות ויש-לח- מהם נשים - (ו-בנים):
 44

- 3:24 אחריו החזיק בנוי בן חַנְדָּה מִדֵּה שְׁנֵית מִבֵּית עֹרִיָּה עַד הַמִּקְצוֹעַ וְעַד הַפְּנֵה: 24
 אַחֲרָיו הַחֲזִיק פָּלֵל בֶּן אוֹיִי מִנְּגַד הַמִּקְצוֹעַ וְהַמְּגֵדֵל הַיּוֹצֵא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ 25
 הָעֵלְוִין אֲשֶׁר לַחֲצַר הַמִּטְרָה: 25
 אַחֲרָיו הַחֲזִיק פְּדִיה בֶּן פֶּרְעֻשׁ 26 עַד נִגַּד שַׁעַר הַמִּים לְמוֹרָח וְהַמְּגֵדֵל הַיּוֹצֵא: 26
 אַחֲרָיו הַחֲזִיקוּ הַתְּקָעִים מִדֵּה שְׁנֵית מִנְּגַד הַמְּגֵדֵל הַנְּדוּל הַיּוֹצֵא וְעַד חוֹמַת 27
 מֵעַל שַׁעַר הַסּוּסִים הַחֲזִיקוּ הַבְּהֵנִים אִישׁ לְנִגַּד בֵּיתוֹ: 28 [הַעֲפֵל: 28
 אַחֲרָיו הַחֲזִיק צְדוּק בֶּן אֶמֶר נִגַּד בֵּיתוֹ 29
 וְאַחֲרָיו הַחֲזִיק שְׁמֻעִיה בֶּן שִׁבְנִיה שֹׁמֵר שַׁעַר הַמּוֹרָח: 29
 אַחֲרָיו הַחֲזִיק חֲנַנְיָה בֶּן שֶׁלֻּמִּיָּה וְחַנּוּן בֶּן צִלְפִּי יְהִשְׁשִׁי מִדֵּה שְׁנֵית- 5
 אַחֲרָיו הַחֲזִיק מִשְׁלֵם בֶּן כְּרָבִיָּה נִגַּד גִּשְׁכַּתוֹ: 10 [וְעַד עֲלִית הַפְּנֵה: 10
 אַחֲרָיו הַחֲזִיק מַלְכִּיה בֶּן יְהִצְרְיָה עַד בֵּית הַנְּתִינִים וְהַרְכָּלִים נִגַּד שַׁעַר הַמִּפְקָד 31
 וּבֶן עֲלִית הַפְּנֵה לְשַׁעַר הַצֵּאֵן הַחֲזִיקוּ הַצֹּרְפִים וְהַרְכָּלִים: 32
- וַיְהִי כֹאשֶׁר שָׁמַע סַנְבַלְט כִּי אֵנְחָנוּ בּוֹנִים אֶת הַחוֹמָה וַיְחַר לּוֹ וַיִּכְעַס הַרְבֵּה 33
 וַיִּלְעַג עַל הַיְהוּדִים: וַיֹּאמֶר לִפְנֵי אַחֲיוֹ-יְהוָה חֵיל שְׁמֵרוֹן כִּי-יְהִיּוּדִים הֵא-לֵה 15
 יִבְנוּ אֶת עִיר-יְהוּדָה הַיּוֹצֵא לָהֶם הַיּוֹצֵא הַיּוֹצֵא כָּל-עַל מִקְוֵי-יָם הַיְחִי אֶת הָאֲבִיבִים 34
 מֵעַרְמוֹת הָעֵפֶר וְהַמָּה שְׂרוּפוֹת: וְטוֹבִיָּה הָעֵמָנִי אֲצִלוֹ וַיֹּאמֶר גַּם אֲשֶׁר הֵם בּוֹנִים לֵה 35
 וּבְחַיִּים וְאֲכִלִים עַל מִקְוֵי-יָם אִם יַעֲלֶה שׁוֹעַל וּפְרִיץ חוֹמַת אֲבִיבֵיהֶם: 35
 שָׁמַע אֱלֹהֵינוּ כִּי הִינּוּ לִבְנוֹה וְהָשִׁב חֲרַפְתָּם אֶל רֹאשָׁם וְתָנִס לְבוֹה בְּאַרְצָן 36
 שָׂקִיָּה: וְאֵל תִּכַּס עַל צִנּוֹם וְחִטָּאתָם מִלִּפְנֵיךְ אֵל תִּמְחָה כִּי הִכְעִיסוּ לְנִגַּד הַבּוֹנִים: 20
 וְנִבְנָה אֶת הַחוֹמָה וְתִקְשַׁר כָּל הַחוֹמָה עַד חִצְיָה וַיְהִי לִבְעַם לַעֲשׂוֹת: 38
 וַיְהִי כֹאשֶׁר שָׁמַע סַנְבַלְט וְטוֹבִיָּה וְהָעֲרָבִים וְהָעֵמָנִים - כִּי עֲלָתָה הַיּוֹצֵא לְחַמּוֹת 4,8
 יְרוּשָׁלַם כִּי הִתְלוּ הַפְּרָצִים לְהַסְתֵּם וַיְחַר לָהֶם מְאֹד: וַיִּקְשְׁרוּ כָּל-יְהוּדֵי לְבוֹא 2
 לְהִלָּחֵם בִּירוּשָׁלַם וְלַעֲשׂוֹת לֵיהֶ-תּוֹעָה: וְנִתְפַּלֵּל אֶל-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְנַעֲמִיד מִשְׁמֵר 3
 עֲלֵיהֶם יוֹמָם וּלְיָלֵה מִפְּנֵיהֶם: וַיֹּאמֶר יְהוָה כִּשְׁל כַח הַסֶּבֶל וְהָעֵפֶר הַרְבֵּה וְאַנְחָנוּ 25
 לֹא נֹכַח לְבָנוֹת בְּחוֹמָה: וַיֹּאמְרוּ צִרְיָנוּ לֹא יִדְעוּ וְלֹא יִרְאוּ עַד אֲשֶׁר נִבּוֹא אֶל 5
 תוֹכֶם וְהִרְנָנוּ וְהִשְׁכַּחְנוּ אֶת הַמְּלֹאכָה: וַיְהִי כֹאשֶׁר בָּאוּ הַיְהוּדִים הַיּוֹשִׁבִים אֲצֵלָם 6
 וַיֹּאמְרוּ לָנוּ עֹשֶׂר פְּעֻמִּים-עֵלְוִי מִכָּל הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר תִּשׁוּבוּ עֲלֵינוּ: וְ-עַמְדָּו- 7
 מִתְּחִילֵי לְמִקּוֹם מֵאַחֲרֵי לְחוֹמָה בְּצִתֵּי-חַיִּים וְאַעֲמִיד אֶת הָעַם לְמִשְׁפַּחַת עַם 30
 חֲרִבְתֵיהֶם רְמִיָּה וְקִשְׁתֵיהֶם: וְאִשְׁבִּיעֶם וְאֹמַר אֶל הַחֲרִים וְאֵל הַסִּנְגִּים וְאֵל 8
 יִתֵּר הָעַם אֶל תִּירְאוּ מִפְּנֵיהֶם אֶת אֱדֹנֵי-אֱלֹהֵינוּ-הַנְּדוּל וְהַנּוֹרָא וְזָרוּ וְהִלָּחְמוּ 30
 עַל אַחֵיכֶם בְּנִיכֶם וּבְנֵיכֶם נְשִׁיכֶם וּבְתִיכֶם: וַיְהִי כֹאשֶׁר שָׁמְעוּ אִיבֵינוּ כִּי נֹדַע 9
 לָנוּ וַיִּפֶּךְ הָאֱלֹהִים אֶת עֲצַתָם וְנִשְׁ-בְּכָלֵנוּ אֶל הַחוֹמָה אִישׁ אֶל מִלְּאכְתּוֹ: 30
 וַיְהִי מִן הַיּוֹם הַהוּא חֲצִי נַעֲרֵי עֹשִׂים בְּמִלְּאכָה וְחֲצִים מִחוּזִיקִים הַרְמָחִים 1
 וְ-הַמְּגֵדִים וְהַקְּשָׁתוֹת וְהַשְׂרִינִים וְהַשְּׂרִים אַחֲרֵי כָּל בֵּית יְהוּדָה הַבּוֹנִים בְּחוֹמָה: 11
 וְהַנְּשָׂאִים כְּסָבֵל עֹשִׂים בְּאַחַת יָדוֹ עֹשֶׂה בְּמִלְּאכָה וְאַחַת מִחוּקַת הַשְּׁלֵחַ: וְהַבּוֹנִים 12
 אִישׁ חֲרָבוֹ אֲסוּרִים עַל מִתְּנוֹ וּבּוֹנִים וְהַחֲזִיק עַל שִׁיבֵר אֲצִלֵּי: וְאֹמַר אֶל הַחֲרִים וְאֵל 13
 הַסִּנְגִּים וְאֵל יִתֵּר הָעַם הַמְּלֹאכָה הַרְבֵּה וְרִקְבָה וְאַנְחָנוּ נִפְרִידִים עַל הַחוֹמָה רְחוּקִים 13
 אִישׁ מֵאַחֲיוֹ: בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל הַשִּׁיבֵר שְׁמָה תִּקְבְּצוּ אֵלֵינוּ וְ-אֱלֹהֵינוּ 14
 יִלָּחֶם לָנוּ: וְאַנְחָנוּ עֹשִׂים בְּמִלְּאכָה וְחֲצִים מִחוּזִיקִים בְּרַמְחִים מֵעֲלוֹת הַשְּׁחָר עַד 40
 צֵאת הַכּוֹכְבִים: גַּם בַּעַת הַחַיָּה אֲמַרְתִּי לָעַם אִישׁ וְנַעֲרָו יִלְיָנוּ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַם וְהָיוּ 16
 לָנוּ הַלַּיְלָה מִשְׁמֵר וְהָיוּ מִלְּאכָה: וְאִין אֲנִי וְאַחֵי וְנַעֲרֵי וְאַנְשֵׁי הַמִּשְׁמֵר אֲשֶׁר 17

- 2 החלני ומכיה העבד העמוני ונשם הערבי וילענו לנו ויבזו עלינו ויאמרו מה
 3 הדבר הזה אשר אתם עשים העל המלך אתם מרדדים: ואשיב אתם דבר ואומר
 להם אלהי השמים היא יצליח לנו ואנחנו עבדיו נקום ובנינו ולכם אין חלק
 וצדקה וזכרון בירושלם:
- 3 א ויקם אלישיב הכהן הגדול ואחיו הכהנים ויבנו את שער הצאן המה קדשוהו 5
 ויעמידו דלתתיו ועד מגדל המאה קדשוהו עד מגדל תנפאל:
 2 ועל ידו בנו אנשי ירחו
 ועל ידו בנו זכור בן אפרו:
 3 ואת שער הרנים בנו בני הסנאה המה קרוהו ויעמידו דלתתיו מנעוליו
 4 ועל ידם החזיק מרמית בן אוריה בן הקיין
 10 ועל ידם החזיק משלם בן קרביה בן משיונפאל
 ועל ידם החזיק צדוק בן בענא:
 ה ועל ידם החזיקו התקועים ואדיריהם לא הביאו צורם בעבדת אדניהם:
 6 ואת שער הישנה החזיקו יודע בן פסח ומשלם בן בסודיה המה קרוהו
 ויעמידו דלתתיו ומנעוליו ובריהיו: 15
 7 ועל ידם החזיק מלטיה הנכעני וידון הפרנתי אנשי גבעון והמצפה לכסא
 8 על ידו החזיק ציאל בן יחרתי הצורפים [פחת עבר הנהר:
 ועל ידו החזיק הנגיה בן . . . . . הנקחים ויעזבו ירושלם עד החומה הרקבה:
 9 ועל ידם החזיק רפיה בן חור שר חצי פלך ירושלם:
 10 ועל ידם החזיק ידיה בן חרומף -נגד ביתו
 20 ועל ידו החזיק חמוט בן השכניה:
 11 מדה שנית החזיק מלכיה בן חרם וחשיב בן פחת מואב ויעד- מגדל
 12 ועל ידו החזיק שלום בן הלוחש שר חצי פלך ירושלם הוא ובנותיו:
- 13 את שער הנאי החזיק תנון וישבי זנוח המה בנוהו ויעמידו דלתתיו מנעוליו 25
 ובריהיו ואלף אמה בחומה עד שער האי-אשפות:
 14 ואת שער האשפות החזיק מלכיה בן רכב שר פלך בית הכרם הוא -בני-הו
 -ויטללנו ויעמיד דלתתיו מנעוליו ובריהיו:
 15 ואת שער העין החזיק שלון בן כל חנה שר פלך המצפה הוא -בני-הו ויטללנו
 ויעמיד דלתתיו מנעוליו ובריהיו ואת חומת ברבת 30
 השלח לנן המלך ועד המעלות היורדות מעיר דויד:
- 16 אחריו החזיק נחמיה בן עזבוק שר חצי פלך בית צור עד נגד קברי דויד
 ועד הברכה העשויה ועד בית הנכרים:
- 17 אחריו החזיקו הלויים רתום בן בני
 35 על ידו החזיק השכיה שר חצי פלך קעילה לפלכו:
 18 אחריו החזיקו אחיהם בני-הו בן תנוד שר חצי פלך קעילה: [המקצע:
 19 ויהזק על ידו צור בן ישוע שר המצפה מדה שנית מנגד על-ית הנשק
 20 אחריו - החזיק ברוך בן ובי מדה שנית מן המקצע עד פתח בית אלישיב
 40 הכהן הגדול:
 21 אחריו החזיק מרמות בן אוריה בן הקיין מדה שנית מפתח בית אלישיב
 22 ואחריו החזיקו הכהנים אנשי הכפר:
 23 אחריו החזיק בנימן וחשוב נגד ביתם
 אחריו החזיק עוריה בן מעשיה בן ענניה אצל ביתו:

6:11 באים להרנך - לילה באים להרנך; ואמרה האיט כמוני יברח ומי כמוני אשר
 12 יבא אל ההיכל וחי לא אבוא; ואבירה והנה לא אלהים שלחו כי הנבואה דבר
 13 עלי וטוביה ומנבלט שכרו - הו - למען אירא ואעשה כן וחטאתי והיה להם
 14 לשם רע למען יקרפוני; זכרה אלהי לטוביה ולמנבלט כמעשיו אלה וגם
 5 לנועדיה הנביאה וליתר הנביאים אשר היו מיראים אותי;
 16:1 ותשלם החומה בעשרים וחמשה לאלול לחמשים ושנים יום; והיה כאשר
 שמעו כל אויבינו ויראו כל הגוים אשר סביבתינו ויפלו מאד בעיניהם וידעו כי
 מאת אלהינו נעשתה המלאכה הזאת:
 17 גם בימים ההם מרבים חרי יהודה אנרתיהם הולכות על טוביה ואשר
 18 לטוביה באות אליהם; כי רבים ביהודה בעלי שבועה לו כי חתן הוא לטוביה
 19 בן אָרַח ויהונן בנו לקח את בת משלם בן בָּרְכִיָּה; גם טוכתי היו אמרים
 לפני ודברי היו מוציאים לו - אנרות שלח טוביה לִירָאֲנִי;

15

7:2,8 והיה כאשר נבנתה החומה ואעמיד הדלתות ויפקדו השוערים: ואצוה את
 חנני אחי ואת חנניה שר הבירה על ירושלם כי הוא כאיש אמת וירא את
 האלהים מרבים; ו-אמר להם לא יפתחו שערי ירושלם עד חם השמש ועד חם
 עמדים יניפו הדלתות ו-אחוו והעמיד משמרות ישבי ירושלם איש במשמרו ואיש
 20 נגד ביתו; והעיר רִחַבַת יָדִים וגדלה והעם מעט בתוכה ואין בתים בנוים; ויתן
 אלהי אל לבי ואקבצת את החרים ואת הסננים ואת העם להתיחש ואמצא ספר
 היחש העולים בראשונה ואמצא כתוב בו:

אלה בני המדינה העלים משבי הגולה אשר הגלה נבוכדנצר מלך בבל
 25 לבלבל וישבו לירושלם וליהודה איש לעירו: הבאים עם זִרְבָבֶל ישוע נחמיה
 עוריה רעמיה נחמני מרדכי בָּלְשַׁן מספֶּרֶת בְּנֵי יִרְחָם בענה ראשיהם -
 מספר אנשי עם ישראל:
 8 בני פרעש אלפים מאה ושבעים ושנים;
 9 בני שפִּיָּה שלש מאות שבעים ושנים;
 10 בני אָרַח שש מאות חמשים ושנים;
 11 בני פֶּחַת מואב לבני ישוע ויואב אלפים ושמונה מאות שמונה עשר;
 12 בני עֵילָם אלף מאתיים חמשים וארבעה;
 13 בני יְהוֹזָבָב שמונה מאות ארבעים וחמשה;
 14 בני זְבִי שבע מאות וששים;
 15 בני יִבְנִי שש מאות ארבעים ושמונה;
 16 בני בְּכִי שש מאות עשרים ושמונה;
 17 בני עֲזַנְדָּר אלפים שלש מאות עשרים ושנים;
 18 בני אֲדִינִקָם שש מאות ששים ושבעה;
 19 בני בְּנָי אלפים ששים ושבעה;
 20 בני עֲדִין שש מאות חמשים וחמשה;
 21 בני אֲמֶר לחזקיה תשעים ושמונה

4 אחרי אין אנחנו פשמים בגדינו ואיש אשר שלחו על המים איש וישלחו אל המים:

5.2 x ותהי עקת העם ונשיהם גדולה אל אחיהם היהודים: ויש אשר אמרו בנינו ובנותינו אנחנו ערבים ונקחה דגן ונאכלה ונחיה: ויש אשר אמרו שדתינו וקרמינו ובתינו אנחנו ערבים ונקחה דגן ברעב: ויש אשר אמרו לוינו כסף 5 למדת המלך - : ועתה בבשר אחינו בשרנו בבניהם בנינו והנה אנחנו כבשים את בנינו ואת בנותינו לעבדים ויש מבנותינו נכבשות ואין לאל ידנו ושדתינו וקרמינו לחרים:

7.4 ויחר לי מאד כואשר שמעתי את ועקתם ואת הדברים האלה: וימלך לבי עלי ואריבה את החרים ואת הסננים ואמרה להם משא איש באחי אתם 10 נשים ואתן עליהם קהלה גדולה: ואמרה להם אנחנו קנינו את אחינו היהודים הנמכרים לגוים כדי בנו וגם אתם תמכרו את אחיכם ונמכרו לנו ויחרישו ולא מצאי דברי: ואמר לא טוב הדבר אשר אתם עשים הלא ביראת אלהינו תלכו 9 מחרפת הגוים איבינו: וגם אני אחי ונערי נשים בהם כסף ודגן נעובה נא את המשא הזה: השיבו נא להם בהיום שדתיהם ברמיהם ויתיהם ובתיהם ומי שאה 11 הכסף והדגן התירוש והיזהר אשר אתם נשים בהם: ויאמרו נשיב ומהם לא נבקש כן נעשה כאשר אתה אומר ואקרא את הכהנים ואשיבעם לעשות כדבר 12 הזה: גם תצני נעירתי ואמרה ככה יעזר האלוהים את כל האיש אשר לא יקים את הדבר הזה מביתו ומיניעו וכה יהיה יעזר ונק ויאמרו כל הקהל אמן 13 ויהללו את יהוה ויעש העם כדבר הזה:

14 גם מיום אשר צוה אותי להיות פחתם בארץ יהודה משנת עשרים ועד שנת שלשים ושמים לארתהשסתא המלך שנים שמים עשרה אני ואחי לחם 15 הפקה לא אכלתי: והפחות הראשונים אשר לפני הכבדו על העם ויקחו מהם בלחם ויין ליום אחד - כסף שקלים ארבעים גם נעריהם שלטו על העם ואני לא 16 עשיתי כן מפני יראת אלהים: וגם במלאכת החומה הזאת החוקתי ושדה לא קנינו וכל נערי קבוצים שם על המלאכה: והיהודים והסננים מאה וחמשים איש 17 והבאים אלינו מן הגוים אשר סביבותינו על שְׁלֹחֵנו: ואשר היה נעשה ליום אחד שיר אחד צאן שש בררות ועפרים נעשו לי ובין עשרת ימים . . . יין להרבה 18 ועם זה לחם הפחה לא בקשתי כי כבדה העבודה על העם הזה: וזכרה לי 19 אלהי לטובה כל אשר עשיתי על העם הזה:

6.8 ויהי כאשר נשמע לסנְבֶלֶט וטוביה ולְנִשֶׁם הערבי וליתר איבינו כי בנית את החומה ולא נותר בה פריץ גם עד העת ההיא דלתות לא העמדתי כשערים: 2 וישלח סנבלט ונִשֶׁם אלי לאמר לכה ונְעַדָה יחדו בכפרים כבקעת אונו והמה חשבים לעשות לי רעה: ואשלחה עליהם מְלָאכִים לאמר מְלָאכָה גדולה אני עשה 3 ולא אוכל לרדת למה תשבת המלאכה כאשר ארפק וירדתי אליכם: וישלחו אלי 4 כדבר הזה ארבע פעמים ואשוב אותם כדבר הזה: וישלח אלי סנבלט כדבר הזה 5 פעם חמישית את נערו ואגרת פתוחה בידו: ויגתוב בה בניים נשמע ונִשְׁמָנו אמר אתה והיהודים חשבים למרוד על כן אתה בונה החומה ואתה הוה להם 6 למלך: וגם נביאים העמדת לקרא עליך בירושלם לאמר מלך ביהודה ועתה 7 ישמע למלך כדברים האלה ועתה לכה ונְעַצֵּה יהוה: ואשלחה אליו לאמר לא 8 נהיה כדברים האלה אשר אתה אומר כי מלכך אתה בודאם: כי כלם מְרֵאִים 9 איתנו לאמר ידפי ידיהם מן המלאכה ולא תעשה

10 ועתה הוק את ידי: ואני באתי בית שמעיה בן דלִיָה בן מהישבאל והוא עצור ויאמר נְעַד אל בית האלהים אל תוך ההיכל ונסנרה דלתות ההיכל כי

7.1 בני ראיה ר בני רצין s בני נקודא t < * * * > u
 51 בני נזם v בני עזא w בני פסח x < * * * > y
 52 בני כסי z בני אסנה. aa בני מעונים bb בני נפושסים: cc
 53 בני בקבוק dd בני חרור ff < * * * > gg בני חרשא: ii בני ברקום ll
 54 בני סירא mm בני תמח: nn בני נצח oo בני חטיפא: pp
 57 בני עברי שלמה
 58 בני ספי a בני יהספרת b בני פרידא: c בני יעלא d
 59 בני דרקון e בני גדל: f בני שפסיה g בני חמיל h בני אמון: i
 10 כל הגתינים ובני עברי שלמה שלש מאות תשעים ושנים: j
 ואלה העולים ממל מלח ו-תל חרשא כרוב אדון ואמר דאשיהם- k
 ולא יכלו להגיד בית אבתם וזרעם אם מישראל הם: l
 62 בני דליה a שש מאות ארבעים ושנים: m
 בני טוביה b
 בני נקודא c
 63 זמן הכהנים
 בני חקיה בני הקזין בני ברזלי
 64 אשר לקח מבנות ברזלי הגלעדי אשה < * * * > ויקרא על שמ-: אלה בקשו
 20 כתבם ב-מתחשים ולא נמצא ויגאלו מן הכהנה: ויאמר התרשתא להם אשר
 לא יאכלו וימקדש הקדשים עד עמד הכהן לאורים ותמים:
 66 ו-כל הקהל- מבני שתים עשרה שנה ומעלה מלכר עבדים ואמהות- ארבע
 רבוא אלפים שלש מאות וששים:
 67 עבדיהם ואמהתיהם - שבעת אלפים שלש מאות שלשים ושבעה
 25 משררים ומשררות מאתים וארבעים וחמשה:
 68 סוסייהם שבע מאות שלשים וטשה
 פרדיהם מאתים ארבעים וחמשה:
 69 גמליהם ארבע מאות שלשים וחמשה
 חמריהם ששת אלפים שבע מאות ועשרים:
 70 ומקצת ראשי האבות נתנו למלאכה התרשתא נתן לאוצר זהב דרקמונים
 30 אלף פזוקות חמשים פתנות כהנים שלשים וחמש מאות * * * : ומראשי האבות
 נתנו לאוצר המלאכה זהב דרקמונים שתי רבות וכסף מנים אלפים ומאתים:
 72 ואשר נתנו שארית העם זהב דרכמנים שתי רבוא וכסף מנים אלפים וכתנות
 כהנים ששים ושבעה:
 73 וישבו הכהנים והלויים [ומן העם] בירושלם ובארציה: ו-המשררים והשוערים
 35 וכל ישראל בעריהם: □

8.1 וינע החדש השביעי ובני ישראל בעריהם וינאספו כל העם כאיש אחד אל
 הרחוב אשר לפני שער המים ויאמרו לעזרא הכהן: הספר להביא את ספר תורת
 40 משה אשר צוה יהוה את ישראל: ויביא עזרא הכהן הספר את התורה לפני
 הקהל מאיש ועד אשה וכל מבין לשמע ביום אחד לחדש השביעי: ויקרא בו

	בני עזר ארבע מאות שלשים ושנים	7
	בני חגניה מאה ואחד:	
	בני חָשֶׁם שלש מאות עשרים ושמנה:	22
	בני בְּצִי שלש מאות עשרים וארבעה:	23
5	בני חֲרָף מאה שנים עשר	24
	בני יורה מאה ושנים עשר:	
	בני נבוי חמשים ושנים:	33
	בני נבו אֶחָד חמשים ושנים:	
	בני מנביש מאה חמשים וששה:	34
10	בני עילם אֶחָד אלף מאתים חמשים וארבעה:	
	בני חָרֶם שלש מאות ועשרים:	37
	בני סָנָאָה שלשת אלפים תשע מאות ושלשים:	38
	בני אֲנִישֵׁי -ביתר- תשעים וחמשה:	39
15	אנשי בית לחם ונטפה מאה שמונים ושמנה:	20
	אנשי ענתות מאה עשרים ושמנה:	27
	אנשי בית עֲנָמוֹת ארבעים ושנים:	28
	אנשי קָרִית יְעָרִים כפירה ובארות שבע מאות ארבעים ושלשה:	29
	* * * * *	
20	אנשי הַרְמָה ונבע שש מאות עשרים ואחד:	
	אנשי מִכְמֶם מאה ועשרים ושנים:	31
	אנשי ביתאל והעי מאה עשרים ושלשה:	32
	בני אֲנִישֵׁי יַרְחוֹ שלש מאות ארבעים וחמשה:	36
	בני אֲנִישֵׁי לָד חָרִיד ואנו שבע מאות ועשרים ואחד:	37
25	אנשי קַעִילָה ועוֹקָה ששים ושבעה:	
	הכהנים	39
	בני ידעיה ולבית ישועו תשע מאות שבעים ושלשה:	
	בני אֶמֶר אלף חמשים ושנים:	40
	בני פֶּשְׁחֹר אלף מאתים ארבעים ושבעה:	41
30	בני חָרֶם אלף שבעה עשר:	42
	הלויים	43
	בני ישוע לקרמיאל יִלְיָבְנָי יִלְהוּדָיִיָה שבעים וארבעה:	
	המשררים	44
	בני אֶסָף מאה ארבעים ושמנה:	
35	השערים	45
	בני שָׁלֹם ^a	
	בני אֶמֶר ^b	
	בני שְׁלֹמֹן ^c	
	בני עֲקוֹב ^d	
	בני חֲטִימָא ^e	
	בני שִׁבְיָ ^f	
	מאה שלשים ושמנה:	
40	הנתינים	46
	בני חֲשָׁפָא ^b	
	בני צָחָא ^a	
	בני פְּדוּן: ^f	
	בני סִיעָא ^e	
	בני חֲנַבִּי ^l	
	בני עֲקוֹב ⁱ	
	בני חֲנָן ⁿ	
	בני חֲנָנִי ^m	
	בני נַחֲרָ ^q	
	בני נְדָלָ ^p	
	* * * * *	

9 הברית לתת את ארץ הכנעני הקתי האמרי והפרזי והיבוכי והגרגשי לתת לורעו
 ותקם את דברך כי צדיק אתה: וּתְרַא אֶת עֲנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם וְאֵת זַעֲקָתָם
 שִׁמְעֵת עַל יַם סוּף: וְתַתֵּן אֹתָתּוֹ וּמִפְתִּימִים בְּפִרְעָה וּבְכָל עֲבָדָיו וּבְכָל עַם אֲרָצוֹ כִּי
 יִדְעַת כִּי הוֹיָדוּ עֲלֵיהֶם וְתַעֲשֶׂה לָךְ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְהִים בִּקְעַת לִפְנֵיהֶם וַיַּעֲבְרוּ
 11 בַתּוֹךְ הַיָּם בִּיבֻשָׁה וְאֵת רַדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בַּמַּצּוֹלֹת כְּמוֹ אֲבָן בְּמַיִם עֲצִים: וּבַעֲמוֹד
 12 עָנָן הַנִּתְחַתֵּם יוֹמָם וּבַעֲמוֹד אֵשׁ לַיְלָה לְהַאֲדִיר לָהֶם אֶת הַרְרֹךְ אֲשֶׁר יִלְכוּ בָּהּ: וְעַל
 13 הַר סִינִי יִרְדַּת וְדָבָר עִפְהֶם מִשְׁמַיִם וְתַתֵּן לָהֶם מִשְׁפָּטִים יִשְׂרָיִם וְתוֹרוֹת אָמַת
 חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבוֹיִם: וְאֵת שֶׁבֶת קִרְשָׁךְ הַיּוֹדְעַת לָהֶם וּמִצְוֹת וְחֻקִּים וְתוֹרָה צִוִּית
 14 לָהֶם בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדְּךָ: וְלַחֵם מִשְׁמַיִם נָתַתָּ לָהֶם לְרַעֲבָם וּמַיִם מִסַּלַּע הוֹצֵאתָ
 15 לָהֶם לְצִמְאֹם וְתֹאמַר לָהֶם לְבֹא לְרִשְׁתָּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאֵת אֶת יַדְךָ
 לַתֵּת לָהֶם:
 17-16 וְהֵם וְאֲבֹתֵינוּ הוֹיָדוּ וַיִּקְשׂוּ אֶת עֲרָפָם וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מִצְוֹתֶיךָ: וַיִּמְאֲנוּ לִשְׁמַע
 וְלֹא זָכְרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּהֶם וַיִּקְשׂוּ אֶת עֲרָפָם וַיִּתְּנוּ רֹאשׁ לְשׁוֹב לְעִבְרָתָם
 18 בְּמִצְרַיִם וְאֵתָּה אֱלֹהֵי סִלְחוֹת חַנוּן וְרַחוּם אֲרַךְ אַפַּיִם רַב - חֲסֵד וְלֹא עֹזְבָתָם: אִף
 19 כִּי עָשׂוּ לָהֶם עֲגָל מִסֶּכֶה וַיֹּאמְרוּ זֶה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הֶעֱלֶךְ מִמִּצְרַיִם וַיַּעֲשׂוּ נְאֻצוֹת
 נְדֻלוֹת: וְאֵתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּיִם לֹא עֹזְבָתָם כַּמְדַּבֵּר אֶת עַמּוֹד הָעָנָן לֹא סָר מֵעֲלֵיהֶם
 20 בְּיוֹמָם לְהַנְחִילָם בַּהֲדָרְךָ וְאֵת עַמּוֹד הָאֵשׁ בַּלַּיְלָה לְהַאֲדִיר לָהֶם - אֶת הַרְרֹךְ אֲשֶׁר
 יִלְכוּ בָּהּ: וְרוּחַךְ הַטּוֹבָה נָתַתָּ לְהַשְׁבִּילָם וּמִיָּךְ לֹא מִנְעַת מִפֵּיהֶם וּמַיִם נָתַתָּה לָהֶם
 21 לְצִמְאֹם: וְאַרְבַּעִים שָׁנָה כִּלְכַלְתֶּם כַּמְדַּבֵּר לֹא חָסְרוּ שְׁלֹמֵתֵיהֶם לֹא כָלוּ וּרְנִילֵיהֶם
 22 לֹא בָצְקוּ: וְתַתֵּן לָהֶם סִמְלֹכוֹת וְעַמּוּמִים וּמַחְלָקִים לְפָאָה לְפָאָה וַיִּירָשׁוּ אֶת אֲרֶץ
 23 סִיחוּן - מֶלֶךְ חֲשָׁבוֹן וְאֵת אֲרֶץ עֵינָן מֶלֶךְ הַקָּשָׁן: וּבְנֵיהֶם הַרְבִּית כָּלֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם
 24 וְתִבְיָאִם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ לְאֲבוֹתֵיהֶם לְבֹא לְרִשְׁתָּ: - וּמִכֵּנַע לִפְנֵיהֶם אֶת יֹשְׁבֵי
 הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִיִּים וְתַתְּנֶם בִּידֵם וְאֵת מַלְכֵיהֶם וְאֵת עַמְמֵי הָאָרֶץ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כְּרִצּוֹנָם:
 25 וַיִּלְכְּדוּ עָרִים בְּצוֹלָת וְאֶדְמָה שִׁמְנָה וַיִּירָשׁוּ בְּתִים מְלֵאִים כָּל טוֹב בְּרוֹת חֲצוּבוֹיִם
 וְכַרְמִים וְזֵיתִים וְעֵץ מֵאֲכָל לֶדָב וַיֵּאֱכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ וַיִּשְׂמִינוּ וַיִּתְעַדְנוּ בְּסוּבֵךְ הַנְּדוּל:
 26 וַיִּמְרוּ וַיִּמְרְדוּ בְךָ וַיִּשְׁלַכְנוּ אֶת תּוֹרַתְךָ אַחֲרַי נָגַם וְאֵת נְבִיאֶיךָ הֲרִנוּ אֲשֶׁר הֵעִידוּ
 27 בָּם לְהִשָּׁבֵם אֵלֶיךָ וַיַּעֲשׂוּ נְאֻצוֹת נְדֻלוֹת: וְתַתְּנֶם בְּיַד צְרִיחָם וַיִּצְרוּ לָהֶם וּבִעַת
 צַרְתָּם יַצְעֲקוּ אֵלֶיךָ וְאֵתָּה מִשְׁמִיךְ - תִּשְׁמַע וּבְרַחֲמֶיךָ הַרְבִּיִם תַּתֵּן לָהֶם מוֹשִׁיעִים
 28 וַיּוֹשִׁיעוּם מִיַּד צְרִיחָם: וּכְנֹזֹת לָהֶם יִשׁוּבוּ לַעֲשׂוֹת רַע לִפְנֵיךָ וּמַעֲוֹבָם בְּיַד אִיבֵיהֶם
 29 וַיִּרְדּוּ בָהֶם וַיִּשׁוּבוּ וַיּוֹעֲקוּךָ וְאֵתָּה מִשְׁמִיךְ - תִּשְׁמַע וְתַצִּילֶם כְּרַחֲמֶיךָ רַבּוֹת עִתִּים:
 30 וְתַעֲדָה בָהֶם לְהִשָּׁבֵם אֶל תּוֹרַתְךָ וְהִמָּה הוֹיָדוּ וְלֹא שָׁמְעוּ לְמִצְוֹתֶיךָ וּכְמִשְׁפַּטֶּיךָ
 31 חֲמָאוּ - אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֲרָם וְחַיָּה בָהֶם וַיִּתְּנוּ כְּתָף סָרְרַת וְעֲרָפָם הִקְשׂוּ וְלֹא שָׁמְעוּ:
 32 וְתַמְשֵׁךְ עֲלֵיהֶם שָׁנִים רַבּוֹת וְתַעֲדָה בָּם בְּרוֹתְךָ בְּיַד נְבִיאֶיךָ וְלֹא הָאוּיָנוּ וְתַתְּנֶם בְּיַד
 עַמֵּי הָאֲרָצוֹת: וְ-אֵתָּה - בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּיִם לֹא עֲשִׂיתָם קָלָה וְלֹא עֹזְבָתָם כִּי אֶל חַנוּן
 33 וְרַחוּם אַתָּה:
 34 וְעַתָּה - יְהוָה - אֱלֹהֵינוּ הָאֵל הַנְּדוּל הַנְּכוֹר וְהַגּוֹרָא שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד אֵל
 יַמְעַט לִפְנֵיךָ אֶת כָּל הַתְּקָלָה אֲשֶׁר מִצְּאָתָנוּ לְמַלְכֵינוּ וְ-לְשָׂרֵינוּ וְלַכְּהֵנִיּוֹ וְלַנְּבִיאֵינוּ
 35 וְלַאֲבֹתֵינוּ וְלְכָל עַמְּךָ מִיְּמֵי מַלְכֵי אֲשׁוּר עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וְאֵתָּה צְדִיק עַל כָּל הַבָּא
 36 עֲלֵינוּ כִּי אָמַת עָשִׂיתָ וְאַנְחַנּוּ הִרְשַׁעְנוּ: וְאֵת מַלְכֵינוּ וְ-לְשָׂרֵינוּ וְ-לַכְּהֵנִיּוֹ וְאֲבֹתֵינוּ
 37 לֹא עָשׂוּ תּוֹרַתְךָ וְלֹא הִקְשִׁיבוּ אֶל מִצְוֹתֶיךָ וְלַעֲדוֹתֶיךָ אֲשֶׁר הֵעִידְתָּ בָהֶם: וְהֵם
 38 בְּמַלְכוֹתָם וּבְסוּבֵךְ הָרֶב אֲשֶׁר נָתַתָּ לָהֶם וּבְאָרֶץ הַרְחֵבָה וְהַשְׁמָנָה אֲשֶׁר נָתַתָּה
 39 לִפְנֵיהֶם לֹא עַבְדוּךָ וְלֹא שָׁבוּ מִמַּעַלְלֵיהֶם הָרַעִים: הִנֵּה אֲנַחְנוּ הַיּוֹם עַבְדִּים וְהָאָרֶץ

•••••

- 8 לפני הרחוב אשר לפני שער המים סן האור עד מחצית היום נגד האנשים והנשים והמבינים ואוני כל העם אל ספר התורה:
- 4 ויעמד עורא -הכהן- הספר על מגדל עץ אשר עשו לְכָבֵד ויעמד אצלו מִתְקִיָּה וְשִׁמְעָה וְעִנְיָה -ועִנְיָה- ואוריה וחלקיה ומעִיָּה על ימינו ומשמאלו פְּדִיָּה ומיִּשְׁאֵל ומלכיה והֶשֶׁם וְחִשְׁבֻּנָּה -וזְכָרִיָּה- ו-מִשְׁלָם: ויפתח עורא הספר לעיני כל
- 5 העם כי -הוא- מַעַל כֹּל הָעָם -לֵאמֹר- הִי -כִפְתָחוּ עֵמְדוֹ כֹּל הָעָם: ויברך עורא את יהוה האלהים הגדול ויענו כל העם אָמֵן אָמֵן במעל ידיהם ויקרו וישתחוו ליהוה
- 7 אֱלֹהִים אֲרֶצָה: וישוע וְכִנִּי וְשִׁרְיָה יָמִין עֶקֶב שְׂכַמֵי הַדָּוָה מַעֲשֵׂה קְלִימָה עִנְיָה ויִקְבֵּד הֶקֶן פְּלִאָה -הַלְלוֹם מְבִינִים את העם לתורה והעם על עמדם: ויקראו
- 8 בספר -תורת האלהים מִפֶּה שִׁבְלֵי ויִבְיִנוּ בְּמִקְרָא:
- 9 ויאמר -הַתְּלִשְׁתָּא וְעוֹרָא הַכֹּהֵן הַסֵּפֶר וְהַלְלוֹם הַמְבִינִים את העם לכל העם היום -הוּהו- קֹדֶשׁ הוּא לִיהוּה אֱלֹהֵיכֶם אֵל תִּתְּכֶם וְאֵל תִּתְּכֶם וְאֵל תִּתְּכֶם כֹּל הָעָם כְּשִׁמְעֵם את דברי התורה: ויאמר -לֵהֶם לְבוּ אֲכָלוּ מִשְׁמָנִים וְשִׁתּוּ מִמִּתְּקִים וְשִׁלְחוּ מְנוֹת לֵאמֹר נִכְוֵן לֹו כִּי קֹדֶשׁ הוּא לְאֲדִינֵנוּ וְאֵל תִּתְּכֶם כִּי תִּתְּכֶם יְהוּה הוּא
- 12,11 מְעֹנֶכֶם: וְהַלְלוֹם מִקְהִיִּים לְכֹל הָעָם לְאֲמֹר הִסּוּ כִּי הוּא קֹדֶשׁ וְאֵל תִּתְּכֶם: וילכו כל העם לאכל ולשתות ולשֶׁלַח מְנוֹת וְלַעֲשׂוֹת שְׂמֵחָה נְדוּלָה כִּי הִבְיִנוּ בְּדַבְרֵים אֲשֶׁר הוֹדִיעֵנוּ לָהֶם:
- 13 ובוים השני נִאֲסְפוּ רֵאשֵׁי הָאֲבוֹת לְכֹל הָעָם -וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְלוֹם אֵל עוֹרָא
- 14 הַסֵּפֶר -לְהַשְׁכִּיל אֵל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה: וימצאו כתוב בתורה אשר צוה יהוה ביד
- 15 מִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכְּנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּסֻפּוֹת קָחַן בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: ואשר ישמעו ויעבדו קול בכל עריהם ובירושלם לאמר
- צאו ההר והביאו עלי יות ועלי עין שֶׁמֶן וְעַלֵי הַדָּם וְעַלֵי תַמְרִים וְעַלֵי עֵץ עֹבֹת לַעֲשׂוֹת קֶבֶת
- 16 ככתוב: ויצאו העם ויביאו ויעשו להם קֶבֶת אִישׁ עַל גִּנּוֹ וּבַחֲצֻלֹתֵיהֶם וּבַחֲצֻלֹתֵיהֶם וּבַחֲצֻלֹתֵיהֶם
- 17 בית האלהים וברחוב שער המים וברחוב שער אֲפְרָיִם: ויעשו כל הקהל השבים מן השבי סֻפּוֹת וישבו בְּסֻפּוֹת כִּי לֹא עָשׂוּ מִיְמֵי יִשׁוּעַ כֵּן כֵּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד
- 18 היום ההוא ותהי שְׂמֵחָה נְדוּלָה מֵאֵד: ויקרא בספר תורת האלהים יום בוים סן היום הראשון עד היום האחרון ויעשו חֲנֻ שְׁבַעַת יָמִים ובוים השמיני עֲצַרַת כְּמִשְׁפָּט:
- 30
- 9,א ובוים עשרים וארבעה לחדש הזה נִאֲסְפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצוּם וּבְשִׁקִּים וְאֲדָמָה
- 2 עליהם: ויבדלו זרע ישראל מכל בני נֶכֶד ויעמדו ויתנדו על חֲמַאתֵיהֶם וְעֹנֹת
- 3 אֲבוֹתֵיהֶם: ויקומו על עמדם ויקראו בספר תורת יהוה אֱלֹהֵיהֶם רְבִיעִית הַיּוֹם
- 4 ורְבִיעִית מִתְּנֻדִים וּמִשְׁתַּחֲוִיִּים לִיהוּה אֱלֹהֵיהֶם: ויקם על מעלה הלויים ישוע
- 35 וְכִנִּי קְדַמִּיאֵל שְׁבָנִיָּה וְכִנִּי שִׁרְיָה וְכִנִּי וְיִזְעֻקוּ בְּקוֹל גְּדוֹל אֵל יְהוּה אֱלֹהֵיהֶם: ויאמרו הלויים ישוע וקְדַמִּיאֵל בְּנֵי שִׁשְׁבָנִיָּה שִׁרְיָה הוֹדִיָּה שְׁבָנִיָּה וּפְתַחְתִּיהָ קוֹמוּ
- ה בְּרַבּוֹ אֵת יְהוּה אֱלֹהֵינוּ מִן הָעוֹלָם עַד הָעוֹלָם וְיִזְכְּרוּ שֵׁם כְּבוֹד -הַמְרוֹמָם עַל כֹּל בְּרַבָּה וְתַהֲלָה:
- 6 -וַיֹּאמֶר עוֹרָא- אַתָּה הוּא יְהוּה לְכָדֵךְ אַתָּה עֹשֵׂת אֵת הַשָּׁמַיִם -וְשָׁמַיִם הַשָּׁמַיִם וְכָל צָבָאם הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עֲלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מַחִיָּה אֵת קְלָם
- 7 וְצָבָא הַשָּׁמַיִם לֶךְ מִשְׁתַּחֲוִיִּים: אַתָּה הוּא יְהוּה אֱלֹהֵים אֲשֶׁר בְּחֵרַת בְּאֲבָרִים וְהוֹצֵאתָ
- 8 מֵאֲדָמָה כְּשֵׁרִים וְשָׁמַתָּ שְׁמוֹ אֲבָרָהֶם: וּמִצֵּאתָ אֵת לְבָבֵנוּ נִאֲמֵן לְפָנֶיךָ וְכִרְזָתָ עִמּוֹ

- 9 אשר נתתה לאבתינו לאבל את פריה ואת טובה הנה אנהנו עבדים עליה: 37
 ותבואתה מרבה למלכים אשר נתתה עלינו בחשאותינו ועל גיחתנו משלים
 ובבהמתנו כרצונם ובצרה גדלה אנתנו: * * * * *
- 10, א ובכל זאת אנתנו לרתים ואמנה וכתבים ועל החתום שרינו לוינו כהנינו: 2
 ועל החתומים 2
 נחמיה: בן חבליה וצדקיה: שריה עוריה ירמיה: פשחור אמריה מלכיה: חמוש 3
 שכניה מלוד: חרם מרמות עבדיה: דניאל נגתון ברוך: משלם אביה מןמן: 4
 מעויה קלני שמעיה אלה הכהנים: 9
 והלויים 1
- 11 ישוע בן אוניה בנו מבני תנוד קרמיאל: ואחיהם שכיניה יהודיה קליטא 10
 פלאיה חנן: מיכא רחוב חשביה: זפור שרביה שבניה: הודיה בני בנינו: 14-12
 ראשי העם 11
- 18-16 פרעש פחת מואב עילם ותוא בני: יגזי עונד בני: ארניה בני עדין: אמר
 חזקיה עזר: הודיה חשם בני: חרף ענתות יניכיה: מנפיש משלם חזר: 21-19
 משינבאל צדוק יהוע: פלמיה יתנ עניה: הושע חנניה חשוב: הלוחש פלחה שובק: 22-20
 רחום חשבנה מעשיה: ואחיה הקין יעקו: מלוד חרם בענה: 21-20
- 21 ישאר העם הכהנים: הלויים: השוערים: המשררים: והנתינים: וכל הנבדל
 מעמי הארצות אל תורת האלהים נשיהם בניהם ובנתיהם כל יודע ומבין:
 מתווקים על אחיהם אדיריהם ובאים באלה ובשבעה ללכת בתורת האלהים אשר
 נתנה ביד משה עבד האלהים ולשמור ולעשות את כל מצות יהוה ארנינו 20
 ומשפמיו וחקיו: ואשר לא נתן בנתינו לעמי הארץ ואת בנתיהם לא נקח לבנינו: 31
 ועמי הארץ המביאים את המקחות וכל שבר ביום השבת למכור לא נקח מהם 32
 בשבת וביום קדש ונשש את השנה השביעית ומשא כל יד:
 והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שלישיית השקל בשנה לעבדת בית אלהינו: 33
 ללחם המערכת ומנחת התמיד ולעולת התמיד השבתות החדשים למועדים 34
 ולקדשים ולהמאות לכפר על ישראל וכל מלאכת בית אלהינו:
 והנורלות הפלנו על קרבן העצים הכהנים והלויים והעם להביא לבית
 אלהינו לבית אבתינו לעתים מזמנים שנה בשנה לכפר על מובח יהוה אלהינו
 ככתוב בתורה:
- 39 ולהביא את קבורי ארמתנו ובפורי כל פרי כל עץ שנה בשנה לבית יהוה | 30
 ואת כלרות בנינו ובקמתנו ככתוב בתורה: ואת בכורי בקרינו וצאננו להביא 37
 לבית אלהינו לכהנים המשרתים בבית אלהינו:
 ואת ראשית עריסותינו ותרומתינו ופרי כל עין תירוש ויצהר נבוא לכהנים 38
 אל לשכות בית אלהינו ומעשר ארמתנו ללויים והם הלויים המעשרים בכל ערי
 עבדתנו: והיה הכהן בן אהרן עם הלויים בעשר הלויים והלויים יעלו את מעשר 39
 המעשר לבית אלהינו אל הלשכות לבית האוצר: כי אל הלשכות יביאו בני 40
 ישראל ובני הלוי את תרומת הדגן התירוש והיצהר ושם כלי המקדש והכהנים
 המשרתים והשוערים והמשררים
- II, א . . . . . וישבו שרי העם בירושלם ושאָר העם הפילו גורלות להביא 40
 אהר מן העשרה לשבת בירושלם עיר הקדש והשע הירוד בערים: ויכרכו העם
 לכל האנשים המתנדבים לשבת בירושלם: . . . . .

... 937-112 ...

ומנדל המאה ועד שער הצאן: ותעמדתה שתי התולת בבית האלהים ואני
 והצי הסננים עמי * * * : והכהנים אלקים מעשיה מנמין מיקיה אלויעני
 זכריה הנגיה בחצרות: ומעשיה ושמיעה ואלעזר ועזי ויהוהנן ומלכיה ועולם
 ועזר וישמעו המשררים ויורקיה הפקיד: ויבחו ביום ההוא זבחים גדולים
 וישמחו כי האלהים שמהם שמחה גדולה וגם הנשים והילדים שמחו והשמע
 שמחת ירושלם מרחוק: ויפקדו ביום ההוא אנשים על הנשבות לאוצרות
 לתרומות לראשית ולמעשרות לבנוס בהם לשידי הערים מנאות התורה לכהנים
 וללויים כי שמחת יהודה על הכהנים ועל הלויים העמדים: וישמרו משמרת
 אלהים ומשמרת הטקה והמשררים והשערים כמנות דויד ושלמה בנו: כי
 בימי דויד אסף מקדם ראש המשררים ושיר תהלה ותודות לאלהים: וכל ישראל
 בימי זרבבל ובימי נחמיה נתנים מנות המשררים והשערים דבר יום ביומו
 ומקדשים ללויים והלויים מקדשים לבני אהרן:

ביום ההוא נקרא במפר-תורת- משה באוני העם ונמצא כתוב בו אשר לא
 יבוא עמני ומואבי בקהל האלהים עד עולם: כי לא קדמו את בני ישראל בלחם
 ובמים וישכר עליו את בלעם לקללו ויהפך אלהינו הקללה לבכחה: והיה כשמעם
 את התורה ויבדילו כל ערב מישראל:

ולפני מזה אלשיב הבחן נתון בלשכת בית אלהינו קרוב לטוביה: ויעש
 לו לשכה גדולה ושם היו לפנים נתנים את המנחה -יהלבונה והפלים ומעשר הדגן
 התירוש והיצהר מנות הלויים והמשררים והשוערים ותרומת הכהנים: ובכל זה
 לא הייתי בירושלם כי בשנת שלשים ושפים לארתחשטא מלך בבל באתי אל
 המלך ולקין ימים נשאלתי מן המלך: ואבוא לירושלם ואבינה ברעה אשר עשה
 אלשיב לטוביה לעשות לו נשכה בחצר- בית האלהים: ורע לי מאד ואשליכה
 את כל כלי בית טוביה החוץ מן הלשכה: ואמרה ויטהרו הלשכה- ואשיבה שם
 כלי בית האלהים את המנחה והלכנה:

ואדעה כי מנות הלויים לא נתנה ויבחרו איש לשדהו הלויים והמשררים
 עשי המלאכה: ואריבה את הסננים ואמרה מדוע נעוב בית האלהים ואקבעם
 ואעמדם על עמדם: וכל יהודה הביאו מעשר הדגן והתירוש והיצהר לאוצרות:
 וא-ציה על אוצרות שלמיה הבחן וצדוק הסופר ופקיה מן הלויים ועל ידם קנן בן
 זכור בן מהגיה כי נאמנים נחשבו ועליהם לחלק לאחיהם:
 זכרה לי אלהי על זאת ואל תמת חסדי אשר עשיתי בבית אלהי
 ובמשמדוי:

בימים ההמה יאתי ביהודה דרכים גתות בשבת ומביאים הערמות ועמסים
 על החמרים ואף יין ענבים ותאנים וכל משא ומביאים ירושלם ביום השבת
 ואעיד ביום מוקדם ציד: והצרים ישבו בה מביאים דג וכל ימכרו ומוכרים בשבת
 לבני יהודה ובירושלם: ואריבה את חרי יהודה ואמרה להם מה הדבר הרע
 הזה אשר אתם עשים ומחללים את יום השבת: הלוא כה עשו אבותיכם ויבא
 אלהינו עליהם ויעלינו את כל הרעה הזאת ועל העיר הזאת ואתם מוספים הרון
 על ישראל לחלל את השבת: והי כאשר צללו שערי ירושלם לפני השבת -
 ויסגרו הדלתות ואמרה אשר לא יפתחום עד אחר השבת ומנערי העמדתני על
 השערים אשר- לא יבוא משא ביום השבת: וילינו הרבלים ומכרו כל מקמר
 מחוץ לירושלם פעם ושפים: ואעידה בהם ואמרה אליהם מדוע אתם לנים נגד

12.א ואלה הבהנים והלויים אשר עלו עם ירכבל בן שאלתיאל וישוע

7-2 א שרמיה ב אמריה ג שבניה ד יערי ה מנימין ו שמעיה ז יסלו

ח ירמיה ט מלך י הלם י לנתון יב מעיניה יג ויריב יד עמיק

טו עזרא: טז הטוש: יז מרבת: יח אביה: יט בלגה: כ ידעיה: כא חלקיה

5 אלה ראשי הבהנים ואחיהם בימי ישוע: [ב עריה

והלויים

ישוע בנו קדמיאל שרביה יהודה מתניה

9 על הודות הוא ואחיו: י ועני-ב-א אחיהם לנגדם למשמרות:

י וישוע הוליד את יויקים ויוקים הוליד את אלישיב ואלישיב את יודע:

11 יודע הוליד את יוחנן ויוחנן הוליד את יודע:

12 ובימי יויקים היו ה-כהנים ראשי האבות

13 א לשרביה מריה ב ירמיה חנניה: ג לעזרא משלם

14 ד לאמריה יהוחנן: ה למלך-יונתן ו לש-ב-ניה יוסף:

16.א ז לחרים עדנא ח למ-מת חלקי: ט לעד-יא זכריה

17 י לנתון משלם: יא לאביה זכרי יב למנימין * * * *

18 מ למ-ע-ייה פלטי: נ לכלגה שמוע ו לשמעיה יהונתן:

19.א פ וליריב מתני ק לירעיה עזי: ר לסל-ו קלי

21 ט לעזק עבד: י לחלקיה חשביה יא לע-ייה נתנאל:

22 הלויים בימי אלישיב יודע ויוחנן וירוע כתובים ראשי יה-אבות והכהנים עדי

23 מלכות דרוש הפרסי: בני לוי ראשי האבות כתובים על ספר דברי הימים ועד

ימי יוחנן בן אלישיב:

24 וראשי הלויים

25 חשביה שרביה וישוע י-בני-א קדמיאל ואחיהם לנגדם להלל להודות במצות דוד

26 איש האלהים משמר לעמת משמר ו מתניה ובקבוקיה עבדיה: משלם סלמן עקוב

27 שוערים שמרם משמר באספי השערים:

אלה בימי יויקים בן ישוע בן יוצדק ובימי נחמיה הפתח ועזרא הכהן

הסופר:

27 ובהנכת תומת ירושלם בקשו את הלויים מכל מקומתם להביאם לירושלם

28 לעשת הנכה ב-שמחה ובתודות ובשיר מצלמים נבלים ובכנרות: ויאספו בני

29 לוי- המשררים מן הבכר ו-סביבות ירושלם וכן חצרי נטפתי: ומבית הגלגל

ל ומשרדות נבע ועוקות כי חצרים בנו להם המשררים סביבות ירושלם: ויטהרו

31 הבהנים והלויים ויטהרו את העם ואת השערים ואת החומה: ואעלה את שרי

יהודה מעל לחומה ואעמידה שתי תורת גדולת: והאחת הלכת לימין מעל לחומה

33-32 לשער האשפת: וילך אחריהם הושעיה וחצי שרי יהודה: [ומבני הבהנים] -עזריה

34-31 עזרא ומשלם: יהודה ובנימין ושמעיה וירמיה [בחצרות: זכריה בן יונתן בן שמעיה

36 בן מתניה בן מוכיה בן זכריה בן אסף: ואחיו שמעיה ועזראל מללי גללי קני

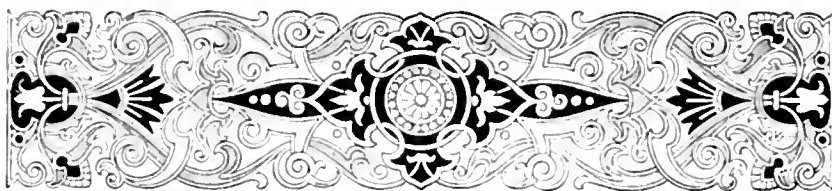
נתנאל ויהודה הנני בכלי שיר דוד איש האלהים ועזרא הסופר לפניהם:

37 ועל שער העין ונגדם עלו על מעלות עיר דוד במעלה לחומה

38 מעל לבית דוד ועד שער המים מורה: והתודה השנית -חולכת לש-מואל ואני

39 אחריהם וחצי שרי העם מעל לחומה: מעל למגדל התנורים ועד החומה

39 התקבתי: ומעל לשער אפרים ועל שער הישנה ועל שער הדגים ומגדל חננאל

—*— Critical Notes on Ezra-Nehemiah —*—

- 1 (1) For **אֵל מִפִּי** read **כִּפִּי**, which is attested by 2 Chr. 36, 22 and by both **ḠL** διὰ στόματος and 1 Esdr. 2, 1 ἐν στόματι.
- (2) **אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל** is added, following 1 Esdr. 2, 3. The context (*cf.* v. 3) seems to require this addition.
- (3) 1 Esdr. 2, 3 **ḠL** + ὅς προθυμείται τοῦ πορευθῆναι = **הַמְתַּנְחֵב לְלֶכֶת**, or **הַתְּנַחֵב לְלֶכֶת**; *cf.* Hagg. 2, 3; Is. 43, 22. 5
The words **הוּא הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם** give *prima facie* the impression of a gloss. This is corroborated by the fact that they change their place in **ḠL**, here and 1 Esdr. 2, 3.
- (4) Instead of **רַב־שָׂר** read **רַב־קָדֵשׁ**; 1 Esdr. 2, 4 ὁ ἐν δόσει μὲθ' ἵππων καὶ κτηνῶν. For **רַב־קָדֵשׁ**, *cf.* Mi. 1, 13; 1 K. 5, 8; Esth. 8, 10, 14 [See, however, DELITZSCH's *Neuer Commentar über die Genesis*, 1887, p. 251, n. 1. 10
5. The **ל** in **לְבַל** is the **ל** *emphaticum*; *cf.* HAUPT, *A new Hebrew particle in the Johns Hopkins University Circulars*, No. 114, July 1894, p. 107^b. See also the note on **ψ** 89, 19; Dr. I. M. CASANOWICZ's paper in the *Proc. of the Am. Or. Soc.*, April 1895, and GIESEN. KAUFZSCH²⁶, § 143, c. — P. II.] 15
- (6) **אֵל** **בְּכָל־הַבָּקָה**; but the *twelve* do not appear till v. 7 ff. According to 1 Esdr. 2, 6 (8' ἐβοήθησαν (ἐβοήθησαν) ἐν πᾶσιν, ἐν ἀργυρίῳ κτλ., we should read **בְּכָל־הַבָּקָה** or, perhaps better, **בְּכָל־הַבָּקָה**. 20
Instead of **רַב־שָׂר** read, as in v. 4, **רַב־בַּשׁ**, following 1 Esdr. 2, 6 (8' καὶ ἐν ἵπποις. The close of v. 6 reads in 1 Esdr. 2, 6 (8) **ḠV** καὶ εὐχαῖς ὡς πλείσταις πολλῶν ὧν ὁ νοῦς ἠγέρθη; **ḠL** καὶ εὐχαῖς πλείσταις ὧν ἠγέρθη ο νοῦς εὐθὺς. The mention of the freewill-offerings (εὐχαῖ, **בְּנִבְחֹת**, is certainly to be expected after v. 4 **אֵל** **עַל־קְלִי־הַתְּנַחֵב** **לְבַר** **עַל־מִנְחָתָהּ**, accordingly, should probably be replaced by **בְּנִבְחֹת** 25 **לְרֵיב** **לְקִלְי־הַתְּנַחֵב**.
- (7) For the first **הוֹצִיא** 1 Esdr. 2, 7 (6) has ἐξήνεγκε, as in v. 8; for the second **הוֹצִיא**, on the other hand, **μετήνεγκε ḠL**, or **μετήγαγεν ḠV** = **רָחַק**.
- (8) The name of the prince here mentioned varies remarkably in the tradition (Ezr 1, 8, 11 = 1 Esdr. 2, 11, 14; Ezr. 5, 14, 16 = 1 Esdr. 6, 17, 19). Of the Greek authorities only **ḠV** agrees with **אֵל**: Σασαβασσαρ(ος) = **שַׁשְׁבַּעַר**. If we compare the principal forms given by the Greek Versions, we get the impression of a continuous shortening or mutilation of this proper name: Σασαβλασσάρης, Σασαβασσαρ (Σαναβασσαρ, Σαναμιασσαρ, Σαμιανισσαρ, Σαβανισσαρ), Σαβασάρης. We have further Ἀβάσσαρος, Josephus, *Antiq.* xi, 1, 3. *Cf.* also the name of the descendant of David in 1 Chr 3, 18 **שָׁנְאָעַר** = Σανασαρ, Σανασαρ. IMBERT (*Le temple reconstruit par Zerobabel*, reprinted from the *Muséon*, 1888-89) and 35

13:22 החומה אם תשנו יד אשלח בכם מן העת ההיא לא באו בשבת: ואמרה ללוים
 אשר יהיו מטהרים ובאים שמרים השערים לקדש את יום השבת
 גם זאת זכרה לי אלהי והוספה עלי כרב חסדך:

23 גם בימים ההם ראיתי את היהודים השיבו נשים אשדודיות עמוניות

24 מואביות: ובניהם חצי מדבר אשדודית ואינם מכירים לדבר יהודית וכלשון עם 5

25 זה ועם: ואריב עםם ואקללם ואבה מהם אנשים ואמרטם ואשקעם באלהים אם

26 התנו בנתיכם לבניהם ואם תשאו מבנתיהם לבניכם ולכם: הלוא על אלה חטא

שלמה מלך ישראל ובנוים הרבים לא היה מלך כמהו ואהוב לאלהיו היה

ויתנהו אלהים ל-מלך על כל ישראל גם אותו החטאו הנשים הנכריות:

27 ולכם הנשמע לעשת את כל הרעה הגדולה הזאת למעל באלהינו להשיב נשים 10

נכריות:

28 ומבני יודע בן אלישיב הכהן הגדול חתן לסנבלט החלני ואברחהו מעלי:

29 לזכרה להם אלהי על נאלי הבקנה וברית הכהנים ותלויים: וטרתים מכל נקר

31 ואעמידה משמרות לכהנים וללויים איש ב-מלאבתו: ולקרנן העצים בעתים

15 מןמנות ולבכורים זכרה לי אלהי לטובה:

- 2 (2) For **א** **שְׁרָיָה** read **שְׁרָיָה**, with Neh. 7,7 and 1 Esdr. 5,8 (**Θ**^V Ζαράϊου, **Θ**^A Ζαρέου).
 For **רָעָה**, Neh. 7,7 has **רָעָה**. This form of the name is supported by 1 Esdr. 5,8, **Θ**^V Ρησάου, **Θ**^A Δευίου.
 After this name **נַחֲמָנִי** should be supplied on authority of Neh. 7,7; 1 Esdr. 5,8, and **Θ**^A in our passage. 5
- For **תְּחַפְּרָה** read **תְּחַפְּרָה**, following Neh. 7,7 and 1 Esdr. 5,8.
 At the close of the list of names, **רְאִשִּׁיָּם** should be added, following 1 Esdr. 5,8 **τῶν προηγρουμένων αὐτῶν**.
- 3ff.) For the names in the following list as well as in Ezra 8; 10; Neh. 3; 7; 10; cf. ED. MEYER, *op. cit.*, pp. 141 ff., where the non-priestly families are given in alphabetical order. — P. II.] 10
- (5) The numbers are manifestly corrupt, as the sequence — hundreds, units, tens — is contrary to the order used elsewhere. We should, therefore, emend at least **הַשְּׁשִׁים וְשָׁנַיִם**, following Neh. 7,10 and 1 Esdr. 5,10. For the rest, the numbers traditionally given in **א** have been left unaltered, although they differ both from 15 those given in Neh. 7 and also from those in 1 Esdr. 5, though not so greatly from the latter. Only in the total number of the returning exiles is there agreement; cf. v. 64. If we attempt to add up the data, we find that their total, taken individually, falls considerably short of the traditional total. It makes no difference in this respect whether we reckon according to Ezer. 2, or Neh. 7, or 20 1 Esdr. 5. This would seem to indicate: (a) that in the course of written transmission of the list a number of the individual data have been lost; (b) that the numbers of the individual data which still remain in the list are not textually certain. These conclusions are abundantly confirmed by a comparison of all authorities for the text. A few names can be conjecturally restored, as will 25 appear in the remarks subjoined. But no attempt has been made to correct the traditional numbers. ED. MEYER, *op. cit.*, p. 136 thinks that the numbers were originally expressed in (Phœnician) figures; hence the corruption and confusion. — P. II.]
- (6) For **א** **יִזְבָּח** read **יִזְבָּח**, following Neh. 7,11 and 1 Esdr. 5,11. 30
- (10) For **בְּנֵי בְנֵי** Neh. 7,15 has **בְּנֵי בְנֵי**; see on Neh. 7,15.
- (16) The names of two clans seem to have been omitted after this verse; for in 1 Esdr. 5,15f. we have the following additional data: **οἱ τοὶ Ἀζάρου τετρακόσιοι τριακόσια δύο· οἱ τοὶ Ἀννείζ ἐκατόν εἰς**. The first clause would read in Hebrew: **בְּנֵי עִיר אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשָׁנַיִם**. For the pronunciation **עִיר**, cf. Neh. 10,18; Ez. 11,1; 35 contrast Neh. 3,19. The proper name of the second clause cannot be transcribed into Hebrew with certainty. According to the variant **Ἀννίας** in **Θ**^A, **תְּנַנְיָה** may be conjectured, cf. Neh. 10,24; we should then have: **בְּנֵי תְנַנְיָה מֵאוֹת וְאַתְרֵר**.
- The clan which follows in 1 Esdr. 5,16, **οἱ τοὶ Ἀρου**, may correspond either to the **בְּנֵי הַשָּׁם** in v. 19, or to the **בְּנֵי הָרִים** in v. 32. As the **οἱ τοὶ Χορβε** 1 Esdr. 5,12, when 40 compared with v. 25 **Χορμυ** = **הָרִים** Ezer. 2,39, certainly recall the **בְּנֵי הָרִים** of Ezer. 2,32, the **οἱ τοὶ Ἀρου** would seem to correspond to the **בְּנֵי הַשָּׁם**.
- (18) In place of **בְּנֵי יִרְיָה** Neh. 7,24 has **בְּנֵי הָרִיָּה** with the same number (112). 1 Esdr. 5,16 reads **Ἀροῦρουπεῖθ**, in **Θ**^A **Ἀροῦρρουπεῖθ**; according to FRITZSCHE, **Ἀροῦρουπεῖθ**. This extraordinary form, it would seem, should be separated into the two 45 elements **Ἀροῦρ** = **Ἀροῦρ** = **הָרִיָּה**, and **Ουρπεῖθ** or **Ουρπεῖθ** = **Ουρα** = **יִרְיָה**. Probably both names stood originally in juxtaposition in the list. Is perhaps the name **הָרִיָּה**, Neh. 10,19, concealed in **יִרְיָה**? The correctness of the numbers is doubtful.
- (20) VV. 29–32 and 35 are inserted after v. 19, for the list was originally so arranged, 50 as is still recognizable today, that, first, groups of families, or clans, were enumerated; then, groups of dwellers in various districts. The clans were introduced by **בְּנֵי**, the districts by **אֲנָשֵׁי**. This formal distinction has been still better preserved in Neh. 7 and 1 Esdr. 5 than here; cf. Neh. 7,26ff.; 1 Esdr. 5,17ff

I E. RENAN *Histoire du peuple d'Israel*, iii, 510ff., have offered the conjecture that Sheshbazzar and Shebazar were one and the same person; rightly, perhaps, according to the Chronicler's conception.

The following observations may serve to explain the peculiar name; I owe them to Professor H. ZIMMERN of Leipzig.

"The second and third elements of the name ששבע almost certainly correspond to a Babylonian *abai'u, ur* = protect the son (*abai'*, Babyl. pronunciation for *apal*, as in Babylonian Merodachbaladan as against Assyrian Tiglathpileser &c.); cf. especially the Greek form Σασαβαλασσοῦρος, in which the *l* is still preserved, while it has disappeared from ששבער, just as the *o* has in בלשעצר (Bab. 10 *Bel-Sir'u, ur*). The *s* in ששבער is dropped in the same way as in נבוכדנצר along side of נבוכדנאצר. The name is, therefore, exactly analogous to *Nab'u-apt'u, ur* (Nebo protect the son) which became Ναβοπολασσορ.

As to the divine name, which must certainly be assumed as the first element, we might hesitate between *Samas* and *Sin*. The transliteration שש in Hebrew 15 is in favor of *Samas*. For ששבער = *Samas' abai'u, ur*, see VAN HOONACKER in the *Academy* of Jan. 30 '92, p. 114; cf. CHEYNI *ibid.* Feb. 6 '92, p. 138; J. D. PRINCE, *Mene Mene Tekel Upharsin*, Baltimore, 1893, p. 118. — P. H. The *m* of *Samas*, *n* in the later pronunciation (cf. *Kislimu* = כשלון = *araly samna* &c.) may have vanished as in Σασσδουχινοσ = *Samas'sum'utin*, and in 20 Σαωσ (= *Samas* in Hesychius). True, we should expect שיש rather than שש.

On the other hand, the Greek forms Σαναβασσορ, Σαναουσσορ Σαουαασσορ seem to point to the name of the Moon god *Sin* as constituting the first element of the name. But against this assumption militates the fact that in the names which certainly contain that of the god *Sin*, סנהייב and סנבלט, ס is used in both 25 instances, and not ש. Consequently we should expect in the Hebrew rendering of the name of this Assyro-Babylonian god a ס for the Assyrian *n*. ששנאצר seems to be exceptional in this respect. However, it is still debatable whether שנ really contains here the divine name *Sin* (JENSEN, ZA, vii, 177 would find it in שנאב also).

It should be added further that the Greek forms, such as Σαναουασσορ, Σαουαασσορ, are, perhaps, influenced by Σαουαασσορ = (שלמנאצר); the *v*, accordingly, may have crept in thence, while it would be hard to explain whence the second ש in ששבער could be derived, if *Sin* and not *Samas* were the basis.

According to ED. MEYER, *Die Entstehung d. s. Judenthums*, Halle 1896, p. 77, n. 1, VAN HOONACKER'S explanation, which has also been adopted by WELF, 35 HAUSEN, ששבער = שמשבלשעצר = *Samas' bal'u, ur* 'O Sun-god, protect the son', is not impossible, but the Greek form clearly points to *Sin* = *Sin' bal'u, ur*, 'O Moon-god, protect the son'; cf. *l. c.* 72, 77, and the name שנאצר 1 Chr. 3, 18, which is a shortened form of שנ בלשעצר. It might be well to add that the references to ED. MEYER'S new book were inserted after the Notes were in type. — P. H. 40

10) In the place where the context requires a number, אII has the unintelligible word משנים, which is certainly due to an error. 1 Esdr. 2, 10-12 reads in place of it δισχιλιοι = אלפים. It is hard to say whether this number may really have stood in the text, as the numbers in vv. 9-11 of אII in general vary from those in 1 Esdr. 2, 9ff. (12 ff.). Instead of 30 in v. 9, 1 Esdr. 6V has 10 ס, the total is in אII 45 44 ט, in 1 Esdr. 6V 54 טו, while in 6b v. 11 it is missing altogether.

11) For אII בל בליל read בלילתים, following 6 and 1 Esdr. 2, 11 (13). Instead of אII קהלת התורה 1 Esdr. 2 11 14 has אור תורס אכ תרס ארחתאסיה. From this we may conjecture as the original text, קהלים תשבי. 50

2 (1) The spelling of the last syllable in the name נבוכדנצר is remarkable for the fact that it renders the Assyrian pronunciation (*Nab'u-kudron'u, ur*), and approximates to the Greek form of the name Ναβοκχοδονσορ. So, too, in Jer. 49 28.

2 the last name in Neh 7, 59 בנִי בְנֵי בְנֵי is here to be altered in accordance with this.

(59) In 1 Esdr. 5, 36 **6V** . . . ἀπό Θερμελεθ και Θελερσας: ἡγοούμενος αὐτῶν Χαρααθ-
λαν και Αλλαρ, **6L** . . . ἀπό Θερμελεγ και Θαλαα και Ρησα και Χερουβιδαν και
Εαιηρ ἡγοούμενοι αὐτῶν. Αλλαρ = ΑΛΛΑΡ = ΑΜΑΡ = אַמָּר. In Χαρααθλαν (Χε- 5
ρουβιδαν) is concealed אַמָּר אַמָּר. Hence for אַל אֲשֶׁרֶה לֵה we should read לֵה
אֲשֶׁרֶה; for אַל אַמָּר read אַמָּר, and add אַמָּר אַמָּר.

(61) For אַמָּר אַמָּר אַמָּר read אֲשֶׁרֶה, following Neh. 7, 63 and 1 Esdr. 5, 38. 1 Esdr. 5, 38
6V has, before the names, the words οἱ ἐπιποιοούμενοι ἱερωσύνης και οὐχ εὐρέθη-
σαν, **6L** οἱ μεταποιοούμενοι ἱερωσύνης και οὐχ εὐρέθησαν. It probably means: 10
*They who had taken possession of the priesthood, and were not found (in the
list).*

1 Esdr. 5, 38 seems still to have read the woman's name: Αὐριαν **6V**, Αὐρειαν **6L**.

For אַמָּר, at the end, read אֲשֶׁר, following 1 Esdr. 15

(62) For אַל אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה read אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה: 1 Esdr. 5, 39 ἐν τῷ καταλοισῶ (καταλοισιῶ).
For אַל אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה read אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה, following 1 Esdr. 5, 39 and Neh. 7, 64.

(63) For אַל אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה, 1 Esdr. 5, 40 has τῶν ἁγίων = אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה. The difference is
of some importance. According to אַל the persons referred to have no right to
partake of the most holy offerings, *i. e.*, they do not receive the full rights of 20
priesthood (Lev. 6, 10f. 21f.; 7, 6f.; 22, 1 16). According to 1 Esdr. 5, 40, on the
other hand, they are given no right at all to the sacred dues which fell to the
priests. The latter agrees perfectly with Ezr. 2, 62; but the former seems to
be a mitigation of the decision given in v. 62. Moreover, it is doubtful whether,
at the time of composition of these lists, the distinction between holy and most 25
holy things had been established; cf. WELLHAUSEN, *Composition des Hexateuchs*,
pp. 160f. For these reasons the reading אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה seems preferable.

In the last clause it is better to read, with Neh. 7, 64, אֲשֶׁרֶה instead of אֲשֶׁר.

64 65 1 Esdr. 5, 41f. has apparently preserved the text in a form that comes nearest to
the original: 41 οἱ δὲ πάντες ἦσαν (ἀπὸ) Ἰσραὴλ ἀπὸ (δω) δεκαετούς και ἐπ' ἄνω 30
χωρὶς παίδων και γυναίκων μυριάδες τέσσαρες διαχίλιοι τριακόσιοι ἐξήκοντα. 42
Καὶ παῖδες αὐτῶν και παῖδισκαι ἐπτά χιλιάδες και τριακόσιοι τριακόντα ἐπτά,
ψάλται και ψαλτρία διακόσιοι τεσσαράκοντα πέντε. The variant אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה
and אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה appears to underlie the beginning of v. 64. אֲשֶׁרֶה should be struck out.
Read, further, אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה. In v. 65 we should 35
strike out אֲשֶׁרֶה, אֲשֶׁרֶה and אֲשֶׁרֶה, and add, at the end, אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה.

(67) For אַל אֲשֶׁרֶה read אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה, following **6** and 1 Esdr. 5, 42 **6L** οἶνοι αὐτῶν; the
change is also required by the parallel expressions. For vv. 66f. in general. see
note on Neh. 7, 66f.

(69) אַל אֲשֶׁרֶה is connected by **6L** and 1 Esdr. 5, 43f. with the preceding clause v. 68, 40
manifestly in accord with the sense. Ezr. 2, 68f. is worked over by the Chronicler.
He has omitted Neh. 7, 70, expanded v. 71 by the addition of אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה up to
אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה, and resumed the text of Neh. 7, 71 with אֲשֶׁרֶה. Neh. 7, 72^a has here dropped
out, apparently by oversight, the eye of the transcriber glancing from the end
of v. 71 to the end of 72^a (אֲשֶׁרֶה).

The surprisingly large number of drachmas, 61,000, is not known to 1 Esdr. 5, 44,
but only 1000 (mina = אֲשֶׁרֶה). This statement of אַל is therefore subject to mani-
fold suspicion. See also on Neh. 7, 71. As to drachmas and darics, see ED.
MEYER, *op. cit.*, pp. 195ff. *et. ibid.* 69, n. 3. Drachmas are intended here.

(70) The double אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה of אַל is meaningless; nor can one see what is intended by 50
אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה at the beginning beside אֲשֶׁרֶה אֲשֶׁרֶה at the end. Hence the text of 1 Esdr.
5, 40 **6L** commends itself: και κατακρίθησαν οἱ ἱερεῖς και οἱ Λευῖται και οἱ ἐκ
τοῦ λαοῦ ἐν Ἱερουσαλη και ἐν τῇ χώρα, οἱ τε ἱεροβάται και οἱ πολωροὶ και πᾶς

2 (οἱ ἐκ = אַנְשֵׁי ; still, it must have fallen early into disorder, as clans and districts are now confused together. The transposition effected in the text is intended to make it approximate again to the original order.

The בני גְּבֵי would seem to be a clan; cf. גְּבֵי נֵבִי Neh. 10,20, and the expression גְּבֵי אֶרֶץ, which, at the same time shows that originally the list contained two clans of this name. For this reason Neh 7,33 is supplied after Ezer 2,29

(30) Cf. Neh. 10,21 מְנַפְיָשׁ 1 Esdr. 5,21 Νεμφεῖς.

(35) The בני הַגָּאָה according to 1 Chr. 9,7 Neh. 11,9, Neh. 3,3, are a clan; cf. Mishnah, *Taan.* 4,5, where הַגָּאָה is mentioned as a clan of Benjamin. Contrast Ed. MEYER, *op. cit.*, pp. 150; 154; 156, n. 1; 185. P. II 10

(20) With v. 20 begins the list of districts, introduced by אַנְשֵׁי οἱ ἐκ in 1 Esdr. 5,17 ff.; see on v. 29. Hence read in vv. 20,21,24,25,26,33,34 אַנְשֵׁי for בני, following in part Neh. 7 and 1 Esdr. 5, in part conjecture.

Read בְּיַתֵּר or בְּיַתֵּר תָּר, following 1 Esdr. 5,17 οἱ Βαυθηροῦς, i. e. Jos. 15,59 Ὁ Βαυθηρ, 1 Chr. 6,59 Ὁ Βαυθηρ, the often mentioned *Bether* of the revolt of 15 Barkocheba under Hadrian. אֵל גְּבֵי אֵל is unintelligible; גְּבֵי Neh. 7,20 is not appropriate among the localities following; nor anywhere before v. 25.

(24) For אֵל עֲמֻנָת אֵל, Neh. 7,28 and 1 Esdr. 5,18 οἱ ἐκ Βαυθηροῦς had עֲמֻנָת.

(25) For אֵל קָרְיָת קָרְיָת קָרְיָת read קָרְיָת קָרְיָת, following Neh. 7,29

(20) After אֵל עֲמֻנָת and אֵל קָרְיָת there follow in 1 Esdr. 5,20 οἱ Χαυθίου καὶ Αὐαίδιου τετρακόσιοι εἴκοσι δύο. It is uncertain what localities are meant. SMEND, *Die Listen der Bücher Esra und Nehemia* (Basel, 1881, p. 16, compares with Χαυθίου the locality Jos. 15,37 = Ἀθαα 1 Mac. c.7,40. According to SCHLAIFER, *Zur Topographie und Geschichte Palästinas*, 1893, p. vi, Αὐαίδιου corresponds, without violence to sound or sense, to הַמְדֵיעִים. But the locality *Modin* which he intends is called מְדֵיעִים in the Talmud.

(34) אַנְשֵׁי קָרְיָת יִשְׁבֻּקָה is supplied after v. 34 from 1 Esdr. 5,15 οἱ Κεῖλαν καὶ Ἀζητας εἴηκοντα πτα. Ἀζητας would seem to be a scribal error for Ἀθηκας. Cf. Neh. 3,17f.; 11,30.

(36) For v. 36, 1 Esdr. 5,24 gives οἱ υἱοὶ Ἰεδδου του υἱοῦ Ἰησοῦ εἰς τοὺς υἱοὺς Σαναβεις = אֵל אֵלִישַׁבַּי בני יהוה בן ישוע לבני אֵלִישַׁבַּי. CANABGIC = ΣΑΙΑΚΕΙΒ; cf. the Greek names in 1 Chr. 24,12. אֵל יִרְמְיָהּ appears to be correct, but the continuation in 1 Esdr. 5,24 can hardly be a pure invention.

(40) אֵל בְּנֵי יִשׁוּשׁ לְקָרְיָת לִבְנֵי הַהֲרָקָה, but cf. Neh. 7,43 בְּנֵי יִשׁוּשׁ לְקָרְיָת לִבְנֵי הַהֲרָקָה, and 1 Esdr. 5,26 οἱ Ἰησοῦ εἰς Κοδοῦλου καὶ Βάγγου καὶ Σουδίου, and read בְּנֵי יִשׁוּשׁ לְקָרְיָת 35 וְלִבְנֵי הַהֲרָקָה.

(42) The first בני should be struck out, following Neh. 7,45 and 1 Esdr. 5,28.

(45) 1 Esdr. 5,30f. has a number of names more than Ezer 2 and Neh 7 between vv. 45 and 52. Some appear to be doublets; others, however, genuine elements of the text. Unfortunately it is not possible to transcribe them with certainty into Hebrew. In the following text taken from Ὡν the names presumably genuine are printed in capitals: υ. Ακουδ, υ. ΟΥΤΑ אֵלִיָּה? cf. Ezer 8,14; 1 Chr. 9,4, υ. Κηταφ, υ. Ακκοβα, υ. Συβαει, υ. Αναγ, υ. ΚΟΥΑ, υ. Κεδδουρ, υ. Ἰαίρου, υ. Διουαν, υ. Νοεβα, υ. ΧΑΣΕΒΑ (חַשְׁבָּה? cf. Gen 38,5; Num. 25,15,18, υ. Κοζηρα, υ. Ὀζιου, υ. Φινδε, υ. ΧΑΣΑΡΑ (חַשְׁרָה? cf. 2 Chr. 34,22), υ. Βαουθα, υ. Αδσάνα, υ. Μανει, υ. 45 Ναφετσει, υ. Ακουφ, υ. Αχελβα, υ. Ατουρ, υ. ΦΑΡΑΚΕΜ.

(46) The Qrē שלמי has been preferred, following Neh 7,48 Ὁ Σαλαμει

(50) For the בני שִׁמְשִׁים, see on Neh. 7,52.

(55) For אֵל שִׁמְשִׁים read שִׁמְשִׁים, following Neh 7,57 and 1 Esdr. 5,33.

(57) 1 Esdr. 5,34 furnishes eight additional names: υ. Σαρωθει, υ. Μειουαι; υ. Γαζ, υ. Αδδους, υ. Σουβας, υ. Αφερρα, υ. Βαρωδεις, υ. Σαφαρ. They indicate a gap in אֵל, but cannot be referred back with certainty to Hebrew names known to us. The last name in 1 Esdr. 5,34 υ. Αλλων = ΑΛΛΩΝ = ΑΜΩΝ corresponds to

- 3 For אִל וְיִצְמִיחַ we should read according to all the Versions, וְיִצְמַח.
 1 Esdr. 5, 57 ὑμνοῦντες τῷ Κυρίῳ καὶ εὐλογοῦντες κατὰ Δ.; add, therefore, וְיִצְמַח.
- (11) 1 Esdr. 5, 59 reads ἐπὶ τῇ ἐγέρσει, where אִל exhibits עָל הַרְגָּע. Compare notes on vv. 8, 10. 5
- (12) At best the clause הַבִּיט יְהוָה בְּיָדָיו might be explained as an Aramaism, as VAN HOONACKER (*Zorobabel et le second temple*, 1892, p. 104) proposes. Cf. KAUTZSCH, *Grammatik des Biblisch-Aramaischen* (Leipzig, 1884) § 88. אִל confirms the text of אִל, but 1 Esdr. 5, 60 πρὸς τὴν τούτου οἰκοδομήν μετὰ κραυγῆς καὶ κλαυθμοῦ μεγάλου, does not seem to have read הַבִּיט. We should probably, 10 therefore, regard הַבִּיט as a gloss, and explain יְהוָה בְּיָדָיו as in Jud 6, 14; Gen. 24, 8; Jos. 2, 14, 20. Cf. GISENIUS-KAUTZSCH²⁶, § 126, y.
- For אִל בְּשִׁמְחָהּ read בְּשִׁמְחָהּ, following 1 Esdr. 5, 60.
- (13) For אִל הָעָה בְּבִי הָאֵל, אִל has only ἀπὸ τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ, while אִל and 1 Esdr. 5, 61 agree with אִל. But as the context is in favor of the reading of אִל, 15 הָעָה should be struck out.

- 4 (2) 1 Esdr. 5, 65 καὶ (τῶν) Ἰησοῦ = אֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ, shown to be correct by v. 3 of אִל.
 The Qrè אֵל is sufficiently attested by the Versions. Cf. E. NESTLE, *Marginalien und Materialien*, 1893, p. 26. 20
- אִל אֶרְחֹקֶיךָ is better written as one word, as in 2 Kings 19, 37; אִל here, according to the common authorities, divides it into two words. Cf. BÄR's edition, pp. 101 f. [The o in אֶרְחֹקֶיךָ = *Ašur axa-iddin* (אֶרְחֹקֶיךָ*) must be explained in the same way as in מְרִנָּן = *Sarrukenu*, תּוֹרָה = *tertu*; see my note on 2 Chr. 33, 7. — P. H.]
- (3) According to 1 Esdr. 5, 67, יהוה should be inserted before אֵלֶּיךָ. 25
 אִל is attested neither by אִל nor by 1 Esdr. 5, 68, and should, therefore, it would seem, be struck out.
- (4) 1 Esdr. 5, 69 τὰ δὲ ἔθνη τῆς γῆς = וְעַמֵּי הָאָרֶץ. אִל has the sing. עַם הָאָרֶץ, but the plural is meant, as appears from מְרִנָּן &c. Read, therefore, 'אֵלֶּיךָ עַמֵּי הָאָרֶץ.

The Qrè מְבַהֵלִים should be preferred²⁸ as in accordance with Hebrew usage 30 elsewhere.

- (6) 8 ED. MEYER (*op. cit.*, pp. 16ff.) calls attention to the fact that three actions are referred to, but only two letters as well as two addressees and two groups of addressees. He conjectures therefore that the original text of the document on which the statement of the Chronicler was based ran as follows. 35
 "In the reign of Aerces, at the beginning of his reign, there wrote⁷ Bšlm, Mitradat, Tā'el, and the rest of their companions⁹ an accusation against the inhabitants of Judah and Jerusalem. 7 And in the days of Artaxerxes, there wrote⁸ Rešūm &c. a letter against Jerusalem | 7 to Artaxerxes, the king, as follows &c."

[This would be in Hebrew: 40
 6 ובמלכות אחשיורש בתחלת מלכותו כתבו⁷ בשלם מתרת סבאל ושאר כנתיי שגנה על 8.7 א ישבי יהודה וירושלם: ובימי ארתחששתא⁸ ב רחום בעל מעם ושמי ספרא כתבו אנרא חרא 7 על ירושלם לארתחששתא מלכא כנמא: ויהשקתון כתוב פרסית ומתרגם ארמית:

(7) 4.7 אֵל * (8) על ארתחששתא מלך סב * (9) על ארתחששתא מלך סב * (10) אֵל * 45

The words על ארתחששתא מלך פרס in verse 7 are a corruption of the words אֵל על ירושלם לארתחששתא מלכא in v. 8. ED. MEYER, *l. c.*, p. 18).

The name אֶרְחֹשֶׁשְׁתָּא is a corruption of אֶרְחֹשֶׁשְׁתָּא אֶרְחֹשֶׁשְׁתָּא Babylon. *Khishiyarsh* *Khishiyarsh* Pers. *Khshayārshā* confusion of * and ḥ; cf. ED. MEYER, *op. cit.*, p. 15, n. 2. The correct vocalization in Hebrew would be אֶרְחֹשֶׁשְׁתָּא, or perhaps אֶרְחֹשֶׁשְׁתָּא.

As to פְּרַסִּית, see the last remark on v. 7, p. 32, l. 14. — P. H.]

- (17) The name of king Arthasastha (Artaxerxes) is spelled from Ezr. 7 on and in Neh. with א; in Ezr 4 and 6, on the other hand, variably: sometimes with ש,

2 Ἰσραῆλ ἐν ταῖς κίυμαις αὐτῶν. Cf. 1 Esdr. 9, 37. Accordingly we should insert יַרְצֵךְ אַחֲרֵי בְיוֹשֵׁלֶם וּבְאַרְזָא after עֲזַרָא, but strike out, on the other hand, הַמַּגִּזְרִים בְּעֵינַיִם. The sense requires, however, וּבְיוֹשֵׁלֶם וּבְאַרְזָא; cf. Jer. 50 3, 51 2 4, 7, 52.

5

3 (1) For אַל בעירם read בְּעֵינַיִם, following Neh. 7 73 and the Versions.

Wherever v. 1^b appears in 1 Esdr. (5, 46; 9, 38), it has a more definite statement of locality, like that in Neh. 8, 1. This must accordingly be regarded as original, and in place of אַל יוֹשֵׁלֶם אַל we should read: הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר אַל הַמִּזְבֵּחַ. 1 Esdr. 5, 46 adds a further πρὸ του τοῦ πολυνοῦ= אֲרָצָא הַשְּׂעָרִים. Cf. Zech. 14 10; but in this there would seem to lie a well-meant explanatory clause, on the open market place in front of the former gate on the east. The Chronicler, however, has shortened the document Neh. 8, 1, because he regarded the gate as not yet restored.

15

The subject of אַבְנֵי־חַיִּים is not expressed at all in 1 Esdr. 5, 40, but in 1 Esdr. 9, 30 by παν τὸ πλῆθος; the latter is the more effective in view of אַבְנֵי־חַיִּים אַבְנֵי־חַיִּים. Neh. 8, 1.

3 V. 3 should be restored on the basis of 1 Esdr. 5, 49-50. The text according to G¹ runs: καὶ ἐπισυνέχθησαν αὐτοῖς ἐκ τῶν ἄλλων ὀνόμων τῆς γῆς καὶ κατήρθον οὖσαν τὸ θεοσιωστήριον ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτῶν, ὅτι ἐν εὐχρα αὐτοῖς ἦσαν πάντα τὰ εὐχῆ τῆς γῆς; καὶ κατήρθον, καὶ ἀνέριθον θεσίαις κατα τοὺς καιρὸν καὶ ολοκαυτώματα κτλ. The first clause would therefore be in Hebrew: אַבְנֵי־חַיִּים מֵעֵינַיִם יִרְצֵךְ; the clause introduced by וְיָבִיא אֲבָנֵי־חַיִּים בְּעֵינַיִם יִרְצֵךְ, the beginning of the last clause: יִשְׁלֹו עָלָי וְבָחִים לְמִזְבֵּחַ יַעֲזֹב. The second אַל should be struck out. Cf., however, KLOSTERMANN, *Gesch. d. Volkes Isr.* 1896, pp. 232f. If we do not alter the אַבְנֵי־חַיִּים of the Received Text we must read אַבְנֵי־חַיִּים אַבְנֵי־חַיִּים instead of אַבְנֵי־חַיִּים; see my remarks on the passage in my paper *On the Psephostich Psalm "De Profundis," Hebraica*, January 1886. [P. II.]

(4) In אַל the second half of v. 4 is evidently overburdened. Following 1 Esdr. 5, 50 καὶ θεσίαις καθ' ἡμέραν, ὡς προσήκον ἦν, אַבְנֵי־חַיִּים בְּיָמֵינוּ אַבְנֵי־חַיִּים has been read. Cf. Num. 29, 12-34. After בְּתַנּוּם אַבְנֵי־חַיִּים אַבְנֵי־חַיִּים has been added, following 1 Esdr. 5, 50.

(5) 1 Esdr. 5, 51 has after אַבְנֵי־חַיִּים אַבְנֵי־חַיִּים אַבְנֵי־חַיִּים אַבְנֵי־חַיִּים, cf. 2 Chr. 2, 3; 8, 13.

(8) In 1 Esdr. 5, 55 we have an exact statement as to the day of the founding of the Second Temple: καὶ ἔθι αὐτοῖσι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ τῇ νοημῆνῃ τοῦ δευτέρου μηνὸς τοῦ δευτέρου εἰς τὸν αὐτὸν εἰς τὴν Ἰουδαίαν καὶ Ἰερουσαλὴμ. אַבְנֵי־חַיִּים אַבְנֵי־חַיִּים אַבְנֵי־חַיִּים אַבְנֵי־חַיִּים אַבְנֵי־חַיִּים אַבְנֵי־חַיִּים אַבְנֵי־חַיִּים אַבְנֵי־חַיִּים אַבְנֵי־חַיִּים אַבְנֵי־חַיִּים. The divergences from אַל in 1 Esdr. 5 56 & 59 are connected with this. Still, it seems unadvisable to alter אַל to correspond.

(9) This verse in אַל has manifestly fallen into disorder. The names which stand at the end of the verse should be connected, according to 1 Esdr. 5, 50, with those at the beginning. Before the first אַבְנֵי־חַיִּים a י should be inserted following 1 Esdr. 5, 50, and after the second אַבְנֵי־חַיִּים insert ... אַבְנֵי־חַיִּים. For the third name אַבְנֵי־חַיִּים, one is inclined to insert אַבְנֵי־חַיִּים, following Ezra 2 40, or אַבְנֵי־חַיִּים, following Neh. 10 11-14, Neh. 12, 8, however, knows also a Levite clan אַבְנֵי־חַיִּים. The similarity of the names as written should be observed. According to Ezra 2 40 we should expect here further אַבְנֵי־חַיִּים. 1 Esdr. 5 50 appends to Iouða the addition τοῦ Ἐραδίου= אַבְנֵי־חַיִּים. For אַבְנֵי־חַיִּים read אַבְנֵי־חַיִּים following G and 1 Esdr. Cf. BERTHELEMY RUSSELL, *The Lxx of the Ezra-Nehemiah and Esther* 1887 pp. 37f.

(10) 1 Esdr. 5, 56 begins καὶ ἀποδοῦσαν. אַבְנֵי־חַיִּים, because the laying of the corner-stone has already been mentioned in v. 55. But אַל אַבְנֵי־חַיִּים seems to be sufficiently supported by vv. 11, 12. Did אַבְנֵי־חַיִּים originally stand in the text instead of אַבְנֵי־חַיִּים?

30

- 4 For the Ksthib אשבללו ושורי, read either the Q^{fr}e or, following **6** τὰ τεῖχη αὐτῆς), ושוריה שבללו. In the text we have written ושוריה שבללו, because the context in this sentence requires an imperfect, not a perfect.

Further, read וְשֹׁרֵיהֶם (6 θεμελίουσ αὐτῆς), for **א** וְשֹׁרֵיהֶם.

The last word of the verse, וְיָחִיזוּ, is doubtful; cf. NÖLDEKE, *Gott. gel. Anz.*, 5 1884, p. 1019; STRACK, *Abriss des bibl. Aramaisch* (1896), p. 2^e. See also KAUFZSCH, *Grammatik*, pp. 37.52-74.

- (13) For **א** וְשֹׁרֵיהֶם read וְשֹׁרֵיהֶם, following **6**, as in v. 12.

The word אַפְתָּה is traditionally uncertain. BÄR, following good authorities, requires אַפְתָּה, and regards it, as did the medieval Jewish commentators, as a substantive with the meaning *income*. Others hold to the *lectio vulgata* אַפְתָּה, and regard the word as an adverb, to be rendered either, according to Persian, *finally* (EWALD, *Jahrbucher der bibl. Wissensch.*, v, p. 156), or, according to Assyrian (FRIEDR. DELITZSCH, *Prolegomena eines neuen hebr.-aram. Wörterbuchs*, p. 152), *in future*. ANDREAS in MARTI's *Gramm.*, p. 54^e emends to אַפְתָּה = 15 Middle and Modern Persian *afsās* 'detriment, injury.' The general sense of the clause is certain through comparison with vv. 15 and 22.

א מְלָכִים is a Hebraism for Aramaic מְלָכִין. The Aramaic portions of the Book of Ezra, especially cc. 5, 6 exhibit similar Hebraisms in the case of the pronominal suffixes of the second and third pers. pl., as לָבָם, לָהֶם instead of לְבָנָם, לְהֶנָּה; [contrast *Johns Hopkins University Circulars*, No. 114, July 1894, p. 118^b; see also DRIVER'S *Introduction*⁵, p. 472 (Nabat. מְלָכִים, Palmyr. מְלָכִין); German edition, p. 540. — P. II.]

- (15) The 3 pers. sing. in וְיָבִקְרָה alongside of the 2 pers. in אַמְהַתֵּךְ seems strange. We should expect either the passive וְיִתְבַּקֵּר (5, 17) or the 3 pers. plur., וְיִבְקְרוּ. Both **6V** and **6L**, however, seem to have read the singular, ἐπισκέψηται. In view of 5, 17 it would seem to be better to read וְיִתְבַּקֵּר; cf. MARTI, *l. c.*, p. 41^e. [See, however, DRIVER'S note on Lev. 4 12, 24; 14, 4 and GRS-KAUFZSCH²⁶, § 144, d. — P. II.]

Read the plural בַּסְפָּרִים instead of the sing. בַּסְפָּר, following **6L** and 1 Esdr. 2, 18f 30
1 Esdr. 2, 19 και οἱ Ἰουδαῖοι ἀποστᾶται και πολιορκίας συνεσταμένοι ἐν αὐτῇ
κατλ. These words give the subject of וְיִבְקְרוּ, which in **א** is missing. It would
seem, therefore, that וְיִבְקְרוּ has dropped out in **א**.

- (16) Insert, at the beginning of the verse, וְיָבִקְרָה, following 1 Esdr. 2, 20 and some MSS 35
of **6**.

For **א** וְשֹׁרֵיהֶם read, as in vv. 12f, וְשֹׁרֵיהֶם, following **6** and 1 Esdr. 2, 20.

- (17) Instead of (א) וְיָבִקְרָה read וְיִבְקְרוּ, as in vv. 10, 11; 7, 12; cf. STRACK, *l. c.*

- (22) The pronunciation of the imperative וְיָבִקְרָה is here in the various editions given either as וְיָבִקְרָה or וְיָבִקְרָה, while in 6, 6 וְיָבִקְרָה is the exclusively attested form. In our passage וְיָבִקְרָה is the better attested form; yet STRACK, *l. c.* 3^e prefers to point וְיָבִקְרָה. 40

The pronunciation of the construct state of the infinitive, וְיִבְקְרוּ, is exceptional; MARTI, *l. c.*, p. 46, thinks, we should read וְיִבְקְרוּ.

- (23) After וְיָבִקְרָה in v. 23 the title בְּעֵלֵי־הַמִּצְבֵּי has probably dropped out, as it elsewhere 'v. 8f. 17' invariably accompanies the name, and here also occurs after וְיָבִקְרָה. Only **6L** has Βεελτεμ. 45

BÄR writes, following some codices, בְּעֵלֵי־הַמִּצְבֵּי; several old editions, however, have בְּעֵלֵי־הַמִּצְבֵּי cf. GINSBURG), and in view of the cognate languages (cf. Heb. וְיָבִקְרָה) this form, with long *a*, would seem to be more correct; cf. KAUFZSCH, *l. c.*, § 60, 1.

- 5 (1) 1 Esdr. 6, 1 begins Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς Δαριεῖου βασιλείας. In these words 50
the original text of the beginning of c. 5, which continues 3, 5, seems to be pre-
served. Ezr. 4, 24, = 1 Esdr. 2, 25, is drawn from Ezr. 5, 1, not *vice versa*. Hence
וְיָבִקְרָה וְיָבִקְרָה וְיָבִקְרָה וְיָבִקְרָה.

4

sometimes ש in the second place. BAP prefers the spelling with ש (p. 102). In the OT *Attilihit* we have the Hebrew rendering of the Babylonian form of the name *'Attilihitsu* *Attilihitsa* *Attilihitlu* *Attilihitlu* with the peculiar Hebrew transposition of the consonantal group *ts* to *st*. Greek Ἀτιλιήτης stands for *Attilihitlu*; cf. HAUFEL, *Die pronunciation der Hebr. Bib.* 5
stan Johns Hopkins University Circulars, Vol. VI, No. 50, August 1877; see also ED. MEYER, *op. cit.*, p. 15 below.

For the names טבאל, טררר, בטלם, see ED. MEYER, *op. cit.*, p. 33. 14, 11

The Qrê requires the usual spelling טקיק instead of טקיק of the K thib.

The טקיק at the end of the verse is unattested by 6V and 6L (6V ερρομεν 6 10
 φορολόγος γραφήν Συριστι και ερωτησευμένην). It appears to be either an explanatory gloss on the preceding word, or added, as in Dan. 2, 4, to indicate the beginning of the Aramaic text. ED. MEYER, *loc. cit.*, pp. 16ff., retains the word, and thinks that the first טקיק is merely a scribal error for טקיק (see on vv. 6, 8). This emendation, however, is not supported by the Versions, and is unnecessary. 15
 The Received Text is based on the idea that the Aramaic writing was not used in Canaan at that time, and that Aramaic was written with ancient Hebrew characters in about the same way as the Jews in Arabia nowadays write Arabic with Hebrew characters.

(9-11) In vv. 9-11 the text is evidently faulty. After טקיק in v. 8 we expect the be- 20
 ginning of the letter; instead of this follows the narrative קטט &c. After this טקיק the words from טקיק to טקיק in v. 11 are superfluous as a second introduction of the wording of the letter. They are a gloss which has crept into the text from the margin, and which would stand better between vv. 8 and 9. קטט in v. 9 25
 ερικνε should be struck out. VV. 9-11 then contain the beginning of the letter טקיק (cf. v. 17; 5, 94; 7, 11f.), and טקיק (vv. 17 and 23), accordingly, should be changed in v. 9 to טקיק (6 συνδουλοτ θυόν). Further, טקיק (plural), following 6, instead of the singular טקיק, 2 Kings 17, 24. However, 1 Esdr. 2, 12f. suggests a variant form of the text, particularly in the address v. 11^b. It remains a striking fact that the names of the writers of the letter are given in vv. 9f. before the 30
 name of the addressee, v. 11. VV. 9 and 10 are, therefore, in all probability a later addition. Cf. WILHELMSEN, *Götting. Abh. d. Ver. d. Wiss.*, 1875, Heft 2. ED. MEYER *op. cit.*, pp. 28f., on the other hand, thinks that the words from טקיק to טקיק in v. 11 represent the beginning of a note of the registrar who filed the document in the archives of Jerusalem, and that they were originally connected with the 35
 names in vv. 9ff. טקיק טקיק טקיק, so as to form one clause. But the names of the letter-writers must have first been mentioned in the letter itself (vv. 11ff.) before they could be recorded in the note of the registrar, unless we are ready to believe that the registrar who filed the letter knew more about it than is contained in both the letters and the answer given in v. 17^a. Attempts to explain the names 40
 mentioned in v. 9 are given by FRIEDR. DEHLISCH in *BAB. Diss.*, ix ff.; G. HOFMANN, *ZA*, ii, 1887, pp. 34f.; JENSEN, *Th. u. Lit. Z.*, ii, 1895, p. 300; MARIL, *Gramm. der Hebr. Aram. Sprachen*, 1896, *Glossar*, pp. 51ff.; ED. MEYER, *op. cit.*, pp. 35ff. HOFMANN, MARIL, and ED. MEYER read טקיק טקיק טקיק, instead of טקיק טקיק טקיק, following 6V or είκαν טקיק טקיק טקיק *Synonym. d. T. u. T. u. T.* 45
 This emendation is certainly plausible, nevertheless we have retained in the text the Masoretic pronunciation of the names. The explanations suggested are to some extent still uncertain, and it is reasonable to suppose that the author believed that he was enumerating nations or tribes.

(11) On v. 11 cf. E. NESLE, *Moz. arab.*, p. 30, who appropriately compares CIS 50 II, 1, 148f. *quod* 144f.

(12) According to the best authorities on the text we should read טקיק for טקיק. Cf. BAK's edition.

5 but it is also used with the meaning *knowledge, information, news, report* (DE-
 LITZSCH, *HWB* 297^b, 4; and as orders on the part of the king and high digni-
 taries were, as a rule, sent in writing, *temu* may also mean *order, command, decree,*
message. A *report* sent to the king concerning the Arabs (*temu ša Arabi*) gives
 the king, as it were, a *taste* of the Arabs, and an *order* from the king sent to a
 general, gives the general a *taste* of the king (*temu ša šarri*). So, it seems to
 me, the development of meanings is quite natural (against ED. MEYER, *op. cit.*,
 p. 26, n. 1). The Babylonian word *temu* (= *tumu*; cf. *belu* 'lord' = *ba'lu*) has also
 passed into Syriac where it appears as ܬܡܘ, ܬܡܘܬܐ. The verb ܬܡܘܬܐ &c.
 is denominative, and Heb. תָּמַן (cf. Assy. *dabābu, bel-dabābi* = ܕܒܒܘܚܘܐ) has no
 connection with ܬܡܘ. — P. 11.]

(6.7) 1 Esdr. 6,7 has here a text which varies in a similar manner with that in Ezr.
 4,9-11. While in **Al** the first two clauses of v.7 appear evidently superfluous,
 1 Esdr. 6,7 commends itself by the omission of these clauses. That the names
 in v.6 are to be connected with the form of greeting in v.7 at the beginning of
 the letter, is then obvious. ED. MEYER, on the other hand, thinks that v.6 re-
 presents the note of the registrar who filed the document in the archives of
 Jerusalem; see *op. cit.*, p. 26, and cf. *supra ad* 4.9-11. 1 Esdr. 6,7 **Gl** runs: ἀντί-
 γραφον ἐπιστολῆς ἧς ἔγραψαν Δαρεῖω καὶ ἀπέστειλαν. Σισίνης ὁ ἐπαρχὸς Συρίας
 καὶ Φοινίκης καὶ Σαθραβωζάνης καὶ οἱ συνέταμοι οἱ ἐν Συρία καὶ ἐν Φοινίκη
 ἡγεμόνες βασιλεῖ Δαρεῖω χαιρεῖν. It should be observed that the word סִינִיָּם
 = ἡγεμόνες is taken, not as a proper name, but as an *appellaticum*. The con-
 text would seem to justify the translator. Whether his translation be right, is
 a different question. **Gl**, on the contrary, regards the word as a proper
 name.

The close of v.7 is certainly understood rightly by **Al**, whereas סִינִיָּם is con-
 nected by 1 Esdr. 6,8 with what follows (πάντα γνωστά ἐστὼ).

(8) The principal matter here, according to the context, is the announcement that
 the princes of the Jews have begun building the Temple. This is wanting in v.8
Al, but is plainly presupposed by the other data. The variant text 1 Esdr. 6,8-10
 contains the statement, but coupled with certain expansions which must be
 eliminated. To these belongs v.8 **GV** καὶ Ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν = **Gl** καὶ ἐλθόν-
 τες εἰς Ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν; **GV** τῆς ἀίχμαλωσίας τοῦς πρεσβυτέρους τῶν Ἰου-
 δαίων = **Gl** τοῦς πρεσβυτέρους τῆς ἀίχμαλωσίας Ἰουδαίων is a doublet, as before
 in v.5, of the סִינִיָּם יִשְׂרָאֵל; v.10 **Gl** τὰ καινὰ ἐκεῖνα is a doublet which first arose in
 the course of the transmission of the Greek text; the close of v.10 καὶ ἐν πάσῃ
 δόξῃ καὶ ἐπιμελείᾳ συντελούμενα (**Gl** συντελούμενον) is an expansion, or perhaps,
 another doublet. Thus we reach the form of the text preferred above.

The lack of subject for סִינִיָּם, at the end of the verse, is a noticeable defi-
 ciency; 1 Esdr. 5,10 has καὶ εὐοδοῦμενον τὸ ἔργον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Cf., how
 ever, KAUFZSCH, *Gramm.*, p. 164; MARTI, *l. c.*, p. 119.

The clause סִינִיָּם סִינִיָּם סִינִיָּם is found in **Gl**, but not in 1 Esdr. 6,11 τότε ἐπυ-
 θανόμεθα τῶν πρεσβυτέρων τούτων λέγοντες **GV**. Λέγοντες = סִינִיָּם. 1 Esdr. 6,13
 or Ezr. 5,11. Accordingly סִינִיָּם has been supplied, and the clause in **Al** relegat-
 ed to the foot of the page.

For **Al** סִינִיָּם, cf. KAUFZSCH, *Gramm.*, p. 80; STRACK, *l. c.*, p. 4*. MARTI,
 pp. 68.44* prefers the pronunciation סִינִיָּם.

10 **Al** סִינִיָּם is a striking Hebraism both with regard to the pronunciation of the
 noun and the form of the suffix. In Aramaic it should be either סִינִיָּם or
 סִינִיָּם; cf. KAUFZSCH, *l. c.*, § 55, 1. The Hebrew pronunciation with סִינִיָּם, how-
 ever, is universally attested, and we must remember that in Assyrian, which
 is but an older local variety of Aramaic (cf. *Johns Hopkins University Circulars*,
 No. 114, July 1894, p. 118^b — the form *šānu* occurs alongside of *šānu*; see HAUF,

5 שִׁשָּׁנִים should be struck out, following 1 Esdr. 6, 1.

(3) As to the pronunciation Σισιωνης = שִׁשָּׁנִים, cf. LAGARDE, *Psalterium iuxta Hebraeos Hieronymi*, 1874 p. 162

ANDREAS, in MARFI, *op. cit.*, p. 87*, explains the name שִׁשָּׁנִים as a corruption of שִׁשָּׁנִים and שִׁשָּׁנִים being confused in the older script, of שִׁשָּׁנִים - Μισσοβοσιάνης, 5 Old Iranian *Mithra-buśāna, i.e. *Having redemption or salvation through Mithra*, or *Mithra is the Redeemer the Savior*; so, too, ED. MEYER, *op. cit.*, p. 32.

The vacillation of שִׁשָּׁנִים between שִׁשָּׁנִים in 5, 3; 6, 6, 13 and שִׁשָּׁנִים in 5, 6 becomes noteworthy when we compare with it the Greek texts. In Ezr. 5, 3, 6, as in 6, 6, 10 שִׁשָּׁנִים has οὐδούλοι αὐτῶν, but in Ezr. 6, 13 οὐδούλοι αὐτοῦ. In 1 Esdr. 6, 7 we have always simply οὐδούλοι = שִׁשָּׁנִים (שִׁשָּׁנִים). As שִׁשָּׁנִים also has שִׁשָּׁנִים in 5, 6, this is probably the form intended, which was read by 1 Esdr. as *status emphaticus*, but in שִׁשָּׁנִים was mostly altered to שִׁשָּׁנִים under the influence of 4, 9, 17, 23, where, however, the conditions are quite different. For Ezr. 4, 9, 17, 23 the plural suffix is well attested; cf. 1 Esdr. 2, 12, 15, 18, 21, 21, 25. Hence in Ezr. 5, 3; 6, 6, 13 we should probably restore the form שִׁשָּׁנִים Ezr. 5, 6.

For the form שִׁשָּׁנִים according to the best texts שִׁשָּׁנִים, cf. KAUIZSCH, *Gramm.* p. 80. It would seem, however, to be a transcriptional error for שִׁשָּׁנִים v. 17.

The word שִׁשָּׁנִים is rendered in 1 Esdr. 6, 3 τὴν στήζην ταύτην καὶ τὰ ἄλλα 20 πάντα; in 6 by τὴν χορηγίαν ταύτην. The first word would seem to have the general sense of *house*; the second expression is very obscure. Both שִׁשָּׁנִים and שִׁשָּׁנִים understand *walls* (= שִׁשָּׁנִים 4, 12f.). The word reminds us of שִׁשָּׁנִים 4, 12. Cf. KAUIZSCH, *l. c.*, § 62; MARFI, *l. c.*, p. 55*. The meaning is uncertain. 1 Esdr. 6, 11 = Ezr. 5, 9, gives for it τὰ ὄρθα ταῦτα. שִׁשָּׁנִים seems to have the vowels of 25 שִׁשָּׁנִים. It is a Qr̄c̄ like שִׁשָּׁנִים &c. The proper pronunciation must have been שִׁשָּׁנִים for *asirāna = Assy. *asru* for *asrū*, plur. *asre* or *asrūtī* (from a fem. sing. *asirtu* = שִׁשָּׁנִים; cf. DELITZSCH in BAR'S *Chron.*, p. xi below; ZA iii, 364), or, with 26 שִׁשָּׁנִים, HAUPT, *The Assyrian E-povet*, pp. 22, 4; 25, 11, a' *asrūtī*. שִׁשָּׁנִים is an old Aramaic word for *place of worship, sanctuary*. The expression used by the 30 heathen governor with reference to the Temple was, of course, objectionable to the Jews, if only owing to the connection of the word with שִׁשָּׁנִים; and it is possible that for this reason שִׁשָּׁנִים was substituted for שִׁשָּׁנִים, perhaps with reference to 5, 16, where it is said of Sheshbazzar that he laid the שִׁשָּׁנִים of the Temple. NOT- 35 DIKKE has suggested to me that the termination *an* in שִׁשָּׁנִים represents perhaps the Assy. plural ending *āni* cf. my remarks in *The Assyrian E-povet*, p. 5 and in the *Johns Hopkins University Circulars*, No. 114, July 1894, pp. 110^a, 111^a, but a plural form *asrāne* alongside of *asre*, *asrūtī*, *asrūtī* is unknown in Assyrian; and the pronoun שִׁשָּׁנִים points to a singular. The stem of שִׁשָּׁנִים is שִׁשָּׁנִים. The word is discussed in a special paper which will appear in the *Journal of the American* 40 *Oriental Society* — P. II]

(4) The first clause in the form given it by שִׁשָּׁנִים is totally unintelligible. שִׁשָּׁנִים render 41 εἶπον or εἶπον, thus removing, it is true, the greatest objection. It should be observed, however, that 1 Esdr. 6, 4 has no knowledge at all of this clause, but continues with v. 4^b: καὶ τινες εἶπεν οἱ οἰκοδόμοι οἱ ταῦτα (ἐπι)τελοῦντες. V. 4^a 45 is probably a gloss which was originally intended for v. 9, and has here got into the wrong place. ED. MEYER, *op. cit.*, p. 26^a thinks that this clause was taken by the author *verbatim* from the letter of Darius.

5 The stem of שִׁשָּׁנִים means, like Latin *sapere*, to taste, to have sense, to know. Assy. *femu* means, therefore, not only *sense* 'sani' *femi* 'insanity'; cf. 1 Sam. 21, 14 50

‡ Of course, a cuneiform text with the plural form *asrāna* may turn up; a y lay

6 initial **t** instead of the **s** in Aramaic is simply due to a partial assimilation of the sibilant to the following **s** as in Ethiopic *zabātu* 'to strike' for *subātu* = Assyr. *šabātu*, or Heb. בור *to scatter*, instead of פיר &c. [see my note on Is. 9, 17. סבל is an old causative of the two-consonant root בל just as שקל is a Šaf'el of קל. We must, therefore, translate: *The house of God in Jerusalem shall be rebuilt 5 where they offer sacrifices, and bring His offerings made by fire*, the suffix referring to אלהא. This rendering is also favored by 1 Esdr. 6, 23. It is true that the suffix in אשתי occasions some difficulty, and it would, therefore, perhaps be better to read the *status emphaticus* without the suffix (in 4, 12, on the other hand we have in אשתי instead of אשתי = θεοελείουσ ἀσθής, or we might insert אלה 10 אשתי after אשתי (NÖLDEKE, *Syr. Gr.* § 205, C; DELITZSCH, *Assyr. Gr.* § 123, 3; MARTI, § 129). The objection that an Aramaic equivalent of Hebr. אשתי does not occur elsewhere is not valid. The passage is discussed in my paper on אשתי referred to in the note on 5, 3. Cf. also ED. MEYER, *op. cit.*, p. 46, n. 2.

(4) For נבך, see MARTI, *l. c.*, p. 72^a, ED. MEYER, *op. cit.*, p. 46, n. 3; DELITZSCH, 15 HAWB, p. 210^b; HAUPE, *Beitr. z. Assyr.*, i, pp. 15, n. 13; 175^b below. — P. II.]

אלל should mean *new* (Hebr. שרש). Θ^L has καὶ δόμος ἑλλουσ, εἶς, and hence read here a number, as against אלהתי in the preceding clause. Θ^L , on the contrary, has καὶ δόμον ἑλλουσ καινούσ εἶνα, 1 Esdr. 6, 24 (25) καὶ δόμου ἑλλουσ εἰχωρίου καινούσ ἑνούσ; the Greek words for אלהתי and אלהתי stand here side by side. 20 But it would be unadvisable to infer from this an original אלהתי, since new timber for the building would be a matter of course.

(5) אלל does not fit the construction of the sentence. "Though expressed by Θ^L (שולחש), it is not found in 1 Esdr. 6, 25. It seems to be a dittogram of the succeeding word. 25

For אלהתי read אלהתי, on the basis of Θ^L and 1 Esdr. 6, 25 (26).

(6) The transition in the address is very striking. Harsh as it is, it would seem necessary to let it stand. It is fully attested by Θ and by 1 Esdr. 26 (27) ff., in so far as Darius — see v. 33 (34) — in v. 27 (28) speaks there also in the first person. Probably the form of the statement is to be explained by the fact that the 30 writer reproduces his authority in abbreviation, retaining the mode of address, but omitting the transitions.

Read אלהתי, following 5, 3, 6 as well as Θ^L and 1 Esdr. 6, 26 (27).

(7) The construction: פתח אלהתי... is unintelligible; the proposed explanations are unsatisfactory (cf. e. g. KAUTZSCH, § 68, p. 127). The double אלהתי 35 אלהתי is strange, and we miss the name before אלהתי. For these reasons 1 Esdr. 6, 26 (27): ἑάσαι δὲ τὸν παιδα Κυρίου Ζοροβαβελ, ἕπαρχον (ἑπαρχον) δὲ τῆσ Ἰουδαίας, καὶ τοὺσ προσβυτέρουσ τῶν Ἰουδαίουσ τὸν οἶκον τοῦ Κυρίου ἑκείνου οἰκοδομεῖν commends itself to our attention. As to παισ = אלהתי, cf. 1 Esdr. 6, 12 (13). Thus the restoration above attempted is explained. Yet, the express 40 mention of Zerubbabel along with the *elders of the Jews* in this passage is surprising. For it is a peculiarity of this account of the building of the Temple to regard the elders of the Jews as the builders (5, 5. 8. 9; 6, 8. 14). Thus is explained also the statement in 5, 4, 10, that the Persian governor has to inquire for the names of the elders; in other words, does not know them. This ignorance 45 would be surprising indeed if the Persian sub-governor in Jerusalem, who must, of course, have been known to the governor of Syria, had been the leading builder of the Temple. Hence the words אלהתי אלהתי are to be regarded as an addition by the Chronicler, who sought thereby to harmonize the contents of the narrative with his own connecting clauses 5, 1 and 2. [ED. MEYER, 50 *l. c.*, p. 53, note 1, raises the question whether we should not read here, as in Haggai, אלהתי אלהתי instead of אלהתי אלהתי. — P. II.]

8, 1 For אלהתי, cf. KAUTZSCH, § 22. Θ^V ἑλλουσ μὴ ποτέ τι ποῦσητε = אלהתי Ezr. 4, 22

5 *The Assyr. Exeget.*, Baltimore, 1887, p. 22; DELITZSCH, *Assyr. Gr.* § 32, a, f. Cf. also the Nestorian ܐܘܪܝܝܢ. — P. II.

In v. 10^b we follow ܘ ܐܘܪܝܝܢ ܐܘܪܝܝܢܐ = שִׁמְרָה, which is certainly correct as against ܘܐܘܪܝܝܢܐ. In 1 Esdr. 6, 12 we seem to have a double translation of Ezr. 5, 10.

(11) 1 Esdr. 6, 13 του Κυρίου του κτίσαντος τον ουρανόν και την γήν. The connection of ܘܐܘܪܝܝܢܐ with ܘܐܘܪܝܝܢܐ argues that του κτίσαντος preserves the original text — ܘܐܘܪܝܝܢܐ, cf. Jer. 10, 11. Elsewhere we have only ܘܐܘܪܝܝܢܐ

(13) For ܘܐܘܪܝܝܢܐ read ܘܐܘܪܝܝܢܐ as in v. 3.

(14) 1 Esdr. 6, 17 ἐν τῷ αὐτοῦ ναῶ = ܘܐܘܪܝܝܢܐ is preferable to ܘܐܘܪܝܝܢܐ

For ܘܐܘܪܝܝܢܐ ܕܝ ܕܝ read in both places ܘܐܘܪܝܝܢܐ; cf. ܘܐܘܪܝܝܢܐ and 1 Esdr. 6, 17.

ܘܐܘܪܝܝܢܐ seems to be dittography of ܘܐܘܪܝܝܢܐ. ܘܐܘܪܝܝܢܐ is attested by 1 Esdr. 6, 18 (τῷ ἐπαρχῷ); ܘܐܘܪܝܝܢܐ ܘܐܘܪܝܝܢܐ. For the form of the sentence in ܘܐܘܪܝܝܢܐ, cf. however, VICTOR BAUMANN, *Hebr. Relativsätze*, 1894, p. 26; ED. MEYER, *l. c.*, p. 29.

(15) ܘܐܘܪܝܝܢܐ is a Hebraism, see KAUTZSCH, § 20, remark 3. Read ܘܐܘܪܝܝܢܐ, following ܘܐܘܪܝܢܐ and 1 Esdr. 5, 19.

(16) ED. MEYER, *l. c.*, p. 44, n. 2 thinks that the exact meaning of the phrase ܘܐܘܪܝܝܢܐ is not quite certain; the verb ܘܐܘܪܝܝܢܐ *he gave, he says*, does not suit the rendering *foundations, walls*. But ܘܐܘܪܝܝܢܐ means not only *to give*, but, like Heb. נתן, *to put*; cf. ק. עילך דיק ונתן עילך דיק Ez. 26, 8 &c. In the trilingual Achemenian inscriptions Babyl. *madānu* means even *to make, to create*, just as Assyr. *sakānu* means both *to put, to place* and *to make*. — P. II.]

(17) ܘܐܘܪܝܝܢܐ ܕܝ seems to be an addition like ܘܐܘܪܝܝܢܐ in 6, 1. It explains the preceding ܘܐܘܪܝܝܢܐ according to 5, 13, 14. WILLHAUSEN *Gott. Nachrichten*, 1895, p. 176 is of the opinion that the words ܘܐܘܪܝܝܢܐ ܘܐܘܪܝܝܢܐ have dropped out before ܘܐܘܪܝܢܐ after 6, 1, [cf. however W. H. KOSTERS, *Het tijdsak van Israëls herstell in Theol. Tijds.* 25 1896, pp. 552f.].

ܘܐܘܪܝܝܢܐ and ܘܐܘܪܝܢܐ agree with ܘܐܘܪܝܝܢܐ ܕܝ ܘܐܘܪܝܝܢܐ. But 1 Esdr. 6, 20 has του (οἴκου) Κυρίου του ἐν ἑρ. as also ܘܐܘܪܝܢܐ in v. 16. ܘܐܘܪܝܝܢܐ, therefore, would seem to be a scribal error for ܘܐܘܪܝܝܢܐ.

6 (1) The statement of place ܘܐܘܪܝܝܢܐ does not agree well with the verse following, and would seem to be a later addition. See on 5, 17.

According to WILLHAUSEN (*l. c.*) we should read ܘܐܘܪܝܝܢܐ ܕܝ ܘܐܘܪܝܝܢܐ, and instead of ܘܐܘܪܝܝܢܐ, at the end of the verse, rather ܘܐܘܪܝܝܢܐ or ܘܐܘܪܝܝܢܐ. See, however, W. H. KOSTERS, *l. c.*

2. ܘܐܘܪܝܝܢܐ is *status emphaticus*. See KAUTZSCH, § 61, 3, b.

(3) Following ܘܐܘܪܝܢܐ and 1 Esdr. 6, 23 we must insert here, just as in 5, 17, ܘܐܘܪܝܝܢܐ before ܘܐܘܪܝܝܢܐ.

ܘܐܘܪܝܝܢܐ, alongside of ܘܐܘܪܝܝܢܐ, is known neither to ܘܐܘܪܝܢܐ nor to 1 Esdr. 6, 23. Probably we should strike it out; it may be dittography of ܘܐܘܪܝܝܢܐ.

The words ܘܐܘܪܝܝܢܐ ܘܐܘܪܝܝܢܐ are unintelligible. It is true that they are translated *and let them be setting up its foundations* (Po'el part. — or *be set up = to be set up* (Po'el part.); cf. KAUTZSCH, *l. c.*, § 36 and § 76, 3. But ܘܐܘܪܝܝܢܐ means *carry*, not *set up*. ܘܐܘܪܝܝܢܐ και ἐθήκεν ἐπαρμα, ܘܐܘܪܝܝܢܐ και τὰ θεμέλια τεθήτω, θεμέλια παχέα; 1 Esdr. 6, 23 οὗτοι ἐπιθούσιν διὰ πύρος ἐνδελεχοῦς. These differences point to mutila-

tion of the text. After v. 3 we expect a statement concerning the length of the new Temple. In the Solomonian Temple the length amounted to 60 cubits — 1 K. 6, 2; 2 Chr. 3, 3. This number is now given for the height and width; so we must infer that the text of v. 3^b in general is corrupt. I am inclined to think that ܘܐܘܪܝܝܢܐ = Heb. אששה *offering made by five*. In that case it would, of course, be better to point אששה. The verb ܘܐܘܪܝܝܢܐ, from ܘܐܘܪܝܢܐ *to carry*, a synonym of ܘܐܘܪܝܢܐ, Assyr. *abūlu*, causative *šibūlu* and ܘܐܘܪܝܢܐ is used here in the meaning *to bring, to bring near*, just as Assyr. *šabūlu* (DELITZSCH, *HWB* 250) in which the

7 *ed.* כְּנָתִי probably means *note*. It has been conjectured that the words constitute a formula of abbreviation, by which the complete introduction of the original letter has been replaced. Cf. 4, 10. 11. 17.

According to GINSBERG אֶזְרָא is the best-authenticated pronunciation. ANDREAS (in MARTI) would prefer אֶזְרָא, which is also attested by some MSS. 5

14 ED. MEYER, *op. cit.*, p. 61, thinks that אֶזְרָא has dropped out after הַשֵּׁל. Unless we insert the pronoun we must translate: *as a mission (or delegation) is sent forth by the King and his seven counselors* (ministers). - P. II.]

19) The construct-state connection in אֵל אֶשְׁלַח לְךָ אֶלְעָזָר, compared with the style of the rest of the letter, seems harsh and exceptional. $\mathfrak{V}$ has ἐν Ἱερουσαλήμ, and in 10 1 Esdr. 8, 17 τοῦ ἐν Ἱερ.; $\mathfrak{G}$ τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ ἐν Ἱερ., and in 1 Esdr. 8, 17 τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ, with the misplaced addition τοῦ ἐν Ἱερ. We must read, therefore, as in 7, 15: אֶלְעָזָר יִשְׂרָאֵל דִּי בִיְרִיבְשָׁא.

(22) The peculiar arrangement of the words אֶשְׁלַח לְךָ אֶלְעָזָר is striking. As in the preceding clauses, אֶשְׁלַח should be placed after לְךָ. Cf. $\mathfrak{G}$ καὶ ἐλαίου ἕως βατῶν 15 ἑκατόν. KAUTZSCH, *Grammatik*, p. 128.

(25) For the plural לְךָ of אֵל read the singular לְךָ. Cf. v. 26 and elsewhere. $\mathfrak{V}$ and 1 Esdr. 7, 23 νόμον τοῦ θεοῦ σου.

At the end of the verse, the singular should be restored, following 1 Esdr. 8, 23 διδάξεις, perhaps with suffix of the 3. pers. sing., אֶזְרָאֵיִךְ.

26, For the forms אֶשְׁלַח K^{thib} and אֶשְׁלַח Q^{re}, cf. KAUTZSCH, *Gramm.*, pp. 114 f.

(28) $\mathfrak{V}$ read אֶשְׁלַח after אֶלְעָזָר, as in 7, 9.

8 (2,3) According to 1 Esdr. 8, 29, vv. 2 and 3 should be otherwise divided. The words אֶשְׁלַח לְךָ אֶלְעָזָר more closely define אֶשְׁלַח. Cf. 1 Chr. 3, 22 BERTH.-RYSSEL, pp. 97 f. 25

(5) $\mathfrak{A}$ and 1 Esdr. 8, 32 $\mathfrak{V}$ read: καὶ ἀπὸ υἱῶν (ἐκ τῶν υἱῶν) Ζαθούης Σεχονίας = אֶשְׁלַח לְךָ אֶלְעָזָר וְהַיָּהוּדָיִם. אֵל is thus completed. Cf. Ezr. 2, 8. BERTH.-RYSSEL, p. 99.

10, Complete the verse, following 1 Esdr. 8, 36 $\mathfrak{V}$ ἐκ τῶν υἱῶν Βαριάς = אֶשְׁלַח לְךָ. Cf. Ezr. 2, 10. BERTHEAU-RYSSEL, p. 99.

(11) אֵל has לְךָ twice. That is hardly probable. True, $\mathfrak{V}$ has Βαβει, but $\mathfrak{G}$ Βοκχει 30 = לְךָ; so, too, 1 Esdr. 8, 37 $\mathfrak{G}$. Moreover, in Ezr. 10, 28 $\mathfrak{G}$ puts Βοκχει for אֵל לְךָ.

13, Instead of אֵל אֶשְׁלַח, without the article, 1 Esdr. 8, 39 reads οἱ ἔσχατοι = אֶשְׁלַח לְךָ. But this does not remove the difficulty of understanding the passage. We have in this word either a corruption of the text or an otherwise unknown technical term referring to the genealogical registers. 35

14 The text varies. $\mathfrak{V}$ καὶ ἀπὸ υἱῶν Βαφο Ουθι, καὶ μετ' αὐτοῦ; $\mathfrak{G}$ ἀπὸ τῶν υἱῶν Γαβουα Ωθαι καὶ Ζακχουρ καὶ μετ' αὐτῶν; 1 Esdr. 8, 40 $\mathfrak{V}$ ἐκ τῶν υἱῶν Βαβαι Ουθου Ἰστακάκου ($\mathfrak{A}$ Ἰστακούρου), καὶ μετ' αὐτοῦ; $\mathfrak{G}$ ἀπὸ τῶν υἱῶν Βαβουα Ωθαι καὶ Ζακχουρ, καὶ μετ' αὐτῶν. First, the Versions are preponderatingly in favor of the Q^{re} (בָּבִי). Then, only the name of a single person seems to have 40 been originally mentioned in the text (μετ' αὐτοῦ = אֶשְׁלַח, so, too, BAR and GINSBERG), as in vv. 3 ff. Under Ἰστακάκου Ἰστακούρου, there would seem to be concealed an אֶשְׁלַח. Should we expect after it the name of a place? With this אֵל's אֶשְׁלַח would not fit; besides, it is only partially attested by the form Ἰστακούρου in $\mathfrak{A}$. Both K^{thib} and Q^{re} are unintelligible remnants of the original 45 text, which through their vocalization are made only apparently understandable.

15-20 The preceding related in vv. 15-20 of אֵל took a different course according to the text of 1 Esdr. 8, 41-48. According to 1 Esdr. 'καὶ κατέμαθον αὐτοῦς: καὶ ἐκ τῶν ἱερέων καὶ ἐκ τῶν Λευιτῶν οὐχ εἶρον ἐκεῖ' Ezra finds neither priests nor Levites; in אֵל v. 15, on the other hand, he finds only Levites lacking. However, a 50 careful examination of the context decides in favor of אֵל. According to אֵל in v. 2, priests appear to have attached themselves to Ezra from the outset, for the names Phineas and Ithamar are known to us in the OT only as names of priestly

- 6 1 Esdr 6,27 (28), on the other hand, κέρω δὲ ἐπέταξα ολοσχερῶς σκεδασοῦμαι καὶ ἀτενίσαι (ἐπὶ τοῦ τόπου), ἵνα οὐμποιώσιν κτλ.² Moreover, the end of v. 8 and the beginning of v. 9 are rendered by 1 Esdr 6 with noteworthy variations. Εἰς θυσίαν (ὧν θυσίας), = קָרְבָּנִים, might be used in v. 9, as a parallel to קָרְבָּנֵי
- 13 Insert ו before שָׁר, following 5, 3, 6 and 1 Esdr 7, 1. 5
For **א**ל קָרְבָּנֵי שָׁר read קָרְבָּנֵי as in 5, 3.
- (14) After וְשָׁר בָּר insert אַרְיָוִי, and strike out שָׁרָוִי after וְשָׁר, cf. 5, 1 and 1 Esdr 7, 3 προφητευόντων Ἀρραίου καὶ Ζαχαρίου τῶν προφητῶν.
The last three words refer back to 4, 6, 23, and thus betray themselves as a later redactional addition. 10
Read אַרְיָוִישְׁתָּר as in 4, 7.
- 15) For **א**ל שָׁרָוִי (Qr² ἔσθ' ἔσθ' read ἔσθ' ἔσθ', 3^d pers. plur. KAUIZSCH, s. 43, p. 69) Cf. also FRIEDR. DELITZSCH, *Prolegomena*, pp. 140f.
The date in **א**ל is as in 6. 1 Esdr. 7, 5, on the other hand, has ὡς τρίτης καὶ εἰκάδος = קָרְבָּנֵי עָרֵי יוֹם שֶׁר. This would seem to be correct, as it is inconceivable that so important a date should be altered by the translator. Moreover, Josephus *Antiq.* xi, 4, 7 agrees with 1 Esdr. 7, 5.
The synchronism at the end of the verse וְשָׁר אַרְיָוִי presupposes a different reckoning of the year, perhaps from the Return 3,8; this must have dropped out. (ED. MEYER, *op. cit.*, p. 54, n. 2 suggests that we should, perhaps, read וְשָׁר עָרֵי שָׁר הַשָּׁנָה הַשְּׁנָיִתָה *which is the twelfth month.* P. II.)
- (17) For the Qr² אַרְיָוִי (for אַרְיָוִי), cf. KAUIZSCH, § 59, p. 10.
- (18) At the end of the verse 1 Esdr. 7,9 adds καὶ οἱ θυρωροὶ ἐφ' ἐκάστου πύλων. = עַרְוֵי הַבָּיְתָה אַרְיָוִי. Similarly Jos. *Antiq.* xi, 4, 7. The words are not out of place as they give a brief proof of the completion of the whole work of building. 25
Whether they are original is hard to say.
- (19) The subject is given by 1 Esdr. 7,10 as by **א**ל in v. 21. אֲרָוִי וְשָׁרָוִי אַרְיָוִי בָּר = οἱ οὗτοὶ Ἰσραὴλ τῶν ἑξ ἑκ τῆς αἰχμαλωσίας. The אַרְיָוִי בָּר, on this occasion, are beyond doubt purposely emphasized.
- (21) After **א**ל אַרְיָוִי the lack of אַרְיָוִי is inconvenient; the gap is filled by 6. 30
The ו before הַבָּיְתָה בָּר is attested by 6V and 6L, but 1 Esdr. 7,13 and 8 do not have it, nor do they read אַרְיָוִי אַרְיָוִי. The ו in **א**ל is entirely justified, the Chronicler relates the fusion of the exiles with the native Jews as taking place on this occasion, i. e. the formation of the community which, according to the older reports, was not accomplished till later by Nehemiah and Ezra, 35
cf. Neh. 10, and see KOSTERS, *Het Herstel van Israel in het persische Tijdvak*, Leiden 1894, p. 80; German translation by A. BASTROW, *Die Wiederherstellung Israels in der persischen Periode*, Heidelberg, 1895, p. 67. Contrast A. KOHLER, *Biblishe Geschichte*, ii, 2, 510ff.
- The אַרְיָוִי occupies a position similar to אֲרָוִי וְשָׁרָוִי אַרְיָוִי in Neh. 10, 29. 40

- 7 1 6 has as predicate ἀνέβη, 1 Esdr. 8,1 προσέβη. Probably אָבָר stood in the original text. 45
- (8) 6 and 1 Esdr. 8,6 παρεγένοντο = אָבָר. **א**ל אָבָר which refers back to v. 6.
Before אָבָר a different reckoning of the year must have fallen out, as in 6, 13.
For אָבָר of **א**ל it would seem better to pronounce אָבָר. Cf. 6L ὁμοειδίω and BERTHEAU RYSSÉL, pp. 80f.
- 12 The concluding words אָבָר אָבָר are unintelligible. 6L puts in their place τετελειωτο λόγος καὶ ἡ ἀπόκρισις. Similarly 6L τετελειωται ο λόγος καὶ ἡ ἀποκρισις, with, as a doublet before it, τετελειωμένω referring to Ἐζδρα. 1 Esdr. 8,9 ἡ χαιρεῖν, which in 1 Esdr. 6,7 corresponds to אַרְיָוִי Est 6, 7. אָבָר means *completed*

- 8 (29) 1 Esdr. 8,58 renders שָׂרֵי הַבְּהֵמִים by $\phi\upsilon\lambda\acute{\alpha}\rho\chi\omicron\iota\varsigma$, and the שָׂרֵי הָאֲבוֹת by $\eta\gamma\upsilon\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\iota\varsigma$. The translator cannot possibly have read the same word in both cases, as we now do in $\mathfrak{A}$. In the second passage he read רָאִשֵׁי. When this word is inserted, we obtain the usual expression.

For $\mathfrak{A}$ בְּלִשְׁכָּנֹת read בְּלִשְׁכָּנוֹת, following $\mathfrak{G}$ and 1 Esdr. 8,58.

- (30) In pure Hebrew the beginning of the verse would have to be $\eta\gamma\upsilon\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\iota\varsigma$. If we do not wish to change the text, we must regard the form transmitted by $\mathfrak{A}$ as a syntactical Aramaism. See a similar case in v. 36, $\eta\gamma\upsilon\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\iota\varsigma$; so, too, in 3,8.10.

- (34) The final words of v. 34, בְּעֵת הַהֵיא, are connected in $\mathfrak{G}^V$ with v. 35. Both form and content are in favor of this.

Insert ι before בְּמִשְׁפָּחָה, following $\mathfrak{G}$ and 1 Esdr. 8,62.

- (35) Instead of the singular עֵזְרָה read the plural עֵזְרוֹת, following $\mathfrak{G}$ and 1 Esdr. 8,63.

- (36) The Persian expression for satrap (*khshatrapavan*) stands here alongside of the Aramaic-Hebrew פָּתָה [Assyr. *pavātu*]. Presumably the second expression is an ancient explanatory gloss on the first. Cf. Neh. 2,9. The double expression lay even before the Greek translators. According to ED. MEYER, *op. cit.*, p. 31, n. 3, however, the Assyro-Babylonian פָּתָה was the regular designation of the satraps even during the Persian period, but in the course of time it was gradually supplanted by the Persian title *khshatrapavan* = אַחַשְׁתַּרְפָּנִי הַמֶּלֶךְ; in that case פָּתָה would be a gloss on אַחַשְׁתַּרְפָּנִי, and not *vice versa*.

On $\eta\gamma\upsilon\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\iota\varsigma$ see note to v. 30.

- 9 (1) In the enumeration of the various classes of the people from which mixed marriages had taken place 1 Esdr. 8,66 adds $\omicron\iota\ \acute{\alpha}\rho\chi\omicron\nu\tau\epsilon\varsigma$ = הַשָּׂרִים. That these should really be included is proved by $\mathfrak{A}$ in v. 2^b. In that case we should not, of course, expect the same expression הַשָּׂרִים in v. 1^a. 1 Esdr. 8,65 has there $\omicron\iota\ \eta\gamma\upsilon\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\iota\varsigma$ $\mathfrak{G}^V$, or $\omicron\iota\ \eta\gamma\upsilon\mu\acute{\omega}\nu\epsilon\varsigma$ $\mathfrak{G}^L$, which usually corresponds to the Hebrew הַרְאָשִׁים. The difference would seem to be original.

For $\eta\gamma\upsilon\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\iota\varsigma$, $\mathfrak{G}$ has בְּתַעֲי, 1 Esdr. 8,66 $\mathfrak{G}^L$ בְּתַעֲי. This last connection is to be preferred, as בְּתַעֲבִיתָהּ readily connects with מַצְפֵּי הָאֲרָצוֹת by way of closer definition.

In 1 Esdr. 8,66 הַעֲפָנִי and הַעֲפָרִי are wanting from the list of alien peoples; in place of the latter, however, הַעֲרָבִי is given, which would seem to be correct.

- (2) הַשָּׂרִים וְהַקְּנִיִּים strikes us as verbose; one of the two expressions is sufficient for the sense, and the Chronicler, in fact, in Neh. 12,32.38 (cf. v. 40) replaces the favorite expression of Nehemiah קְנִיִּים by שָׂרִים. $\mathfrak{G}^V$ has merely $\kappa\alpha\iota\ \chi\epsilon\iota\rho\ \tau\omega\nu\ \acute{\alpha}\rho\chi\omicron\nu\tau\omega\nu$, while $\mathfrak{G}^L$ and 1 Esdr. 8,67 reproduce two expressions. Presumably הַקְּנִיִּים is the original, which the Chronicler has actually superseded in v. 1 by הַשָּׂרִים.

- (4) 1 Esdr. 8,69 has as end of the first half of the verse $\epsilon\lambda\omicron\upsilon\theta\ \tau\omicron\upsilon\tau\omicron\upsilon\ \pi\epsilon\nu\theta\omicron\upsilon\sigma\tau\omicron\varsigma\ \epsilon\pi\iota\ \eta\eta\ \acute{\alpha}\nu\omicron\mu\iota\theta$ = וְאֲנִי מִתְאַבֵּל עַל-הַמַּעַל. $\mathfrak{A}$ הַנִּזְלָה is certainly attested by $\mathfrak{G}$ both here and in Ezr. 10,6, but 1 Esdr. 9,1 (= Ezr. 10,6) again reads not הַנִּזְלָה but הַנְדוּל. However, as 1 Esdr. 9,3f.15 is doubtless acquainted with the נִזְלָה in Ezr. 10,7f.16, no critical inference can be drawn from the variation. The circumstantial clause from 1 Esdr. 8,69, on the other hand, supplies a better sense: those faithful to the Law, attracted by Ezra's strange conduct, gather about him *while* he is sitting on the ground weeping; but not *after* he had sat upon the ground until the evening sacrifice. The temporal determinative, עַד לְמִנְחַת הַקֶּרֶב, refers to Ezra's change of attitude; in other words, v. 4^b should be connected with v. 5. Thus the *plus* in 1 Esdr. 8,69 is justified. Further, 1 Esdr. 8,70 should be followed in the matter of striking out the temporal determinative עַד לְמִנְחַת הַקֶּרֶב in v. 5. As soon as v. 4^b is intimately connected with v. 5, its superfluousness becomes apparent.

- (6) Strike out the second אֶלֶּהִי in $\mathfrak{A}$. Cf. 1 Esdr. 8,71.

8 clans or individuals. Further, the men sent by Iddo are plainly indicated as Levites, since in vv. 18f. they are reckoned with the (Levite) clans Mahli and Merari. The question recurs in v. 24; see note there.

(16) The text is here loaded with doublets; nor do the Versions give it in a pure state. In the first half of the verse **א** has 9 names; so, too, **6V**. **6L** omits **יִזְכָּר** 5
 1 Esdr. 8,43, according to **6V**, gives 10 names; according to **6L**, 7 names. Yet **ἰσορεβ** (**ἰσορεβ**), which is wanting in **6L**, would seem to belong to the original text. Hence we should strike out **יִזְכָּר יִזְכָּר יִזְכָּר יִזְכָּר**. In the second half of the verse the proper names should be struck out; they are repeated from what precedes. *Cf.* 1 Esdr. 8,43 **6V** τοὺς ἠγορευμένους καὶ ἐπιστήμονας, **6L** ἀρχόντας συνετούς. 10

17. The difference between **K**'thib and **Q**'rè is here reflected in the Versions. The **Q**'rè requires **אֶרְסָהם** *I despatched them—commissioned them*; cf. Ex. 6,13; Jer. 27,4. The **K**'thib should be read **אֶרְסָהם**, and interpreted in the sense of *dismiss send away*, following Gen. 19,5; Jer. 38,23. In both cases **עַל־אֲדָרִי** is to be taken in the sense of **אֶל־אֲדָרִי**. The **Q**'rè, taken in the sense specified, deserves the prefer 15
 ence.

The words **הַנְּתִיבִים אֶחָז** are, after Iddo, totally unintelligible. Read **עָזָה**, following 1 Esdr. καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, and strike out **הַנְּתִיבִים**. Iddo's brethren were not the Nethinim. But it may be that **נ** has crept into the text as a gloss on **מִשְׁפְּחֵיהֶם**; cf. SIEGRIED-STADE 447. 20

18. Strike out **ו** before **שְׂרָבְיָה**, both because the sense requires it, and because **6** and 1 Esdr. 8,46, in spite of all disagreements, are at one in reading no **ו** in this passage.

(19) For **א** **אֶחָז** write **אָזָה**. **6V** καὶ τὸν Ὠσαΐαν, as before καὶ τὸν Ἀσβεβα; **6L** καὶ Ἰωσάα. 1 Esdr. 8,47 **6AV** exhibit a trace of another name: **6A** καὶ Ἀνοῦνον, 25
6V οἱ ἐκ τῶν υἱῶν Χανουναίου = **חַנַּנִּי, חַנַּנִּי**.

For **א** **עָזָה**, at the end of the verse, read **מִשְׁפְּחֵיהֶם**, as required by the continuation **וּבְנֵיהֶם**, and attested by 1 Esdr. 8,47 **6L**.

22) The final clause is wanting in 1 Esdr. 8,52. As it is not required by the context it would seem to be an expansion of the original text. Yet it appears in **6**. 30

(24) The varying construction of vv. 15-20 (see above) is connected with the uncertainty of the text of v. 24. **א** on the first impression, seems to mean that two of the chief priests were Sherebiah and Hashabiah, the names of the other ten not being mentioned. This text of **א** is exactly confirmed by **6V** τῶ Σωραβιά, Ἀσάβιά, somewhat more freely by **6L** τὸν Σωραβίαν καὶ τὸν Ἀσάβιαν. 1 Esdr. 35
 8,54 **6L**. Nevertheless, it cannot be correct; for, according to vv. 18f., Sherebiah and Hashabiah are not of priestly but of Levite origin. Accordingly, their brethren v. 24^b cannot be the **בְּנֵיהֶם** of v. 24). Moreover, the end of v. 24, **עַל שֵׁם עֵי** would be a very needless remark. Hence 1 Esdr. 8,54 **6V** probably gives the best text: καὶ Ἐσρεβίαν καὶ Ἀσασίαν = **שְׂרָבְיָה וְהַשָּׁבְיָה**. See KIL and SCHULIZ *ad* 40
locum.

(26) For **א** **עַל יָדֵם**, it seems best to read **עַל־יְדֵיהֶם**, on the basis of **6V** ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν.

א **לְבַנְיָהִם וְהָבַח מִבְּנֵי יְהוָה מִבְּנֵי יְהוָה**; the last two numbers run in **6VL**: καὶ σκεῖθ' ἀργυρῶν ἑκατόν, καὶ τάλαντα χρυσοῦ (**6L** χρυσοῦ τάλαντα ἑκατόν). Read, accordingly, 45
מִבְּנֵי יְהוָה מִבְּנֵי יְהוָה, and strike out the last **בְּנֵי יְהוָה**. By this means the unusual connections in **א** are removed.

(27) The number **שָׁנִים** in **א** is supported neither by **6** nor by 1 Esdr. **6VL** have διὰφορα, 1 Esdr. 8,56 **6V** δέκα, **6L** δέκα δύο, where δύο seems to be a doublet *i. e.* a correction after **א**. The other numbers in vv. 26f. are remarkably high, 50
שָׁנִים, therefore, can hardly be right.

(28) For **א** **אֶבְרָתָם** **6** and 1 Esdr. 8,57 have in agreement τῶν πεντηκοντα ἡμερῶν = **אֶבְרָתָם**.

- contained what was formerly the heading of the list vv. 18 ff. (הַשְּׁמִימִים הַהֵם וְגו').
- (19) For אֱלֹהֵי אֱשֶׁת read, with KUENEN, אֱשֶׁת. See KUENEN-BUDDE, *Gesammelte Abhandlungen*, 1894, p. 245.
- (23) אֱשֶׁת קְלִיָּה is given by אֱל and all the Versions; still, it looks like a subsequent addition. The glossator was probably under the impression that קְלִיָּה was an error for *Kelita* who is known as a Levite from Neh. 8, 7; 10, 11, while קְלִיָּה does not occur anywhere else.
- (24) After אֱל אֱשֶׁת קְלִיָּה, 1 Esdr. 9, 24 אֱל adds Βάκχουρος, אֱל και Σακχουρ, אֱל here και Ζακχουρ, evidently = זַבְדִּי. As the name cannot be explained as dittography of another near it, we must regard it, apparently, as an original element of the text. Cf. 1 Chr. 25, 2, 10; Neh. 12, 35.
- (25) It seems strange to meet the name קְלִיָּה twice. 1 Esdr. 9, 26 אֱל substitutes in the second instance, אֱל here in the first, Μιχαίης = מִיָּה; perhaps correctly.
- (28) The clan *Bebai* is well known from Ezr. 2, 11 and Neh. 7, 16. But it should be noted that אֱל and 1 Esdr. 9, 29 אֱל give for it Βοκκεί = בְּקִי. The tradition appears thus to have varied here just as in Ezr. 8, 11.
- (29) אֱל אֱשֶׁת is a surprising name. 1 Esdr. 9, 30 אֱל has και Ασάηλος, אֱל Ασσηλ = אֱשֶׁת אֱשֶׁת.
For אֱל ירמות (Q^{re} רמות) read ירמות, following 1 Esdr. 9, 30.
- (31) For אֱל זְבִי read זְבִי as in the preceding similar clauses, following אֱל and 1 Esdr. 9, 32 (אֱל).
- (34) For אֱל אֱשֶׁת the reading אֱשֶׁת, following אֱל Ιουηλ and 1 Esdr. 9, 34 (אֱל; Ιουηλ, (אֱל) Ιουηλ, is more correct. As to בְּנֵי, see on v. 38.
- (35) The end of v. 35 and beginning of v. 36 are hopelessly corrupt. אֱל Χελκεία, אֱל Χελιασουβ, 1 Esdr. 9, 34 אֱל και Ανως, Κυραβασιων, אֱל Χελιασουβ, for which אֱל has קְלִיָּה or קְלִיָּה!
For אֱל וְגו' אֱל has Ουτεχωα, אֱל Ουανια, 1 Esdr. 9, 34 אֱל και 'Ενάσειβος (end of v. 36 אֱל).
- (37) אֱל and אֱל side by side we must consider a doublet. אֱל Μαθανια, Μαθαναν και ἐποίησαν = אֱל. אֱל has Μαθθανια only; 1 Esdr. 9, 34 אֱל και Μαυτάνιατος, 'Ελιασείς; אֱל Μαθθανια. The end of the verse, too, is unintelligible.
- (38) According to אֱל and 1 Esdr. 9, 34, v. 38 begins a new clan; hence, according to the usual opening, זְבִי; strike out the ו that follows, and pronounce, like אֱל, or with אֱל, זְבִי. We cannot tell how the three possible pronunciations זְבִי, זְבִי, and זְבִי are to be distributed between vv. 29-34 and 38.
- 40 Again, the beginning of the verse would seem to be badly corrupted. אֱל Μαχάναβου, אֱל και Ναδαβου; so, too, 1 Esdr. 9, 34 אֱל; but 1 Esdr. 9, 34 אֱל, και ἐκ τῶν υἱῶν Εζωρα = זְבִי; cf. Neh. 10, 18. Considering the helpless vacillation of the tradition one may perhaps be permitted to build on this flimsy foundation.
- (44) The end of the verse in אֱל is unintelligible. אֱל και ἐγέννησαν ἐξ αὐτῶν υἱούς; אֱל εἰσὶ δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν γυναικῶν αἱ ἐγέννησαν υἱούς; both have made guesses at אֱל. Whether 1 E-dr. 9, 36 και ἀπέλευσαν αὐτὰς σὺν τέκνοις really had a different text may be doubted (cf. KOSTERS, *l. c.*, pp. 122 f.; German edition, p. 102). However, a comparison of these words with אֱל leads to the conjecture: זְבִי וְגו' אֱל (אֱל or אֱל). אֱל is perhaps a doublet of זְבִי.

- 9 (7) According to the Greek authorities a ו should be inserted before מְלִכָּי and בְּהַגְיָה, likewise before בְּשָׁבַי
- (8) For מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי, 6V and 6L have του φουτίου ἀφ' αὐτοῦ ἡμῶν, omitting the word at which the reader stumbles. 1 Esdr. 8,70 καὶ) του ἀνακαλύψαι φουστῆρα ἡμῶν ἐν τῷ οἴκῳ του Κυρίου ἡμῶν = מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי, shows itself to be the true reading by taking up the awkward מְלִכָּי into the flow of the discourse.

- 10 (1) 1 Esdr. 8,88 does not read מְלִכָּי מְלִכָּי, with 6L and 6L, but מְלִכָּי מְלִכָּי. This is certainly not the original reading; for מְלִכָּי here means the exiles as in 8,25. 10
- (2) The Q^ré מְלִכָּי (2,31; 8,7) is preferable.
- (3) The indefinite expression מְלִכָּי מְלִכָּי in 6L is evidently incorrect. Not merely the article is required, but some closer determination of what women are meant. 6V πάσας τὰς γυναῖκας, 6L πάσας τὰς γυναῖκας τὰς ἀλλοτριὰς, 1 Esdr. 8,90 πάσας τὰς γυναῖκας ἡμῶν τὰς ἐκ των ἀλλοτρεῶν. (6L + ἔθνων); hence, at least, מְלִכָּי מְלִכָּי.

The second half of v. 3 in 6L: מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי is corrupt. The very mode in which the motives for action are set side by side awakens strong suspicion. By the pronunciation מְלִכָּי for מְלִכָּי BERTHEAU, REUSS, RAWLINSON little improvement is made; we should surely expect the Law to come first, and afterwards the opinion of the devout, not vice versa. 6L agrees with 6L. 6V ὡς ἂν βούλη· ἀνάστημι καὶ φοβέρισον αὐτοὺς ἐν ἐντολαῖς θεοῦ ἡμῶν, καὶ ὡς ὁ νόμος γενηθήτω. 1 Esdr. 8,90 ὡς ἐκρίθη σοι, καὶ ὅσοι πειθαρχήσουσιν (6L πειθαρχοῦσι, του νόμου) (6L τῷ νόμῳ, του Κυρίου) ἀνοστήσαντες εἶπον πρὸς "Ἐζδραῖν". They agree, accordingly, on מְלִכָּי מְלִכָּי, and substantially on מְלִכָּי מְלִכָּי, approximately on מְלִכָּי מְלִכָּי 6V, and מְלִכָּי מְלִכָּי. But to follow the reading of 6V is unadvisable, in view of v. 4. 1 Esdr. would yield: מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי. V. 4 thus obtains a suitable introduction.

- (4) 6L קום; 1 Esdr. 8,9 6V has ἀναστάς ἐπιτέλει, 6L ἀνάστα, ἐπιτέλει = קום קום. Entirely suitable. 30
- (5) For 6L מְלִכָּי read מְלִכָּי, following 1 Esdr. 8,92 and 6L.
- (6) The second מְלִכָּי is meaningless. Read מְלִכָּי, following 1 Esdr. 9,2 καὶ αὐλισθεὶς ἐκεῖ and § (see BERTHEAU who follows CLERICUS).

The last clause runs in 6L: ἐτι γάρ ἐπένοει, in 1 Esdr. 9,2: (ἐτι) πενθῶν ὑπὲρ τῶν ἀνομιῶν των μετὰ των του πλήθους = מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי; ἐτι = וְעַי; וְעַי γάρ in 6L would seem to be a doublet. See also the note on 9,4.

- (10) For 6L מְלִכָּי read מְלִכָּי, following 1 Esdr. 9,5 and 6L τῷ μηνός. Here also the name of the month (Chislew) may have dropped out before מְלִכָּי in the same way as in 6,15 and 7,8.
- (12) The Q^ré מְלִכָּי should be preferred to the K^rthib מְלִכָּי.
- (14) 6L מְלִכָּי מְלִכָּי מְלִכָּי is meaningless. 6L περὶ τοῦ ρήματος τούτου, 1 Esdr. 9,13 6V του πράγματος τούτου, 6L περὶ τοῦ πράγματος τούτου = מְלִכָּי מְלִכָּי.
- (16) The connection with v. 15 is bad; presumably in consequence of an abbreviation by the Chronicler of the original account.

The form מְלִכָּי is translated by 6V only, καὶ διεστάλησαν, but with the variant καὶ ἄνδρες for 6L מְלִכָּי. According to the context, Ezra must appear as the agent. With that agrees 6L καὶ διέστειλεν "Ἐζδρας and 1 Esdr. 9,10 καὶ ἐπέλεξαιτο αὐτῷ "Ἐσρας = מְלִכָּי מְלִכָּי (BERTHEAU-KYSSIL).

At the end of the verse read מְלִכָּי for the monstrosity מְלִכָּי.

- (17) The article is indispensable before מְלִכָּי; read, therefore, מְלִכָּי מְלִכָּי, 6L ἐν πᾶσι τοῖς ἀνδράσι. But the original text perhaps read otherwise: 1 Esdr. 9,17 καὶ ἤχθη ἐπι πέρας τα κατὰ τοὺς ἀνδρας. H. E. KYLE (*Ezra and Nehemiah*, 139 and KOSTERS, *l. c.*, p. 123 (German edition, p. 103) conjecture that in v. 17 is

- 3 parallel to הַצִּרְפִּים. ṬA Πωκευ is a mere transcript of the Hebrew רוקחים (רוקחים), ṬL λωκευ a variant of the same. Cf. W. A. TH. BOHME, *l. c.*
- (10) Strike out the י before נגד; ṬL^s read only κατέναντι.
- (11) For the ill-suited 'אֶת מ' of ṬL read וְגַי, following ṬV και ἕως πύργου τοῦ ναοῦρου. 5
- (13) For ṬL השפית הַשפית read השפית, following v. 14; Ṭ תִּשׁ הַקּוּרְיָאָס.
- (14) ṬV αὐτός και οἱ υἱοὶ αὐτοῦ = הוּא וְבָנָיו, ṬL הוּא יְבַנְנֵהוּ. But, in connection with what follows — ṬV και ἐσκέπασαν (ṬL ἐστέρωσαν) αὐτήν και ἔστησαν κτλ. — and upon comparison of v. 15 ṬL, we should read: הוּא בָנָהוּ וַיְסַלְלֵנּוּ יַעֲמִיד. Cf. also v. 13.
- (15) ṬL וַיְסַלְלֵנּוּ וַיַּעֲמִידוּ; but ṬL αὐτός ψκοδόμησεν αὐτήν και ἐστέρωσεν αὐτήν 10 και ἔστησε. Read, accordingly, הוּא בָנָהוּ וַיְסַלְלֵנּוּ וַיַּעֲמִיד. The K^{thib} וַיַּעֲמִידוּ is an oversight.
- (18) For ṬL בַּי ṬA has Bevei, ṬV Bedei, ṬL Bava. Read בני, comparing with v. 24; Ezr. 3, 9; Neh. 10, 10.
- (19) Ṭ translates עלת, or עלית if it so be read, like עלית in v. 31f., by ἀναβάσεως. In 15 both passages Ṭ's text seems to have had the same word. But עלת alongside of נשק is unintelligible, while עלית can be rendered, as in vv. 31f., *upper chamber, room in a tower*. Yet we should then be obliged to regard נשק also as a short expression for בית הנשק.
- 20 עלת is dittography of the preceding word. The Versions have no knowledge 20 of it. It should be struck out.
- The K^{thib} וְגַי, as against the Q^{re} וְגַי, is supported by the Versions and Ezr. 10, 28.
- (25) אֶת־הַחֵיִט seems to be wanting at the beginning of this verse, and קִיָּה after 25 אֶת־הַחֵיִט in the second half of the verse.
- (26) The first half of this verse evidently gives a passing remark upon Ophel (cf. 11, 21). But as Ophel is not mentioned before v. 27, the remark should not come until after that. The improper place of the notice confirms the impression made by its contents, that it was not a part of the original text. The second half of the verse, on the other hand, is the continuation of v. 25^b. The division 30 of the verses should be altered accordingly.
- 30 The Q^{re} in vv. 30, 31 אֶת־הַחֵיִט (for אֶת־הַיָּד) is confirmed by the Versions.
- For ṬL שְׁנֵי בָנָה read שְׁנֵי בָנָה, Ṭ μέτρον δεύτερον. The preceding word שְׁנֵי can either be taken as referring to בן = *the sixth descendant*, or connected with 35 שְׁנֵי בָנָה = *the sixth a second portion*, i. e., H, was the sixth, and undertook not one portion for building, but two. The latter, however, does not agree with the narrative in Neh. 3, inasmuch as in v. 30 it mentions for the seventh time some one as having restored a second building section. As the first possibility also would be an entirely unparalleled and exceptional remark in this connection, the suspicion forces itself upon us that under the consonants הששי lies a state- 40 ment concerning the native place of this man.
- (31) The compound בְּרֵה־הַצִּרְפִּים is entirely unintelligible; "הַצִּרְפִּים means neither *the goldsmith*, nor *belonging to the guild of the goldsmiths*" (BOHME, *l. c.*). Ṭ has τοῦ Σαραφεί (Σεραφεί). The article forbids the idea that it is a proper name, but perhaps הַצִּרְפִּים may designate the man who comes from צִרְפַּת; cf. תְּקֵנָה &c., 45 STADL, § 303, c; حَصْرِي، البَحْرَة &c.; WRIGHT DE GORJE, § 251. — P. 11.] Besides Sarepta referred to in 1 K 17, 9f. cf. the place of the same name not far from Jebna in Southern Palestine called to-day الحرفند cf. *Sarafand*. The context, to be sure, points to a goldsmith.
- (34) Ṭ differs peculiarly. ṬV και εἶπεν ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, Αὐτὴ ἡ δύναμις 50 Σομορῶν, ὅτι Ἰουδαῖοι οὗτοι οἰκοδομοῦσιν τὴν ἑαυτῶν πόλιν; καὶ Τιωβίας ὁ Λαυανείτης ἔχουσα αὐτοῦ ἦλθεν· καὶ εἶπεν πρὸς ἑαυτοῦς, Μὴ θυσιάσουσιν ἢ φάρονται ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτῶν; οὐχὶ ἀναβήσεται ἀλώπηξ και καθελεί τὸ τεῖχος

Nehemiah.

- 1 (5) **אִל** **הַחֹדֶר** without the article is impossible. Read **הַחֹדֶר**, following *Neh.* 9.32, *Deut.* 7.9. 5
- (6) In the first double clause it is remarkable that first the singular and then the plural is employed. We expect uniformity in parallel clauses. In favor of the plural in the first clause we have **מִל** **תָּא וְתָא** σου προόχοντα, and similarly, 2 *Chr.* 6.47 and *ψ* 130.2. Read, accordingly, **תְּהַיְיָהּ תְּהַיְיָהּ אֲנִיךָ קִשְׁבַּת**. Yet **מִל** supports the singular, and *v.* 11 uses it also. The tradition of the text varied even in an- 10
cient times; but, originally, the plural would seem to have been used in both
members, presumably in *v.* 11 also.
- (7) **אִל** **הַחֶבֶל הַבָּלָנָה**; the Masoretic pronunciation of these two words is obscure. Nothing can be made of the sense *pledge, pledges*, *Ezek.* 18.12.16. To construe or render **הַחֶבֶל** as *infin. absol.* would be ungrammatical. The most probable 15
assumption seems to be that the vocalization depends on some Aramaism unknown to us. So far as we know, the Pél - Paél of **הַחֶבֶל** in Hebrew and Biblical Aramaic means *act evilly* *Job* 34.31; like **שָׁחָה**; hence W. A. TH. BOHME has suggested the pronunciation **הַחֶבֶל הַבָּלָנָה**. Cf. his paper *Ueber den Text des Buchs Nehemiah*, first half, Programme of the *Marienstifts-Gymnasium*, 20
Stettin, 1871). In *Ecc.* 5.5, on the other hand, we must read **הַחֶבֶל** instead of **הַחֶבֶל**; so, too, in *Is.* 54.16, **לְהַחֶבֶל** instead of **אִל לְהַחֶבֶל**; see CHYANI, *ad loc.* - P. H.
- (8) For the second hemistich (**אִל תִּמְעַלְוּ וְגו'**), **מִל** has **οὐκ ἐὰν ἀποστῆθητε, ἄλλ' ἐὰν ἀμάρτητε** not **οὐκ ἐὰν**; hence **אִם תִּמְעַלְוּ**. 25
- (11) Compare the note on *v.* 6.
- 2 (1) **מִל** has **καὶ ἦν (οἶνος)**, **מִל** **καὶ ἦν (δ' οἶνος)** = **וְיָי** instead of **אִל וְיָי**. In view of the similar construction 1.1 **וְיָי** commends itself.
- (6) Before **אִל יִשְׁבַּת אַצְלו** the article has dropped out. **ἢ καθήμενη ἔχουσα αὐτοῦ**; read, accordingly, **הַיִּשְׁבַּת אַצְלו**. 30
- (13) **מִל** renders the **שְׂבִי** of **אִל** by **συνηρίθου (ἐν τῷ τείχει)**, **מִל** by **κατανοῦν (τοῖς τείχεσιν)**. The latter, the only construction which makes sense, requires the pronunciation **שְׂבִי**, as read by BÄR and GINSEBURG.
- The clause **אִשֶּׁר הִם פְּרִיעִים** is remarkable: *v* for the spelling **הִם** instead of **הָם**; *b* for the masc. plur. used with reference to **הַיִּשְׁבָּת**. **מִל** **ὁ αὐτοὶ καθαρῶσαι** = 35
אִשֶּׁר הִם פְּרִיעִים; but surely **הִם** cannot refer to persons not named at all in what precedes. **מִל** seems to confirm the passive construction of **אִל** with **τοῖς τείχεσιν** . . . **τοῖς κατασκευάσασιν**. For *u* write **הִם**; cf. BÄR and GINSEBURG. For the form of the sentence, cf. GESENIUS KAULZSCH, *§* 138, D. The use of the participle reminds us of Aramaic cf. KAULZSCH, *Aram. Gramm.*, *§* 76; for the pronoun, 40
§ 87, 3, and, perhaps, the masculine can be understood as being due to the writer's having in mind the Aramaic word for *wall*, which, according to *Ecc.* 3.5.9, is masculine. In 1.3 we read **הַפְּרִיעִים**. KLOPFERMANNS, *l. c.*, p. 250 proposes to read **אִשֶּׁר שֵׁם פְּרִיעִים**.
- (15) For **שְׂבִי** read, with BÄR and GINSEBURG, **שְׂבִי**, as in *v.* 13. 45
- 3 7) [ED. MEYER, *l. c.*, p. 108, n 1 proposes to read **אִל אֲנַשִּׁי נְבֻעִין וְיִסְרָנָה** instead of **אִל אֲנַשִּׁי נְבֻעִין וְהַמְעַפָּה**. - P. H.]
- (8) The name **הַתְּחִיָּה** awakens suspicion both through its consonants and its vowels. **מִל** **Βαραχίου, §** **سجلا, 3** *Ar. Ajt*. The original form of the name cannot be restor- 5
ed. As the following word **וְצִרְיָים** positively requires the article, the final **ה** of this uncertain name has been connected with that word.
- A proper name seems to have dropped out after the second **נָן**, for **הַתְּחִיָּים** is

- 4 clause following, and conceive it as an addition to the subject contained in תשובו. The meaning would then be: *Of whatever place ye may be.* But this addition, couched thus in general terms, does not correspond to the definite expression of the words following in particular ונלץ). Θ^V translates και εἶπασαν ἡμῖν, Ἀναβαίνουσιν ἐκ πάντων τῶν τόπων ἐφ' ἡμᾶς; Θ^L και εἶπον ἡμῖν, Ἀναβαί- 5 νουσιν ἐκ πάντων τῶν τόπων ὅτε ἐπεστρέψατε πρὸς ἡμᾶς. To make ἀναβαίνουσιν = פָּצְמִים פָּצַר seems impossible. The only remaining alternative is to suppose that Θ read a ונלץ in the text, with which לַמְּקוֹמֵהוּ-לְפָנֵינוּ would readily connect.
- (7) The difficulties of v. 7 are not small. BERTHEAU misses the object of the first 10 וְאֶצְמִיר, and proposes, instead of פְּתַח־חַיִּיתַי which is hard to interpret, to read מַחְשָׁבֹת or מַחְשָׁבָנָי, in 2 Chr. 26, 15 = *catapults*. Accordingly he translates: *so I set up defensive engines in the place behind the wall, in protected spots.* But, apart from the arbitrary conjecture, it cannot well be said that the sentence is intelligible. According to the connection לַחַיִּיתַי, לַמְּקוֹמֵהוּ the phrase לַחַיִּיתַי must 15 mean *points situated beneath another place, lower than it.* In our view, according to well-known usage, מֶן signifies simply the *place at (or upon) which something is.* By the plural with לַ following, which on its part is connected with the singular, the expression is given a distributive sense: *at points which were each time lower than the spot in question* (that on which they were to work?), behind 20 the wall, *i. e.* בְּצִנְחֵיהֶם. This word seems intended to determine more exactly the preceding general statement; every reader at the time must have known at once what was meant by it. To-day we can no longer tell; perhaps, also, the text has not been correctly transmitted. Θ has in place of it ἐν τοῖς σκεπεινοῖς = *in sheltered places* (such as cave-like hiding places). Θ^L και ἔστησαν ὑποκά- 25 τωθεν τοῦ τόπου ἐξόπισθεν τοῦ τείχους ἐν τοῖς ἀναπεπταμένοις; a doublet. We should, perhaps, read בְּצִנְחֵיהֶם, Jud. 9, 49; 1 S. 13, 6, cf. EUTING, *Nabat. Inscr.* (1885, pp. 54f. (No. 15, ll. 4, 5).
- For מֶן אֶצְמִיר וְאֶצְמִיר read וְאֶצְמִיר, following Θ^L ἔστησαν.
- (8) מֶן אֶצְמִיר וְאֶצְמִיר is unintelligible. Θ^L has after מֶן אֶצְמִיר και ὄρκισα αὐτοὺς Κύριον 30 λέγων, Τοῦ θεοῦ ἡμῶν τοῦ μεγάλου κ. φοβ. This looks like a doublet of the beginning of the verse = אֶצְמִיר וְאֶצְמִיר; cf. 5, 12.
- After וְאֶצְמִיר there has dropped out אֶצְמִיר; Θ^V τοῦ θεοῦ ἡμῶν τοῦ μεγάλου και φοβερου, Θ^L Κύριον λέγων τοῦ θεοῦ ἡμῶν τοῦ μεγ. κ. φοβ. Cf. 9, 32; Deut. 7, 21.
- (9) For the K^{thib} וְאֶצְמִיר read the Q^{thib} וְאֶצְמִיר. 35
- (10) The ו before מֶן אֶצְמִיר injures the sense, and should be struck out in spite of its attestation in Θ . On the other hand, a ו is wanting before מֶן אֶצְמִיר, where Θ also translates one.
- The end of the verse should extend over the first two words of v. 11, which in Θ are still rightly included within it. Cf. BÖHME, *l. c.*, pp. 17f. 40
- (11) The singular עֵשָׂה is required by the preceding וְאֶצְמִיר, which has to be in the singular as explicative of מֶן אֶצְמִיר.
- (14) Θ και ο θεός ἡμῶν gives evidence of a ו before אֶצְמִיר.
- (17) The end of the verse in מ is unintelligible. Instead of discussing the various conjectures (וְאֶצְמִיר or אֶצְמִיר for מֶן אֶצְמִיר) it seems better to make use of the text given 45 by Θ^L : και ἀνδρα ὄν ἀπέσταλλον ἐπὶ τὸ ὕδωρ, ἀνὴρ και ὄπλον αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ = אִישׁ אֶצְמִיר וְאֶצְמִיר אִישׁ וְאֶצְמִיר אִישׁ וְאֶצְמִיר אִישׁ וְאֶצְמִיר. Instead of the perfect אֶצְמִיר we might also conjecture the participle אֶצְמִיר used in Aramaizing fashion.
- 5 (2) For מֶן אֶצְמִיר Houbigant (1753) had already conjectured מֶן אֶצְמִיר, following v. 3. Cf. 50 BÖHME, *l. c.*, pp. 19f.
- (4) The words וְאֶצְמִיר וְאֶצְמִיר of מ cannot be connected with אֶצְמִיר. BÖHME, *l. c.*, pp. 20f., has called attention to the fact that according to v. 5 the fields and vine-

3 λίθων αὐτῶν; — 6L: καὶ εἶπεν ἐνώπιον των ἀδελφῶν ἑαυτοῦ καὶ τῆς δυνάμεως Σαυαρείας καὶ εἶπεν, Τί οἱ Ιουδαῖοι οἱ οὐδαμίνοὶ οὗτοι ποιοῦσιν ὅτι οἰκοδομοῦσι τὴν ἑωυτῶν πόλιν; καὶ Τοβίας ὁ Αἰουωνίτης εἶπεν αὐτοῦ ἦλθεν: καὶ εἶπον πρὸς αὐτούς, Μὴ καταλείψομεν αὐτούς, ἄρα θεοσιῶσθη ἄρα δυνήσονται; καὶ εἰ σήμερον ἰσοῦνται τοῦς λίθους αὐτὰ το γενέσθαι γῆς χύμα καθέντας καὶ τὸ τεῖχος ευπεπρησμένον, καὶ Τοβίας ὁ Αἰουωνίτης ἦν εἶπεν αὐτοῦ καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Καίγε αὐτοὶ οἰκοδομοῦσι καὶ θεοσιῶσθη ἢ φάγονται ἐπὶ του τόπου αὐτων, οὐγὲν ἀναβῆ ἀλώπηξ, καθέλει τὸ τεῖχος τῶν λίθων αὐτων, The relation of these two versions to one another and to 6I is very instructive for the character of the Lucianic text. The underlying identity of the Greek is plainly recognizable, but so also, at the same time, is the working over which 6L has undergone, by means of alterations and additions based on the Hebrew text. The opening in 6L has been changed on the basis of 6I. Nevertheless, the double בבנ in 6I is very awkward, and certainly not original.

Other doubts suggest themselves. The first sentence of Sanballat in 6I sounds very empty; moreover, can one, in strictness, speak before the מנהל שרה ? According to 6V, on the other hand, we get the significant sentence: $\text{ויאמר שרה ליהויה אלהי (בנ) ואלה בני}$. The beginning of v. 3 in 6I is not in the right place; it is therefore repeated by 6L in its proper position. Καὶ εἶπον (εἶπον) πρὸς ἑαυτοῦς of 6VI corresponds, therefore, to the Hebrew clause הם יגידו , which is translated a second time in 6L by $\text{μη καταλείψομεν αὐτούς}$. Beyond question 6I has here preserved the original text; the change of הם to אלהם should be rejected. The sentence which follows in 6V $\text{Μὴ θεοσιῶσθη ἢ φάγονται ἐπὶ του τόπου αὐτῶν}$ is confirmed by 6L v. 5, $\text{καὶ θεοσιῶσθη ἢ φάγονται ἐπὶ του τόπου αὐτῶν} = \text{בבנ על פניהם ואלה בני}$. 6L ἄρα δυνήσονται = אלה בני , and εἰ σήμερον = בבנ , are variants. The sentence which follows in 6I occurs only in 6L v. 4, but is also confirmed by the end of v. 35 in 6I // 6V v. 3, 6L v. 5). 6L χῆμα καθέντας // בבנ and $\text{καὶ τὸ τεῖχος ευπεπρησμένον}$ is a doublet.

- (35) The opening should stand as in 6I = 6L v. 5. Tobiah's speech is fully preserved in 6L v. 5, $\text{ויאמר שרה ליהויה אלהי (בנ) ואלה בני}$. In this form vv. 34, 35 mutually confirm one another. It becomes at the same time apparent that Tobiah, while taking up the words of Sanballat, means to outdo them by a stroke of wit.
- (36) For 6I בנ 6L has εἰς μικτηριούον = בבנ , which is probably correct.

4 1) Strike out 6I ויאמר שרה , following 6V. They are mentioned nowhere else in this connection. The words ויאמר שרה are also presumably an addition, either by the Chronicler, or as a later gloss; for Nehemiah nowhere else expresses himself in this way.

For 6I ויאמר שרה 6VL have ἡ φωνή; read, accordingly, ויאמר . For the pronunciation ויאמר no decisive reason is discoverable. BOHM, *l. c.*, p. 18, has therefore proposed to pronounce ויאמר // 6.1).

- 2) For 6I ו read נ ; Nehemiah speaks of Jerusalem in the feminine. 2.17 6L $\text{του ποιησαι αυτην αφηνη και ποιησαι υμιν πλεονον}$ is a doublet. The sentence is wanting in 6V.
- (3) 6L reads $\text{πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν} = \text{אלהייהויה}$. The full expression is well adapted to the context. 6V, on the other hand, has only $\text{πρὸς τον θεον ημῶν} = \text{אל}$.

6) The words מלכותא are hard to connect in the present text of 6I. BIRTHFATH-RYSSEL, comparing the wording of Ezr. 1,4, connect the expression with the

---

—

‡ The variants of this recension are distinguished by spaced type.

- 7 (3) For the meaningless K^rthib **קִרְתִּיב** read the Q^re **קִרְעִי**.
 The imperative **קִרְעִי** refuses to adjust itself to the other clauses of the command. **Ἔν** καὶ σφραγιθῶσάν, **ἔν** καὶ ἀσφαλιζέσθωσαν, probably = **קִרְעִי**. The same consonants could also be pronounced **קִרְעִי** or **קִרְעִי**. In **א** a ' seems to have dropped out. The meaning here, according to 1 K. 6, 10, would be *to bolt the doors, fasten them with bars.*
- (4) For **אֵין בְּתִים בְּגִיִּים** = *the families were not large*, see *Johns' Hopkins University Circulars*, Vol. xiii, No. 114, July 1894, p. 108. — P. 11.
- (5) The words **סֵפֶר הַיְהוּדִים הָעֵלִיִּים בְּרֵאשֹׁנָה** cannot be connected with one another in Hebrew. The same meaning is differently expressed in *Ezr.* 8, 1. **Ἔν** corresponds exactly: βιβλίον τῆς συνοδικῆς οἱ ἀνέβησαν ἐν πρώτοις. **ἔν**, on the other hand, smoothes out the objectionable element: βιβλίον τῆς γενεαλογίας τῶν ἀναβάντων ἐν ἀρχῇ. We must leave **א** in its present condition, and regard the words **הָעֵלִיִּים בְּרֵאשֹׁנָה** as a later addition. They were probably added by the Chronicler, who has inserted here the list which follows in vv. 6 ff. 15
- (6) Insert **לְבָבֶל**, following *Ezr.* 2, 1 and 1 Esdr. 5, 7.
- (7) For **א** **נְחָמִים** read **נְחִיָּם**, following *Ezr.* 2, 2 and 1 Esdr. 5, 8 Ποσειου; and after the name add **רֵאשִׁיָּהוּ**, following 1 Esdr. 5, 8 τῶν προηγουμένων αὐτῶν.
- (8) The remarks made on *Ezr.* 2, 5 apply to the numbers in vv. 8 ff.
- (15) Whether **בְּנֵי** or, as in *Ezr.* 2, 10, **בְּנֵי** be the true reading, must remain doubtful. 1 Esdr. 20 5, 12 Βαυεῖ and Βαυαία. Still, Βαυου and Βουου occur also in **Ἔνα** *Ezr.* 2, 10.
- (21) As to the addition after v. 21, see on *Ezr.* 2, 16 f.
- (22) The **בְּנֵי חֲשִׁים** stand two or three places later in *Ezr.* 2. See also the note on *Ezr.* 2, 16.
- (24 ff.) Insert after v. 24: **בְּנֵי יִרְמֵה מֵאֵת וְשֵׁנִים קָשָׁר**, in accordance with the remark on *Ezr.* 25 2, 18. Then let vv. 33-35 and v. 38 follow, — because these still speak of clans, but not of districts, — together with the expansions afforded by the parallel texts. See also the note on *Ezr.* 2, 19 ff.
- 25 Here begins the enumeration of geographical groups, recognizable by **אֲנָשֵׁי** = οἱ ἐκ in 1 Esdr. 5, 17 ff. Insert, accordingly, for **א** **בְּנֵי**, in vv. 25, 36, 37: **אֲנָשֵׁי**. But 30 **בְּעֵץ** also is incorrect; for, according to its situation, this locality is not in place here, but at vv. 29 f. According to 1 Esdr. 5, 17 we should read **בְּיִרְמֵה**; cf. *Jos.* 15, 59; 1 Chr. 6, 59 **ἔ**. See note on *Ezr.* 2, 20.
- 26 Two districts are combined, which are separate in *Ezr.* 2, 21 f., but without producing agreement in the total. 35
- (29) For the gap after v. 29, see note on *Ezr.* 2, 25 f.
- (37) As to the addition after this verse, see note on *Ezr.* 2, 34 f.
- (39) See note on *Ezr.* 2, 36.
- (43) The verse has been altered on the basis of 1 Esdr. 5, 26, οἱοὶ Ἰησοῦ εἰς Κοδοῦλου καὶ Βαννου καὶ Σουδίου and *Ezr.* 2, 40'. 40
- (46 ff.) In vv. 46-56 *Neh.* 7 has three names less than *Ezr.* 2; as these are also attested by 1 Esdr. 5, 30 f. they are here supplied. For the gaps noted besides these, see note on *Ezr.* 2, 44 ff.
- 52 **א** **נְפִיִּים** is an impossible spelling. According to *Ezr.* 2, 50 (**נְפִיִּים**) the only question can be as to the interchange of **נ** and **ש**; the double designation of 45 the sibilant is an oversight. Cf. **עֲשָׂשִׁי** *Neh.* 11, 13; **בוֹשְׁבַנִּים** *Am.* 5, 11, and see BLICK WELHAUSEN, *Einleitung*⁶, p. 585. The name of this family is preserved to us on an ancient seal in the British Museum in the form *Nefisi* or *Nefisi*. See *Revue Archéologique*, xvii 1891, p. 109.
- 57 The name **אֲסַפְרַיָּהוּ**, on the authority of *Ezr.* 2, 55 and 1 Esdr. 5, 33 **Ἀσσαφραιου**, 50 has been given as **הַבְּרָתָה**.
- 59 Following 1 Esdr. 5, 34 we must assume a considerable gap, see note on *Ezr.* 2, 57.

- 5 yards no longer belong to the persons in question, and that, consequently, they are certainly no longer in condition to borrow money on these their lost possessions; the lot which threatened them was nothing else than slavery. He therefore proposes, reasonably as it would seem, to strike out the two words.
- (5) At the end of the verse, **VL** give τοῖς ἐντίμοις: **לְהַיִּים**, the true reading; for it is against these that Nehemiah brings reproaches in v. 7.
  - (7) Strike out the **א** in **אִל נְשָׂאִים**. The word in question is the verb נָשָׂא and the plural of its participle נֹשֵׂא can only be נֹשְׂאִים; cf. vv. 10, 11, and see BOHME, *l. c.* p. 21.
  - (9) Strike out the **י** in **נְשָׂאֵי**, and read **נְשָׂאֵי**, as the Qr^{te} requires.
  - (11) For **אִל נְשָׂאֵי** read **נְשָׂאֵי דֵּעִי** Deut. 24, 10 (GERGLER, *Zeitschr. für jud. Theol.*, viii, 227).
  - (14) **אִל נְשָׂאֵי** is an impossible form. It should be either **נְשָׂאֵי** or **נְשָׂאֵי**. **Θ** εἰς ἀρχοντα αὐτῶν = **נְשָׂאֵי**.
  - (15) **נְשָׂאֵי** is unintelligible. We might conjecture **נְשָׂאֵי** Num. 5, 26) and afterwards, following **Θ** καὶ ἐσχάτον. But **Σ** gives a better interpretation in *quodlibet*; read accordingly **נְשָׂאֵי** cf. v. 18.
  - (18) KEIL attempts to retain **אִל**'s expression **בְּכָל־לֶחֶם** by the rendering of *all sorts of wine*. But has not a word fallen out after **לֶחֶם**, which designated the place or the mode of distribution? Or is **Θ** right with καὶ διὰ δέκα ἡμερῶν οἶνον παντὶ τῷ πλήθει (παντὶ τῷ λαῷ)? The latter would be **לֶחֶם הַמִּקְרָבִים** or **לֶחֶם הַמִּקְרָבִים**, following 2 Chr. 30, 18.
- 6 (6) **VL** begin the verse καὶ ἦν γιγρῶμαίον ἐν αὐτῇ; hence read **נְתָתָם** for **אִל נְתָתָם**. At the end of the verse strike out **נְתָתָם**; the words are wanting in **Θ**, and break the thread of the letter.
- (10) The end of the verse runs in **VL**: ὅτι ἐρχοντα νυκτός φανεροῦσά σο, and in **Θ**: ὅτι ἐρχοντα φανεροῦσά σο νυκτός· ἐρχοντα ἀποκτείνά σο. Thus no trace appears of a **י** before **נְתָתָם**. The **י** in **אִל** should be struck out, and the first sentence ended with **נְתָתָם**. BOHME, *l. c.*, has called attention to the fact that, elsewhere also, Nehemiah is in the habit of placing **לֵילָה** at the end of the sentence. (Cf. Neh. 2, 12, 13, 15.
  - (11) Point **נְתָתָם**, not **נְתָתָם** (VAN DER HOOGHT). The **ה** is the interrogative particle. So BAR and GINSBURG.
  - (13) The beginning of the verse defies all interpretation, and is evidently corrupt. BERTHAUD and KEIL, it is true, assert that the first **לִמְעַן** means *on this account*, but neither has given any proof. It is not hard to recognize in the present words **לִמְעַן הוּא שְׂבוֹר שְׂבוֹר לִמְעַן שְׂבוֹר**, at the end of v. 12 and in the beginning of v. 13, a ditto-graphy based upon the group of letters **לִמְעַן שְׂבוֹר שְׂבוֹר לִמְעַן שְׂבוֹר**. Strike out, accordingly, **לִמְעַן הוּא שְׂבוֹר** at the beginning of v. 13. It is another question, of course, whether, with that, we have obtained the original text. **Θ** καὶ τοῦτο καὶ Σαναβαλλὰτ εἰσθῆσαντο αὐτον, ὅπως φοβηθῆις ποιήσω κτλ. leads to the same wording as that above restored; **VL**, on the other hand, has καὶ τοῦτο καὶ Σαναβαλλὰτ εἰσθῆσαντο ἕξπ' ἐπὶ οὐλον, ὅπως φοβηθῆι καὶ ποιήσω κτλ.
  - (19) The last clause of the verse should be connected by **י** with what precedes. **נְתָתָם**; **VL** καὶ ἐπιστολάς κτλ.

- 7 (1) The gatekeepers **שְׂרָפָיִם** are quite in place, but it is impossible to see why the singers and Levites should have been appointed by Nehemiah just after the completion of the building of the wall. The words **שְׂרָפָיִם וְלֵוִיִּם** are therefore a later addition to the original text, based on the idea that it is the Temple which is here being spoken of.

- 8 quite foreign to his Book, it must be assumed that he had no other reading in his original than that reproduced in his translation. We should, therefore, regard **אז** נְהַחֲמֵהּ הַיּוֹ as an explanatory gloss (*cf.* O. F. FRITZSCHE, *Handbuch zu den Apocryphen*, Vol. i, 1851, p. 7). The other variants in 1 Esdr. 9, 49f. are shown to be errors by the end of v. 10 and v. 11 in **א**. 5
- For **א** הַיּוֹם read הַיּוֹם הַיּוֹם, following 1 Esdr. 9, 50 ἡ ἡμέρα αὐτή.
- (10) Read **א** וַיִּאמְרוּ (**א** και εἶπον) for the sing. **א** וַיִּאמֶר in **א**. Contrast STADE, *Gesch.*, ii, 177.
- (13) Read **א** וַיִּבְרָכֵם, following **א**; strike out, on the other hand, the **א** before הַיְשָׁבִיל, following **א**. 10
- 9 (4) The names in vv. 4 and 5 are only partially correct in the tradition. **א** has eight names in each verse, **א** 4 and 2, **א** 6 and 8. Three times **א** בְּנֵי (בְּנֵי, בְּנֵי, בְּנֵי, also בְּנֵי **א**). V. 4 **א** שְׁבַנְיָהּ, v. 5 **א** שְׁבַנְיָהּ and **א** שְׁבַנְיָהּ (שְׁבַנְיָהּ?). Comparison with **א** would add some further variants. Probably the round number *seven* was originally intended here as in 8, 7. 15
- (5) For **א** אֶלְהֵיָּא read אֶלְהֵיָּא, following **א** Κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν. The attachment of the next clause by means of **א** *consecutivum* is certainly to be preferred, *cf.* 1 Chr. 29, 20; strike out the suffix of the second person in **א** בְּבָרְךָ, and for **א** וַיִּרְצֶם read **א** וַיִּרְצֶם. *Cf.* **א** και εὐλογεῖτε τὸ ὄνομα τῆς δόξης τοῦ υπερουουμένου ἐπὶ παντός ἐν ἀραλλιάσει και ἐν αἰνέσει. 20
- (6) Before v. 6 insert **א** וַיִּאמֶר אֶלְהֵיָּא on the authority of **א**. *Cf.* BERTHEAU-RYSSEL, 282f. For **א** וַיִּשְׁמַע read וַיִּשְׁמַע. **א** τὸν οὐρανὸν και τὸν οὐρ. τ. οὐρ.
- (17) **א** וַיִּבְרָכֵם is evidently a transcriptional error for **א** וַיִּבְרָכֵם; **א** ἐν Αἰγύπτῳ. Similarly the K^{thib} **א** וַיִּבְרָכֵם is a scribal error for **א** וַיִּבְרָכֵם. *Cf.* BÄR and GINSBURG, *ad loc.* 25
- (19) Strike out **א** before **א** הַיְשָׁבִיל in **א**; **א** φωτίζειν αὐτοῖς τὴν ὁδόν.
- (22) **א** וַיִּבְרָכֵם, it would seem, should be taken distributively; we conjecture, therefore, that the original text ran **א** וַיִּבְרָכֵם וַיִּבְרָכֵם; *cf.* GESENIUS KAUTZSCH²⁰, § 123. Strike out the first **א** וַיִּבְרָכֵם; *cf.* **א**.
- (24) The first half-verse is relegated to the foot of the page as a gloss; the words 30 were intended to bring out the fulfilment of the divine promise in v. 23, but they needlessly anticipate the contents of vv. 24f., and are wanting in **א** VSA.
- (27) For **א** וַיִּבְרָכֵם read וַיִּבְרָכֵם; **א** ἐξ (ἐκ τοῦ) οὐρανοῦ σου. For **א** וַיִּבְרָכֵם **א** has ἐν (τοῖς) οἰκτιρμοῖς (σου) = וַיִּבְרָכֵם.
- (28) For **א** וַיִּבְרָכֵם we conjecture וַיִּבְרָכֵם, as in v. 27. 35
- (29) Strike out **א** **א** **א** after **א** וַיִּבְרָכֵם; it is superfluous, even objectionable, and unknown to **א** V.
- (31) At the beginning of the verse read **א** וַיִּבְרָכֵם, following **א** και οὐ ἐν οἰκτιρμοῖς κατα and in agreement with the context.
- (32) **א** וַיִּבְרָכֵם seems to have dropped out before **א** אֶלְהֵיָּא in **א**; **א** Κύριε ὁ θεὸς Ισραηλ, ὁ θεὸς ἡμῶν κατα. Insert **א** before **א** אֶלְהֵיָּא, as attested by **א**.
- 34 Here also **א** requires the conjunction **א** before **א** וַיִּבְרָכֵם and **א** וַיִּבְרָכֵם.
- 37 The end of the prayer seems to be wanting. The petition begins indeed in v. 32, but does not reach complete expression. We should expect **א** to finish 45 with supplication for the restoration of Israel. *Cf.* KOSTERS, *Het Herstel v Israel*, 1894, p. 77; German edition, 1895, p. 65.
- 10 (2) To all appearance the word **א** הַיְשָׁבִיל has been added later, as it separates the proper name and the patronymic; it is also wanting in **א** V, but **א** has ὁ και 50 Αθαρθαας. SCHLATTER, *Zur Topographie und Geschichte Palästinas*, 1893, p. 405ff., assumes a more extensive corruption of the text. The new introductory formula indicates that the list has been taken from a

- 7 (61) For the changes here, see note on Ezr. 2, 59.
- (63) See note on Ezr. 2, 61.
- (64) For בַּסְתֵּי הַשִּׁיטִים, see note on Ezr. 2, 62.
- (65) For עֲקֵשׁ הַקֶּרְשִׁים of א, 1 Esdr. has only τῶν ἀρίων = עֲקֵשׁ הַקֶּרְשִׁים, see the note on Ezr. 2, 63. 5
- (66-69) For the restoration of vv. 66-69, see notes on Ezr. 2, 64-67. V, 68 is omitted by good authorities on the text, and was not counted in the Masorah among the verses of the Book. See BAR's edition, pp. 114f. ¶ also varies in the transmission of this verse. Both Ezr. 2, 66 and 1 Esdr. 5, 42 bear witness that it belongs to their list. Thus the closer relation of 1 Esdr. to Ezr. is here brought into strong relief. The verse certainly does not belong to the original contents of the list; probably the same is true of the similarly constructed v. 69. 10
- (70-72) VV. 70-72 have an independent form of text as against Ezr. 2, 68f. and 1 Esdr. 5, 43f. As the editorial manipulation of the Chronicler is clearly apparent in Ezr. 2, 68f., Neh. 7, 70-72 must be regarded as the older form. Here, again, 1 Esdr. ranges itself with Ezr. 2, not with Neh. 7 15
 At the end of v. 70 the text is corrupt. As יִחַשׁ שְׂאִית, on account of its position, cannot refer to בְּתִמְנַת ב, the designation of the object which was to be enumerated would seem to have dropped out; according to BERTHEAU, it was perhaps בְּסֵף מְנִים. ¶ omits the statement. 20
 The first half of v. 72 is wanting in 6V, but that text can hardly be correct; the total in Ezr. 2, 68f. certainly seems to presuppose this third item.
- (73) The text is altered in accordance with the note on Ezr. 2, 70. The second half of the verse is intimately connected with c. 8, and should be attached to it. See also Ezr. 3, 1. 25
- 8 (1f.) 1 Esdr. 9, 39 has τῶ ἱερῶ καὶ ἀναγνώστῃ = הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם; א, on the other hand, wavers, calling Ezra now הַכֹּהֵן, now הַכֹּהֵן. Comparing Ezr. 7, it appears altogether probable that here, in the beginning of the narrative, Ezra should be introduced with his full title. Whether he was generally mentioned by this full title can no longer be made out with certainty. (Cf. vv. 2, 4ff. 9; 12, 2 6; 1 Esdr. 5, 40, 42, 49). 30
 ¶ The number of those who stood beside Ezra at the reading of the Law varies in the tradition. א has 6 on the right, 7 on the left; 6V 6 on the right, 4 on left; 6L 7 on the right and 7 on the left; 1 Esdr. 9, 43 6V 7 on the right, 6 on the left; 6L 7 on the right, and 7 on the left. Evidently, 7 on each side are intended. Hence add יִצְחָק, following 6L. The last two names should be connected by ו. 35
- (5) Insert הוּא after בִּי, following 6 (οὗ αὐτὸς ἦν ἐπάνω κτλ), and change א הָיָה וּבִפְתוּחֵהוּ to וּבִפְתוּחֵהוּ (6 και ἐγένετο ἡνίκα κτλ).
- (7) Strike out the ו before הַלְוִיִּים, following 1 Esdr. 9, 48. 40
- (8) For א בַּסֵּפֶר הַחַיִּים בְּתוֹרַת הַחַיִּים read בַּסֵּפֶר תּוֹרַת הַחַיִּים, following 6.
 For א וְיָבִינֵהוּ -- יִפְרֹשׂ KLOSTERMANN, *l. c.*, p. 246 proposes to read. פֶּרֶשׁ יִשׁוּם שֶׁכֵּל וְיָבִינֵהוּ.
- (9) Some (e. g. SMEND, *Die Listen der Bücher Esra und Nehemia*, 1881, p. 18) regard the words הַחַיִּים הַתְּשִׁיבָה as a gloss. They can appeal for support of this view to 6V which has not these words, but in 1 Esdr. 9, 49 we have, nevertheless, και εἶπεν Ἀγαπατῆ Ἀθουραστῆς = וַיֹּאמֶר הַתְּשִׁיבָה. Thus הַחַיִּים הַתְּשִׁיבָה would be the interpolated gloss (somewhat as in Gen. 9, 22 הָאֵם אֲבִי). But what, now, was the original form of the text? Since it is altogether improbable that the author of 1 Esdr. would have omitted the proper name, but taken up the title, further, since he has regarded the word הַתְּשִׁיבָה as a proper name both in 9, 49 and also in 5, 40 Νευαίος καὶ Αθουρίας, and since historical considerations, for the sake of which he might have avoided speaking of Nehemiah, are elsewhere 50

- 11 7.8 These verses also, when compared with the parallel text 1 Chr. 9,7-9, show gaps and errors. Some clans are missing after v. 7. The beginning of v. 8 is absolutely disfigured. For ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ read ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ = Ⲭⲓ ⲟⲩ ἀδελφοὶ αὐτοῦ; cf. 1 Chr. 9,6, 9,13 and Neh. 11,12, 13,14. According to v. 14, ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ is a corruption of ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ.
- (6) ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ is rendered υἱὸς Ἀσανα by Ⲭⲓ, υἱὸς Ἀσεννα by Ⲭⲓ. Evidently they had no other reading than that in Neh. 3,3 ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ. Cf. Neh. 7,38 (Ezr. 2,35). The same name occurs in ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ in two different pronunciations which are still unknown to Ⲭ.
- (10) Strike out ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ before ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, and insert ⲛ in its place, following 1 Chr. 9,10. On the same authority, insert ⲛ also before ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ.
- (11) Begin the verse with ⲛ, following 1 Chr. 9,11.
For ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ Chr. reads ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ (cf. Ezr. 2,2 and Neh. 7,7), but it would seem incorrectly; see BERTHEAU on 1 Chr. 9,11.
- (13) The same remark as that made on Neh. 7,52 applies to the monstrosity ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ 15 of ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ.
For ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, cf. Ezr. 10,15, ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, which in 1 Chr. 9,12 has become ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ.
- (14) For ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ read ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, following Ⲭ ἀδελφός αὐτοῦ.
The end of the verse in ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, is very singular. Ⲭⲓ υἱὸς τῶν μεγάλων. We expect a proper name, but *Haggēdolīm* means only *the great ones*, and is no proper name.
- (15) For ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, at the end of the verse, read ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, following 1 Chr. 9,14. Cf. BERTHEAU-RUSSELL, p. 320.
- (17) For ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ read ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, following 1 Chr. 9,15; cf. Ⲭⲓ υἱὸς Ζεχρει.
For ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ read ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, following Ⲭ (ἀρχῶν) τοῦ αἵνου.
- (19) Completed on the basis of 1 Chr. 9,17. Cf. Ezr. 2,42; Neh. 7,45.
- 20 Certainly intended as a transition to vv. 25-36, and hence to be placed between vv. 24 and 25. Insert ⲛ before ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ and ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, following Ⲭ.
- (31) ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ is unintelligible; replace with ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ.
- 35) Read ⲛ before ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ.
- 39) Ⲭⲓ agrees with ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, while Ⲭⲓ reads: καὶ ἐκ τῶν Λευιτῶν μερίδες ἐν τῷ Ἰουδα καὶ τῷ Βενιαμιν, ἰ. ε. ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ. ED. MEYER (l. c., p. 105) would read ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ. It seems preferable, however, to leave ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ in its present form.
- 12 (1-6) The names in vv. 1-6 are intimately related to those in Neh. 10,3-9. On this basis, a few emendations of ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ have been undertaken: v. 3 ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ for ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ; v. 4 ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ for ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ; v. 5 ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ for ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ (Ⲭⲓ Μαισίας).
- (7) For ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, which occurred before in v. 6, read, perhaps, ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ. Cf. Neh. 11,12; 1 Chr. 9,12. Ⲭⲓ Ὀδουβίς = ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, which is unknown as the name of a priestly clan.
- 8 ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ is a monstrosity. Read ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, following Ⲭ ἐπὶ τῶν ἐξομολογήσεων; cf. 1 Chr. 25,3.
- 9 ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ is not attested by Ⲭⲓ: καὶ ἵνα οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἀνεκρούοντο ἀπέναντι αὐτῶν ἐν ταῖς ἡμέραις; it would seem to be an explanatory gloss derived from 11,17. In Ⲭⲓ ἵνα is a doublet of ἀνεκρούοντο = ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ. Accordingly restore in v. 9: ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ.
- 10) The third ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ is wanting in good MSS and according to the Masorah.
- 11) For ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ of ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ and all the Versions we should probably read ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ. For, in v. 22, we find ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ (cf. v. 23), and Josephus *Antiq.* xi, 7,1 calls him Ἰωάννης. But doubts have been expressed as to the line of high priests also.
- (12) For ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ read ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, following Ⲭ οἱ ἄλλοι.
- 14) For ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ K^{thib}, ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ Qrd, read ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, cf. Ⲭ τῷ Μιλουχ.
For ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ read ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ, following Ⲭⲓ (Σαχελίου, Σαχελίου). Cf. vv. 2f. According to v. 2, ⲛⲉⲧⲉⲛⲟⲩ would seem here to have dropped out.

10 special source. It applies to the document the plural designation **הַחֹזְבִּים**, while in v. 1 the singular **הַחֹזֵב** is used. The interchange is like that of **מַפְיִים** and **מַפֵּי** in Is. 37, 14, 2 Sam. 11, 14. According to L.D. MEYER, *op. cit.*, p. 135, n. 2, we must substitute the singular **עַל הַחֹזֵב** in v. 2 for the plural **עַל הַחֹזְבִּים** of **א**, cf. CHAVSI on Is. 37, 14. P. H. With v. 29 the account of v. 1 is resumed, but it is remarkable that in v. 1 the Levites stand before the priests, while the list itself places the priests before the Levites. Perhaps the list was enlarged also by the editor. Cf. KOSTLERS, *Het Herstel*, p. 78; German edition, p. 66. STADL *Gesch.*, II, 179, would separate only vv. 3-14.

- (5) For **א** **שְׁבִנְיָה** we have in Neh 12, 3 and 1 Chr 24, 10 **שְׁבִנְיָה**, which is probably correct.
- (10) Strike out the **ו** of **א** before **יִשׁוּב**, on the authority of **א**. BAR does not give it in his text.
- (11) For **א** **שְׁבִנְיָה** read **שְׁבִנְיָה**, following **א** **Σεβινιάς**, as **שְׁבִנְיָה** occurs again in v. 13, and is there universally attested.

For **א** **הַקִּיקָיָה** **א** has **Ωδοικαί = הַקִּיקָיָה** Ezr 2, 40; see on Ezr. 3, 9. In v. 14 **א** **הַקִּיקָיָה** **א** **Ωδοικαί**, **א** **Ωδοικαί**, **א** **Ωδοικαί**, occurs again. Perhaps in one place the Levite clan *Judah* is meant, Neh 12, 8.

- (15) It is natural to compare the 41 names in vv. 15-28 with the names of the clans in Ezr. 2, Neh. 7, Ezr 8, 2ff, and Neh. 3, 1-32. Our attention is thus drawn to certain noteworthy phenomena, without our being able, however, to reach positive results. Thus **בְּנֵי** side by side with **בְּנֵי** in vv. 15f. is surprising. Elsewhere **בְּנֵי** occurs only as a Levitical name, Neh. 9, 4, in **א**, where, however, **בְּנֵי** is more probable. The vacillation between *Bani* and *Benni* occurs also in Ezr. 2, 10 and Neh. 7, 15. It must remain undetermined whether we have a mere wavering of the tradition, or actually two clans of diverse name. The latter is quite possible.

- (17) The name **הַקִּיקָיָה** is probably the equivalent of **הַקִּיקָיָה** Ezr. 2, 13, Neh. 7, 18, though it is true that the Versions do not confirm this conjecture.

- (19) ED. MEYER *l.c.*, p. 141, would read here, following Neh. 7, 21, Ezr. 2, 19, **קִּיִּתִּים** **קִּיִּתִּים**.
- (20) **קִּיִּתִּים** **קִּיִּתִּים** — **א** **Νωβί**; not otherwise known. Qfré **קִּיִּתִּים** according to BAR, p. 110, **קִּיִּתִּים** likewise unknown. According to Ezr. 2, 20; 7, 33 probably **קִּיִּתִּים**. ED. MEYER *l.c.*, p. 145, proposes to read *Nob* and *Nobur*.

23f 27 The names **קִּיִּתִּים** and **קִּיִּתִּים**, **קִּיִּתִּים**, **קִּיִּתִּים** v. 27, with **הַקִּיקָיָה** v. 24, again do not appear to be quite certain. According to **א** we should read **הַקִּיקָיָה** in Ezr. 2 and Neh. 7 also. Instead of one **קִּיִּתִּים** we should, perhaps, read **קִּיִּתִּים** or **קִּיִּתִּים** following Neh. 3, 13.

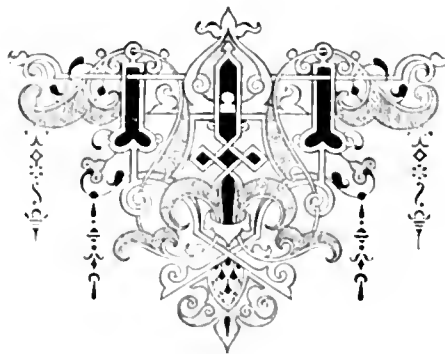
- (29) Insert, on the authority of **א**, the conjunction **ו** before **הַלִּיזִים**, before **הַשְּׁוֹעִיזִים**, before **הַמַּשְׁשִׁיזִים**, before **הַנְּחִיזִים**, and before **מִבְּנֵי** at the end of the verse.
- (32) BAR's reading **מַשְׁשִׁי**, for **מַשְׁשִׁי**, is certainly preferable. Cf. Deut. 15, 2; Neh. 5, 7.
- (35) Insert **ו** before **הַלִּיזִים**. **א** **καὶ** or **καὶ**.
- (39) Between vv. 36 and 37 the division of verses has been altered to fit the sense.

11 1-2 Verses 1, 2 are a fragment from some other connection.

- 3 For the second **וְשִׁבְנֵי** of **א**, after **יְהוֹרָה**, read **וְשִׁבְנֵי**, following **א** **καὶ κικιαιου κικα**.
- 6 This verse should go with v. 4; the number of the Perezites with Perez. It has therefore been transposed.
- 5 For **הַשְּׁלֵיזִים** we should probably pronounce **הַשְּׁלֵיזִים**, following Num. 26, 20. Strangely enough, the same reading of the consonants is found also in 1 Chr. 9, 5.

After v. 5 we miss a number of data which well-known analogies lead us to expect: first, the number of the Shelanites, corresponding to the number of the descendants of Perez, then, the third Judean clan Zerah which also dwelt, according to 1 Chr. 9, 6, in post-Exilic Jerusalem. These gaps are indicated in the text, and in part supplied by the use of 1 Chr. 9, 6.

- 12 (40) A statement as to what Nehemiah and his half of the officers did, has fallen out at the end of the verse.
- (45) Insert ו before מלשׁ on authority of G; cf. B¹ K. In v. 46, on the other hand, strike out the ו before מלשׁ on the same authority.
- 13 (1) G^v agrees with מלשׁ, but not with G^l. ἐν βιβλίῳ νόμου Μωσῆ = מ' מלשׁ. As this expression is the rule in cc. 8 ff., it is adopted here also.
- (2) The singular מלשׁ justifies itself as a quotation from Deut. 23, 5. G και ξυσθούσαντο מלשׁ.
- (3) ED. MULLER, *op. cit.*, p. 130, n. 2, remarks that we must point מלשׁ *Bedouins* instead of מלשׁ (G πᾶς ἐπίμακτος, G^l τὸν λαὸν τὸν ἀναμειγμένον). P. II.
- (4) מלשׁ בית א; but there were many chambers in the Temple; read, therefore, מלשׁ. Cf. EWALD, *Geschichte des Volkes Israel*, iii, 207.
- מלשׁ with ב is surprising; we should expect מלשׁ.
- (5) Insert ו before מלשׁ, following G.
- (7) G^v have ἐν τῇ οὐλῇ οἴκου τοῦ θ. = בית א. Change מלשׁ accordingly. 15
- (9) מל, contrary to the context, מלשׁ; the reading of G^l τὸ γυζοφυλάκιον = מלשׁ is confirmed by the context (v. 8).
- (13) For מלשׁ, G^{sl} have και ἐνετείλαμεν = מלשׁ. Cf. Neh. 7, 2. 20
- (15) The word מלשׁ of מל, as also מלשׁ in v. 20, is translated by G πρᾶσις. As מלשׁ nowhere else appears in the sense *merchandise* it is questionable whether, in this passage, it is not corrupted out of מלשׁ. Yet the connection of the words in G is different.
- For the K^othib מלשׁ, the Q^re מלשׁ has been adopted, giving the usual spelling. 25
- (18) G^v have a fuller text than מל, מלשׁ. ἤνεγκεν ἐπ' αὐτοῦς ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ ἐφ' ἡμᾶς; we should insert accordingly, it would seem, (מלשׁ), especially as the context favors it.
- (19) The first מלשׁ disturbs the course of the address, and is also wanting in G^v. It is a mistaken anticipation of the second מלשׁ, and should be struck out. As 30 to the custom, cf. Neh. 7, 3.
- Before מלשׁ, in the latter half, also, of the verse an מלשׁ is attested by G^v. ὡστε ἡ κατλ.
- (26) G^v. (ὁ θεὸς) εἰς βασιλεία = מלשׁ; מל has only מלשׁ.
- (29) מלשׁ, beside the מלשׁ following and the מלשׁ preceding is surprising. 35 G^v has the same, but G^l. τὴν διαθήκην τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν. This represents unquestionably the original text מלשׁ.
- (30) For מלשׁ write מלשׁ, following G^v. ἀνὴρ ὡς τὸ ἔργον αὐτοῦ.

- 12 (15) Comparing v. 3, the reading of **¶** τῷ Μαρτμῶθ - - אֶת־מָרְתָם would seem preferable to **¶** אֶת־מָרְתָם.
- (16) The Qr̄c אֶת־עָרָא is probably right; **¶** τῷ Αδδαί = עָרָא, **¶** τῷ Αδδαί - - אֶת־עָרָא; but see v. 21.
- (17) After אֶת־מָרְתָם the name of the head of a clan has dropped out, and, for אֶת־עָרָא, we should read אֶת־עָרָא (v. 5). In **¶** τῷ Μιαυειν Μιασαι, τῷ Μιασαι Αφεληθι the reiterated Μιασαι, = מַעֲיָה, מַעֲיָה, is surprising, but possibly correct.
For **¶** אֶת־פַּלְסִי Βοημε, *l. c.*, p. 8 proposes אֶת־פַּלְסִי. Or אֶת־פַּלְסִי? (*Cf. e. g.* אֶת־פַּלְסִי.)
- (20) For **¶** אֶת־פַּלְסִי read אֶת־פַּלְסִי as in v. 7. **¶** v. 7 Σαλουα, v. 20 Σαλουαι; **¶** Σαλλουα.
For **¶** אֶת־עָרָא **¶** Αβεδ = עָרָא, it is hard to say which form is right.
- 21) **¶** אֶת־רַדְעִיָה beside v. 19 רַדְעִיָה, can hardly be right. **¶** τῷ Ἰδίου = עָרָא; *cf.* v. 16; **¶** τῷ Ὠδουία = אֶת־הַרְדִּיָה as in v. 7. Read here, as in v. 7, אֶת־רַדְעִיָה.
- 22) Instead of the indefinite expression in **¶** אֶת־אֲבוֹתָי, the definite אֶת־אֲבוֹתָי is required. **¶** אֶת־אֲבוֹתָי would seem to be a transcriptional error for אֶת־אֲבוֹתָי. *Cf.* BERTHEAU-KYSSSEL, pp. 330f.
- (24) **¶** אֶת־קַדְמִיֶּל, but Kadmiel is nowhere made the father of Jeshua. **¶** καὶ οἱ οἱοὶ Καδμυλ = קַדְמִיֶּל, **¶** καὶ οἱ οἱοὶ αὐτοῦ, Κεδμυλ = קַדְמִיֶּל; this is misread, or miswritten, for קַדְמִיֶּל or קַדְמִיֶּל. The latter form has been adopted in the text upon comparison with v. 8 and 10, 10. *Cf.* also 8:7; 9:4.
- (25) Connect the first three names of v. 25 with v. 24 on authority of Neh. 11, 17, *cf.* 2: also v. 9. The three names which follow, on the other hand, are to be taken as subject. The words אֶת־שָׁרִים and אֶת־שָׁרִים should be transposed, so that אֶת־שָׁרִים may stand directly alongside its object אֶת־שָׁרִים.
- 27) **¶** ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει, אֶת־שָׁרִים. Perhaps אֶת־שָׁרִים וְבִנְיָמִין?
- (28) **¶** καὶ συνήχησαν οἱ οἱοὶ Λευι, = אֶת־לֵוִי, shown to be correct by vv. 27 and 30. **¶** **¶** thus agrees with v. 29^f in regarding Levites and singers as identical. Still, **¶** would seem to be contracted from אֶת־לֵוִי הַמְשָׁרִים. The Chronicler added אֶת־הַמְשָׁרִים, and אֶת־לֵוִי has dropped out.
- For **¶** אֶת־אֲבוֹתָי read אֶת־אֲבוֹתָי, following **¶**.
- (31) For **¶** אֶת־הַמְּלָכֹת read אֶת־הַמְּלָכֹת, following v. 38. See KOSTERS, *Het Herstel van Israel*, 1894, p. 59; German edition, p. 50.
- 33^f. In the first half of v. 35 the priest's names are wanting. According to v. 41 we expect here also 7 priests; their names at present make up vv. 33 and 34, and should be taken up into v. 35^a. The division of the verses is to be altered accordingly.
- (35) For **¶** אֶת־בְּרִיָה it would seem necessary to read אֶת־בְּרִיָה, following 1 Chr. 9, 15; Neh. 11, 17 (*cf.* **¶**).
- (36) **¶** has not the name אֶת־מַלְלִי; it is certainly strange alongside of אֶת־מַלְלִי (Γελωλαι). If אֶת־מַלְלִי be omitted, and Ezra not counted, the number of persons named in vv. 35 and 36 agrees with that in v. 42 8).
- (37) A verb of motion and a statement of place seem to have dropped out at the beginning of the verse.
- 38) Strike out the ה before אֶת־הַמְּלָכֹת; **¶** ἡ δευτέρα ἐπορεύετο. Then read אֶת־שָׁרִים, following v. 31. **¶** אֶת־שָׁרִים = to the opposite side. Further אֶת־שָׁרִים has fallen out in **¶**; according to v. 32 it should run: אֶת־שָׁרִים אֶת־הַמְּלָכֹת. Other gaps are perceptible: we miss after אֶת־הַמְּלָכֹת a statement of the point on the wall where the second company that gave thanks took its station, and a verb of motion on which the prepositions following may depend, such as אֶת־שָׁרִים.
- 39) The last clause of v. 39 and vv. 40^f. are wanting in **¶**, but appear in **¶** and **¶**. It has been observed by STADL, *Ges. h.*, ii, 175 that these words do not suit the context, for according to that statement the second choir would have extended southward beyond the Temple. We are therefore inclined to consider the words אֶת־הַמְּלָכֹת אֶת־הַמְּלָכֹת an incorrect doublet of the following words.

stated as follows. He denies that we have any genuine Memoirs of Ezra at all; he concedes to Nehemiah: Neh. 1, 1-2, 6; 2, 9^b-20; 3, 33; 3, 34^a-5, 13^a; 5, 13^b-6, 19. The sections Ezra 4, 9^a; 4, 10-23; 5, 1-6, 8; 6, 11-14^b he regards as excerpts from an Aramaic source composed in the closing part of the fourth century B. C. All the rest he assigns to the Chronicler. 5

His conclusions as to the historical value of the Book, which are more radical than those of most other recent critics, will be discussed in the Notes to the English Translation. [Cf. also JOHANNES GEISSLER, *Die literarischen Beziehungen der Ezramemoiren, insbesondere zur Chronik und den hexateuchischen Quellen-schriften*, Chemnitz, 1899; *Jahresbericht des städtischen Realgymnasiums*, and 10 JOHANNES NIKEL, *Die Wiederherstellung des jüdischen Gemeinwesens nach dem babylonischen Exil*, Freiburg i. B., 1900. The last three pages of the introduction to this work (pp. xiii-xv) contain a useful bibliography of recent publications dealing with the Books of Ezra and Nehemiah. See also KLOSSHERMANN's article in HERZOG-HAUCK's RE, 5, 500-523 (1898) and CHEYNE BLACK's *Encyclopædia* 15 *Biblica*, 1478-1494 (1901); cf. below, p. 58, l. 37.

In the following *Addenda* the figures in the first column refer to the pages and lines of the Critical Notes in the present volume, while the numbers in parentheses (1, 3 &c.) indicate the chapters and verses of the Masoretic Text. 20

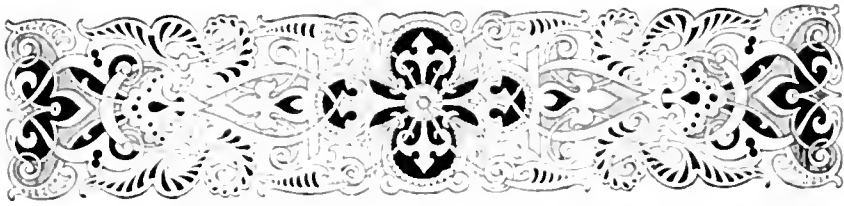

Notes א
pp. LL. CC. VV.

Addenda to Notes on Ezra.

- 25, 7 (1, 3) NIKEL, *op. cit.*, p. 37 remarks that the words יהי אלהי עמי bear a genuine Babylonian tinge and read as though they were quoted from a Babylonian incantation or penitential psalm. — P. H.]
- 11 (4) See also W. J. MOULTON's paper *Über die Überlieferung und den textkritischen Werth des dritten Esrabuchs* in STADE'S ZAT, 30 1899, pp. 230 f., 244 f.
- 20 (6) See also MOULTON, *l. c.*, pp. 231, 245.
- 21 [מש probably refers especially to the camels (2, 67; cf. Neh. 7, 69) while בהמה includes horses, asses, and mules (2, 66, 67; cf. Neh. 2, 12, 14 and below, p. 60, l. 21 (it is not likely that בהמה in Neh. 35 2, 12, 14 refers to a horse; contrast NIKEL, *op. cit.*, p. 188, l. 9. In the cuneiform account of Assurbanipal's Arabian campaign (KB 2, 224, l. 36) the camels of the Arabs are called *rakūšišūnu*; see *Hebraica* 3, 110. — P. H.]
- 29 (8) There is an ellipsis in א which is supplied in 1 Esdr 2, 10. ἐξενέγ- 40 κας δὲ αὐτὰ Κύριος ὁ βασιλεὺς Περσῶν παρέδωκεν αὐτὰ Μιθριδάτη. See MOULTON, *l. c.*, p. 245. In Ezr. 8, 26, 33 παρέδωκεν stands for א שָׁקַל אֵל. The text should probably read: — וַיִּצְאֵם מִרֶשֶׁת מֶלֶךְ פֶּרְסִים וַיִּשְׁקְלֵם עַל יַד בְּנֵי אֵל מִתְּרַדָּת, Babyl. *Mitradātu*; cf. also LXX 4, 7. Several of the 45 names mentioned in the Books of Ezra and Nehemiah have been found on cuneiform tablets, especially on the Babylonian contract-tablets disinterred during the American excavations at Nippur, S1. of Babylon, toward the end of May, 1893. All of the 730 50 business-documents discovered are dated in the reign of Artaxerxes I. B. C. 464-424 and Darius II. B. C. 423-405). Cf. the notes on the English translation of *Ezekiel*, in *The Polychrome Bible*, p. 93, l. 34. The names have been selected from the *Business*

Addenda.

THE CRITICAL NOTES on the Hebrew text of Ezra-Nehemiah (pp. 25-55) as well as the Hebrew text (pp. 1-24) were printed in the autumn of 1896 (*cf.* p. 20, l. 40'), but unforeseen circumstances beyond the control of the editor and publisher made it necessary to reprint the Hebrew text. This delayed the publication of the volume. Professor GUTHIE having found it impossible to make any additions, owing to the pressure of other work, the Rev. L. W. BATHEN, PH. D., Rector of St. Mark's Church, New York, formerly Professor of Hebrew in the Protestant Episcopal Divinity School, Philadelphia, who is preparing a commentary on the Books of Ezra and Nehemiah for The International Critical Commentary, kindly consented to append, with Professor GUTHIE'S approval, a number of *Addenda*, especially references to the recent works on Ezra-Nehemiah which appeared after Professor GUTHIE'S Notes were in type. A few copies of the first edition were distributed in 1890 so that Professor BÜHL was able to refer to the work in the 13th edition of GESNIUS' Hebrew Lexicon issued at the beginning of 1899 (*e. g.* *op. cit.*, p. 691^b s. v. צִהָה; p. 900^b s. v. אַש; p. 907^a s. v. אַשְׁמָא; p. 927^a s. v. סַבַּל; p. 937^b s. v. שִׁיר, p. x, *ad* p. 116, &c.). (*cf.* also Professor GUTHIE'S references in the notes to his translation of 1 Esdras in KAUFMANN'S *Apokryphen und Pseudepigraphen des AT* Freiburg i. B., 1900) p. 6, note a; p. 11, note c. P. II.

WITHIN the last few years there has been a great deal of discussion about the Books of Ezra and Nehemiah, and some important contributions have been made, but, for the most part, these deal very little with the text, being chiefly concerned with the structure and the value of the Books as a historical source.

With regard to these points Professor CHARLES C. TORREY, of Yale University, New Haven, has published his conclusions in a pamphlet entitled *The Composition and Historical Value of Ezra-Nehemiah*, No. 2 of the *Beitrag zur Zeitschrift für die Alttestamentliche Wissenschaft*, edited by Professor STAMP, Giessen, 1896. TORREY'S emendations of the text will be found in the Notes below. His conclusions in regard to the composition of the Book may be briefly

Notes 41
P. LL. CC. VV.
27, 31 2. 10'

- 27, 31 2. 10' אֱל בָּבֶל, Babyl. *Bānija*. This favors the text of Ezra as against אֱל בָּבֶל in Neh. 7, 15; cf. above, p. 49, l. 20.
- 11) אֱל בָּבֶל (in pause), Babyl. *Bibi*.
- (12) The second element of the name עֲזָרָה is the deity *Gad* (Is. 65, 11, thus showing the worship of this god during the Captivity) (GRAY, 5 *op. cit.*, p. 145; cf. above, p. 58, l. 44).
- 42 (17) אֱל בָּבֶל (in pause), Babyl. *Biqā*.
- 51 (29) [Cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 54, n. 1. — P. II.]
- 28, 10 (35) The number here אֱ 3,630 is too large; it varies in every text. 6V in Neh. 7, 38 reads 930. This place (*Senuah*) is otherwise un- 10 known, and it is very unlikely that more people would be settled there (1/2 of the whole number!) than at any other place.
- 33 (36-39) Verses 36-39 contain the list of priests. It is noteworthy that here the Ezra and Neh. lists agree exactly in names and numbers, and the several 6 texts show little variation. These facts excite sus- 15 picion. The passage is probably much later than the text to which it is attached.
- 36 40' GRAY (*op. cit.*, p. 287) thinks אֱ הַזִּרְיָהּ is the same name as הַזִּרְיָהּ (Neh. 7, 43 קר) but is not sure which is the original form.
- 37 42' There are six lists of porters: — Ezr. 2, 42; Neh. 7, 45; 11, 19; 20 12, 25; 1 Chr. 9, 17; 26, 1-14. The only names which are constant are שְׁלֹמֹן, טַלְמֹן, and עֲקִיב. The other names are corrupt, and it is impossible to determine the original forms. טַלְמֹן is derived by GRAY (*op. cit.*, p. 90' from Aram. טלם *to oppress*; עֲקִיב = Babyl. 25 *Aqūbu*, also *Iqubu* [i. e. *Eqūbu*, with *e* for *a* after initial *q*; see HAUPT, *The Assyrian E-vowel* Baltimore, 1887, p. 26, 10; cf. DELITZSCH'S *Assyr. Gr.* § 34, 7. Babyl. *Iqubu*, however, might also represent the name עֲקִיב; cf. *Assyr. ekul* = יַאֲכֹל, *ia'kul*; HAUPT, *Sumer. Familiengesetze* (Leipzig, 1879) p. 67; *E-vowel*, p. 26, 9; cf. DEL. § 32, 2; § 103. For names like עֲקִיב alongside 30 of עֲקִיב (Arab. *زيد* and *يزيد* &c. see *Beitr. zur Assyriologie* 1, 170, n. 77. For עֲקִיב = *Aqūbu* cf. עֲזָרָה *he-goat* = *Assyr. atūdu*, Arab. *عزود*. — P. II.]
- 47 46) אֱ הַנָּנָא, cf. Babyl. *Nanand'*, i. e. *Nanandā*; see *Hebraica* 7, 149 *x* = *خ*; see *Beitr. z. Assyr.* 1, 255; cf. below, p. 62, l. 50; p. 64, l. 51, &c. 35
- 48) אֱ נִקְדָּה, Babyl. *Niqūdu*.
- 48 53) אֱ בִרְקִים is according to HILFRECHT and CLAY, *op. cit.*, p. 27, n. 1 identical with בִּרְקִים [EUTING, *العلى*, 891; cf. D. H. MÜLLER, *Epigraphische Denkmäler aus Arabien*, Vienna '80, p. 51] and the Assyrian *Birqūsu*. The second element of this name is the god 40 קִים (cf. BÄTHGEN, *Beitr. zur semit. Kel.*, p. 11). The first element is possibly not the Aramean word for *son* (GRAY, *op. cit.*, p. 68, n. 2), but the god *Bir*; [cf. *Assyr. Bir-Daddi* (*Hebraica* 1, 224; KB 2, 210, col. viii l. 2, Heb. בִּרְדָּר in the Book of Job ZK 2, 177).
- 29 7 59) אֱ כִרְבֹּב may be identical with the *Assyr. qirūbū* 'field' HW 595^b, 45 generally written *kirūbū* (cf. *kirib* = כִּרִּיב, HW 594^b; see JENSEN'S *Kosmologie*, p. 517. — P. II.)
- אֱ נֶדְדָּה Neh. 7, 61 נֶדְדָּה, Babyl. *Addūnu*, which is the name of a place in Babylonia but probably named after a person. [Cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 10, n. 2. — P. II.] 50
- 60) אֱ תִבְיָהּ, Babyl. *Tibiya*.
- 11 (61) [6L's rendering means *those who laid claim to the priesthood*, who claimed to belong to the priests. — P. II.]

Notes. **א**
PP. LL. CC. VV.
25 (1)

Documents of Muvashit Sons, edited by H. V. HILPRECHT and A. T. CLAY, Philadelphia, 1898, wherever an identification has been indicated in the lists given in that volume. The name **מגדן** is, of course, not Babylonian, but Persian.

מגדן is rightly explained as a Persian word. Its prototype appears in Babylonian contracts as *gan: d'nuu*; cf. PEISER, ZAT 17 347.

26, 21 [Even if we had **שש** in Babylonian we might expect **שש** in Hebrew; cf. p. 31, l. 24. **שש** = *šāš, šāšas, šāšās, šāšāšas*. — P. H.]

40 MASPERO in his *Passing of the Empires* (p. 693 note, accepts VAN HOONACKER's explanation of **א** **ששבער** = *Šamas-bal'azar* [cf. also NOWACK's Commentary on the Minor Prophets (Göttingen, 1897) p. 302; SELLIN, 2, 35, n. 1; cf. I. 239, 279], while WINKLER (*Mon. Forschungen*, second series, vol. 2 part 1, whole number 11 Leipzig, 1899) p. 223, n. 1 endorses ED. MEYER's identification of **ששבער** 1 Chr. 3, 18 and **ששבער** see also below, p. 99, l. 21. NIKEL, *op. cit.*, 15 p. 48 says that, from the philological point of view, it is preferable to explain **ששבער** = *Šamas-bal'azar* although, in point of fact, the identification of **ששבער** and **ששבער** is undoubtedly very attractive.

47 (11 **לזהב ולכסף** means *both gold and silver*; **ל-ל** = *silver-silver*, see the paper cited above, p. 25, l. 15 and Crit. Notes on Numbers, p. 93 l. 4. NIKEL, *op. cit.*, p. 43 says that the number 5400 should be corrected to 5409 following 1 Esdr. 2, 14; cf. OORT, *Emend.* — P. H.]

27, 1, 2, 2) **זרובבל** is explained by VAN HOONACKER in his *Nouvelles Etudes sur la Restauration Juive* 1896, p. 94, as meaning *Deion with Babylon!* He gets this sense (which KOSTERS rejects) from the Aramaic **זרב** [= Assyr. *zarābu* 'to oppress,' *zarub libbi* = **זרב, זרב**; DELITZSCH, HW 263^b. — P. H.]. The name would then carry an imprecation against Babylon. LAGARDI (*Nominalbild*, p. 53, on the other hand, thinks that **זרובבל** may be a Babylonian name. [According to NIKEL, *op. cit.*, p. 46, n. 2, Zerubbabel is a genuine Babylonian name, = *zer-Dābīlī* 'off-spring of Babylon.' He endorses the view that Sheshbazzar and Zerubbabel are two different persons. For SELLIN's hypothesis concerning Zerubbabel see Crit. Notes on Isaiah, p. 199, ll. 17 ff.; cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 142. See now also SELLIN's *Studien zur Entstehungsgeschichte der jüdischen Gemeinde nach dem babylon. Exil*, especially vol. 2 (Leipzig, 1901). For the *e* of **זרובבל** instead of the *o* in **זרובבל** see Crit. Notes on Chronicles, p. 80, l. 45; contrast above, l. 7.

א **בשן** may be = Babyl. *Bešunu* 'their lord'. — P. H.] 40

3 **א** **מדיקא** (or, according to BÄR, **מדיקא**, 6 Μαροδακας), Babyl. *Marduk-a* [i. e., probably, *Mardukā*]. GRAY *Heb. Proper Names*, Feb. 1899 holds that this name is connected with Marduk, and shows that foreign gods were worshiped during the Exile.

6 For **א** **מכפר** see below, p. 60, l. 13. 45

א **בני** is explained by HALVY as a compound of **בניני**. This is rightly rejected by GRAY *Heb. Proper Names*, p. 24, note.

29 (5) [Cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 80. — P. H.]

30 (6) That the text is in disorder is plain; whether the slight emendation adopted above, p. 1, l. 28 is sufficient is not certain. The best 6 texts (**ו** **שש** before **שש** in Neh. 7, 11) Either a number has dropped out after **שש**, or else **שש** **שש** is a gloss. The corruption must be an early one as 6 testifies to the present text.

30 (3) *cf.* above, p. 30, l. 27; באיבה for באיבה is evidently due to *haplography*. — P. H.]

VAN HOONACKER *Restaur.*, p. 144, thinks the corruption came from taking III באיבה as a Hebrew expression. He says the passage becomes clear as soon as we perceive that it is an 5 Aramaic word, equivalent to Heb. בקעה; the meaning is then: — *they established the altar on its bases; for a hamah was found above, erected by the care of the people of the lands.* [Aramaic **ܦܚܡܐ** or **ܦܚܡܐ**, however, has no connection with Heb. בקעה (Assyr. *hamāti* 'heights' DEL., HW 177^b) but is a Greek loanword, = βῆμα, 10 plur. βήματα, in Syriac: **ܒܗܡܐ**; VAN HOONACKER's באיבה would be a spelling like באישתא in 4, 12. — P. H.]

40 (8) TORREY holds that 1 Esdr. 5, 54f. has preserved the true reading both here and in v. 6, and that it would be better to alter III to correspond. 15

31, 12 (12) [Not only הַבַּיִת but also the preceding הָאֵל may be a gloss; *cf.* Crit. Notes on Judges, p. 32, l. 45.]

20 (4, 2) For the K^{thib} אָל instead of the Q^{re} לָל *cf.* Crit. Notes on Proverbs, p. 62, l. 5. The K^{thib} represents, of course, an intentional 20 alteration; *cf.* Crit. Notes on Isaiah, p. 88, l. 53.

24 For Esarhaddon in this connection *cf.* NIKEL, p. 100. — P. H.]

47 (6) According to TORREY *op. cit.*, p. 5, n. 1 v. 6 is simply a historical patch inserted by the Chronicler to make the history continuous, and also to account for the inactivity of the Jews. But 25 would the Chronicler leave his work so disjointed? (see the article in HASTINGS' Bible Dictionary, vol. 1, p. 823). V. 7, says TORREY, was originally an introduction to the Rehūm-Slīm-shāi correspondence; as it now reads it is 'of no possible use to anybody.' vv. 8-11 present a 'scene of the wildest confusion.' TORREY *op.* 30 *cit.*, p. 6; see also p. 49, n. 1; contrast SELLIN, 2, 27, 158' proposes to solve the problem by transposition, reading thus: —

ב^ב ובמלכות אהשוורש בתלת מלוכותו || בשלם מתרדת טבאל ושאר כנותרו
8^א כתבו שפנה על ישרי יהודה וירושלם: ובימי ארתחששתא כתב רחום
7^א בעל טעם ושמשו הכופר || על ארתחששתא סלך פרסא: וכתב הנשתן
9^א כתוב ארמית ומתרגם (ארמית): ארין רחום בעל טעם ושמשו ספרא ושאר
6^ב בנותהון || די יתבין בקריה די שמרין ושאר עבר נהרה || כתבו אנרא חדא על
11 ירושלם לארתחששתא סלבא כנמא: דנה פרשנן אנרתא די טלחו עלוהי
12 על ארתחששתא סלבא: עבדיך אנש עבר נהרה ישלם: וכענת יודיע להוא
למלא וגי 40

WINCKLER (*Altor. Forsch.*, second series, vol. 2, part 1, whole number II, p. 217) holds that Ahasuerus v. 6 and Artaxerxes vv. 7-23 stand for Cambyses. He says also that this passage shows its late origin, belonging to the time when the hostility between 45 Jews and Samaritans was so pronounced that the latter were the natural opponents of the rebuilding of the Temple.

31 (7) [NIKEL, *op. cit.*, p. 134 considers ED. MEYER's פרסית for III ארמית an acceptable conjecture. *cf.* also KAUFMANN'S *Textibel*. Contrast SELLIN, 2, 26, n. 1 and for III בשלם = 06 ἐν εἰρήνῃ, *ibid.* p. 34

32, 19 (8) The *v*-vowel in בעל טעם is explained in *Hebraica*, 1, 228. — P. H. 50

49 (9) According to MARQUART *Fundamente isr. u. jud. Gesch.*, Gott. '97, p. 64' we should read דניא for III דניא; III אפרסתניא is mis-writing for אפרסניא; for III אפרסניא אפרסניא we must read אפרסניא *cf.*

- 34 (5) Of the identity of the two persons there can be no doubt. In spite of the paleographic difficulties we must restore וְשֹׁהֵנִי [to be pointed, perhaps, וְשֹׁהֵנִי. — P. II.] in the text of Ezra; see MEISSNER, ZAT 17, 192; cf. also GES.-BUHL.¹³ s. 7. [FEISER, KB 4, 304, No. iii; ED. MEYER, *J. Wellhausen und meine Schrift: Die Entstehung des Judenthums* (Halle, 1897) p. 24; NIKEL, *op. cit.*, p. 130, n. 1. For Assy. *āšru* 'sanctuary' see now DELITZSCH's *Assyr. Handwörterbuch*, p. 148. NIKEL, *op. cit.*, p. 130, n. 2 shares my view that אֲשֶׁרנָא means *sanctuary*. — P. II.] MARQUART (*op. cit.*, p. 44) proposes תְּשֶׁרְנָא *palace*. 5
- 35, 9 (5) [For the interchange between *m* and *b* cf. below, p. 67, l. 34. 10
- 52 10] Cf. Crit. Notes on Judges, p. 66, note *.
- 36, 13 14] אֱלֹהֵי לִשְׁטַבְצָר שָׁמָּה is no manifest Parsism as ED. MEYER supposes; see FRÄNKEL, ZAT 19, 179. אֱלֹהֵי לִשְׁטַבְצָר שָׁמָּה רִי פָקָה שָׁמָּה stands for יהוהוּ לִשְׁטַבְצָר שָׁמָּה רִי פָקָה שָׁמָּה. Cf. SELLIN, 2, 4, n. 1. 15
- 21 (16) The fact that Babyl. *nadānu* 'to give' means also, in the trilingual Achaemenian inscriptions, 'to make, to create' seems to be due to the influence of the Old Persian original. Old Persian *dā* means not only *to give* (δίδωμι, Indo-European *dō*) but also *to make* (τίθημι, Indo-Europ. *dhē*; cf. Sanskr. *dhātār* 'creator,' Lat. *conditor*). Both 20
- Indo-Europ. *d* and *dh* appear in Old Persian as *d*, see BARTHOLOMAE, *Handbuch der altiranischen Dialekte* (Leipzig, 1883) § 130. For the explanation of v. 16 cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 106. — P. II.]
- 24 (17) WELLSHAUSIN'S conjecture is endorsed by MARQUART, *op. cit.*, p. 48; cf. the following note *ad* 6, 1. 25
- 35, 6, 1] According to MARQUART, *l. c.*, we should read:— רִי בָבֶל בְּבֵית נְגֻזָא דִּי סַפְרֵיָא מְהַחֲתִין פִּמְהָ דִּי סַפְרֵיָא מְהַחֲתִין פִּמְהָ. [Cf. SELLIN, 2, 8.
- 37, 1 (3) For the partial assimilation of adjacent consonants cf. Crit. Notes on Proverbs, p. 65, l. 39. 30
- 4 For אֲבָל as an old causative of בָּל cf. note 107 of the paper cited below, p. 67, n. 2.
- 7 Since writing the above remarks I have noticed that BALL, in his Variorum Edition of the Apocrypha, states in his notes on 1 Esdr. 6, 24: "The writer seems to have read: *and fire-offerings they carry* (or perhaps, *bring*); a difference of points chiefly." NIKEL, *op. cit.*, p. 33 follows the old erroneous translation, rendering *seine Fundamente sollen aufgerichtet werden*. 35
- For the Heb. *cubit* see Crit. Notes on Numbers, p. 66, l. 4. — P. II.]
- 22 (4 According to MARQUART, *op. cit.*, p. 45 the first translator found 40
- rightly הָרָה; *καυου*, on the other hand, is translation of אֱלֹהֵי חָרָה.
- 35 7] MARQUART (p. 47) thinks that שָׁבְקוּ לְעִבְדָּא דִּי אֱלֹהָא וּרְבַבְל וְגו' is perhaps the right reading rather than אֱלֹהֵי בֵּית אֱלֹהָא דִּי אֱלֹהֵי חָרָה.
- 38, 4 (9 For אֱלֹהֵי שְׁמִיא . . . . . מִן חֲשֶׁקוֹ MARQUART (p. 47) reads, 45
- following 1 Esdr. 6, 29:— יִלְתְּרִין וּרְבִיץ. [יִלְתְּרִין וּרְבִיץ. — P. II.] which he regards decidedly as the original text.
- According to TORREY *op. cit.*, p. 10, xv. 9 and to are an interpolation of the Chronicler, as appears from a comparison of v. 17; 7, 17, 22; 8, 35 and from the use of the favorite בָּיִם.
- 10 [צָלָא *to pray* possibly means originally *to roast* (sacrificial meat); 50
- see note 106 of the paper cited below, p. 67, n. 2. — P. II.]
- 10 14] TORREY *l. c.* thinks that all the latter part of this chapter, from the last clause of v. 14, is to be assigned to the Chronicler.

Notes III
PP. LL. CC. VV.
32 4

- Crit. Notes on Isaiah, p. 107, l. 25; PSBA 22, 196. [P. II.], MARQUART also endorses the reading מִנְּךָ for מִן־נְךָ .
- 15 מִנְּךָ occurs elsewhere only vv. 11, 17 (מִנְּךָ) and 7, 12. It is usually rendered *and so forth* — see ED. MEYER, *op. cit.*, pp. 84f). TORREY says, however, in vol. 16 of the *Journal of Biblical Literature* (Boston, 1897, p. 199), that there is no feat of modern lexical jugglery by which מִנְּךָ can be made the equivalent of *and so forth*. According to TORREY מִנְּךָ in this verse is plainly due to the blunder of a copyist, caused by the fact that the last clause of the verse is exactly like the last clause of v. 11. TORREY holds with SILGERIDESTADT that this word is only a variation of נְךָ , and that it must mean *and now*; it must be connected with what follows, and not with what precedes. He compares it to أَمَّا بَعْدُ *as for what follows*, which is found in Arabic documents of a formal character. The word should be isolated, thus: — *Artaverdes, king of kings, to Rehum and Shimshai and their companions, greeting: And now: — Your report has been carefully read &c.* TORREY compares a similar usage of מִנְּךָ in 2 K 5, 6; 10, 2; cf. also כֹּל־וּבֹב 2 Macc. 1, 6. Cf. above, p. 39, l. 1 also Assyrian *chinnu-ma* (HW 103^b 'and now' lit. *at this time enu* time, m. sc. of נָךְ and *anna* 'this,' cf. הֲנֵה , with enclitic *ma*; see Crit. Notes on Numbers, p. 48, l. 44, and for *anna*, אָנָּה , Crit. Notes on Proverbs, p. 33, l. 30. Cf. also *Hebraica* 1, 251.
- 51 (12) For the form מִנְּךָ see *Hebraica* 2, 249; 13, 122; cf. *Beitr. z. Assyrl.* 1, 17, n. 20, and STRACK'S Grammar of Bibl. Aramaic, 1897, § 23, k. P. II.]
- 33, 7 NOLDKE says correctly that *walls are neither sowed nor dug*. FRANKEL ZAT 19, 185 suggests the Assyrian stem חַט given in DELITZSCH'S HW 274^a below *to throw down*, with the derivative *na'aktu* which seems to denote a man who removes obstructions, clears away rubbish. The meaning would then be that the walls were newly built up from the foundation after the old foundations had been removed. [אֲשֵׁי־יְהוּסָא] is correctly translated in KAUFZSCH'S *Textbibel, und die Fundamente* *geben sie bereits aus*; יְהוּסָא is impf. Af'el of חַט *to excavate*, cf. أَحْتَطُّ , not Af'el of חַט (חַטְטָן). The regular form would be יְחַטְטָן with virtually doubled ח . Cf. DALMAN'S Grammar, p. 276. Contrast SILLIN, 2, 20.
- 23, 13 For לֹא־לָבֵן instead of לֹא־לֶבֶן , see Crit. Notes on Judges, p. 66; cf. SILLIN, 2, 25, n. 1.
- 36 (16) For לֵךְ אֲחֵי cf. Crit. Notes on Proverbs, p. 51, l. 9.
- 37 21 Aramaic forms like יְחַטְטָן correspond to the Assyrian Ittatal *i. e.* the reflexive passive stem of the Nital (أَنْتَفَعَل); cf. DEL. 3, 84. The Aramaic Ittatal is not based on the Af'el; contrast NOLDKE, *Spr. Ges.* 38, 159; 174, E; 177, B. P. II.
- 48 24 V. 24 is ascribed by TORREY (*op. cit.*, p. 9) to the Chronicler; the reference in vv. 8-23 is to the building of the walls. The verse is a *harmonistic patch* to make the Aramaic narrative fit the Chronicler's story. VAN HOONACKER *Rest.*, p. 21, n. 2 says, v. 24 follows v. 5 directly, but the second member is from the Redactor.
- 53 5 1 אֱלֹהֵי Babyl. *Aggā'a* א = أ ; cf. above, p. 50, l. 34.
- 34, 3 (3) $\text{תְּתִיבַּת עִבְרֵי־יִשְׂרָאֵל}$. In a contract tablet STRASSMAIER'S *Inschriften von Darius* Nos. 27, 82) we have *Uštinu fixat Bā'li: u'char Nāru.*

Nive. אה
PP. LL. CC. VV.

40. 3 | 8, 15 | [For the final *a* in forms like **ואבינה** see *Beitrag zur Assyriologie*, vol. 1, p. 10 and p. 167, § 9. — P. II.]
- 10 | 16 | אה **אליעזר**, cf. Babyl. *Ali idri* [Heb. **עזר** = Aram. **ܐܠܝܥܝܘܪ**; but perhaps we should read *cfri* (with **ס**); cf. DEL., HW 28.46. — P. II.]
- 28 (20) | DRIVER (*Introd.*², pp. 549f. regards the clause **הַלְוִיִּים . . . שֶׁנֶּתְּנָן** as an explanatory gloss, and notes that the relative **ש** occurs nowhere else in Ezr.-Neh. The phrase **בְּשִׁמּוֹת נָקְבוּ** belongs to the compiler.
- 41 20 (36) | [For the title **הַמֶּלֶךְ אַחְשֶׁרְרַפְנֵי** cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 82. The **ו** prefixed to the following gloss **וּפְתוּחַת עֵבֶר הַנְּהַר** is the *Way explicative*; cf. below, p. 70, l. 17. NIKEL, however, believes that the **אַחְשֶׁרְרַפְנֵי** may have been superior officers controlling the administration of the **פְּחוֹת**.
- 33 (9, 1) | For **הַמְּצִרִי** cf. Crit. Notes on Isaiah, p. 98, l. 8; p. 102, l. 25; p. 116, l. 2. See also WINCKLER's *Geschichte Israels*, part 2 (Leipzig, 1900) p. 88. — P. II.]
- 53 | 6) | TORREY (*op. cit.*, p. 19) says that the Chronicler is fond of using **לְמַעַל** as an adverb = *exceedingly*. That is what we should expect here. The present construction is difficult, and the conjecture is tempting that **רֵאשׁ** originated in a misreading of the first three letters of the following word **וְאַשְׁמַתְנִי**.
- 42, 42 (10, 15) | אה **שַׁבְּתֵי אה**, Babyl. *Sabbatī'a*; cf. above, p. 62, l. 50.
- 43, 1 (18) | אה **גַּדְלִיָּמָה**, Babyl. *Gadaliyāma* pronounced *Gadaliyāva*; see ZA 2, 25 265^a. Cf. below, l. 32 and p. 68, l. 12.
- 3 | 20) | אה **נַנְנֵי**, Babyl. *Nanani* (i. e. *Nanani*; cf. above, p. 59, l. 34).
- 22) | אה **נַטַּנְאֵל**, Babyl. *Natan'ili*.
- 7 (23) | אה **פַּטַּחְיָה**, cf. Babyl. *Patax* (abbreviated).
- 13 | 25) | אה **בַּנְדִּיָּה**, cf. Babyl. *Bandi'ia*.
- 26) | אה **עַבְדִּיָּה**, Babyl. *Abdiya*.
- 16 | 28) | אה **נַנְנֵי אה**, Babyl. *Nananiyāma* (cf. above, ll. 25, 27).
 אה **וְזִי** is certainly the same as **וְזִי**, Ezr. 2, 9; but which name is right it is not possible to say. The latter has a certain probability in its favor.
- The name **עַתְלֵי** is explained by CHEYNE (*Expositor*, 1897, 5, p. 49), not as GES. formerly did, *whom JWHH afflicted*, but as coming from the Assyrian *etellu*, detected by PAUL RUBEN in Nah. 2, 7, and meaning *great, exalted*, or as a subst. *lord* cf. DEL., HW 157^b).
- 21 | 31 | אה **שַׁמְעֵן אה**, Babyl. *Samavīnu*. [For Babyl. **ש**; i. e. **ש**, = Heb. **ש** cf. *Nazzat* = **עֵזָה**, *Numri* = **עֶפְרַיִם**, &c.; see KAT² 107.11. — P. II.]
- 40 | 40 | אה **מִמְּכַרְבֵּי אה** was explained in GES.' *Thes.*: — *quid sicut liberalis*; by OLSHAUSEN § 277, f., **מִסָּה בְּכַרְבֵּי אה**. GRAY (*Exp. Times*, Feb. 1899, p. 232, says that the **ש** forms ending in *ou* suggest *t* as final consonant. **ש** has Μαχαδναβου = **מַכְרַנְבֵּי**, the last part being the god **Nebo**; cf. v. 43. **ש** reads Αχαδναβου, having the same ending. **ש** Μαχαδναβου and **ש** και Ναδναβου show transposition. GRAY holds that **ר** and **ד** are here, as often elsewhere, confused, and that we should read **מַכְרַנְבֵּי** *possession of Nebo*. In 2R 63.4^a we find a name *Namkür-Ašur* 'possession of Ashur.' The corruption may be intentional to get rid of *Nebo*, just as *Abel-Nebo* has been corrupted to *Abednego* (ZA 4, 40). [For Assyri. *makküru* and *namküru* 'property, possession' see DEL., HW 408. — P. II.]

Notes א
PP. LL. CC. VV.
33 6

- DEIVLER *Introd.*, p. 549, on the other hand, assigns vv. 16-18 to the Chronicler, who intended these verses as the conclusion of the Aramaic portion of the building narrative, and so wrote them in the same language. WINCKLER *Alter. Forsch.*, second series, vol. 2, p. 227; see also DRIVER, *op. cit.*, p. 545) holds that only 5
אֶת־הַחֲשֵׁשָׁתָא, at the end of v. 14, is a redactional addition just as בֶּן אֲחִישֵׁרוּשׁ in Dan. 9, 1.
- 19 19) אֶת־פִּדְיוֹנָא 'appeasement of the divine wrath,' cf. note 60 of the paper cited below, p. 67, note 7.
- 49 22) For the etymology of כִּצִּית see *op. cit.*, note 80. P. H. 10

- 11 7 1 TORREY (*op. cit.*, pp. 14 ff., regards cc. 7-10 as wholly the work of the Chronicler, there being no genuine Memoirs of Ezra at 15
all *cf.* above, p. 57, l. 1). He gives a long list of words from this passage which he considers as characteristic of the Chronicler. MASPERO (*op. cit.*, p. 788, note) says the dates are not part of Ezra's work; but he holds that the Memoirs are authentic. WINCKLER (*Alter. Forsch.* second series, vol. 2, p. 244) thinks 20
that Artaxerxes in v. 1 stands for Darius.
- 15 6) [מִהֵרָא וּמִיָּהָא go back to the same stem; see Crit. Notes on Proverbs, p. 55, l. 37. — P. H.]
- 7 As to אֵל בְּשֵׁנֵי שֶׁבַע לְאַתְחַשְׁתָּא הַמֶּלֶךְ, which was generally supposed to be the 7th year of Artaxerxes I. (B. C. 465-424 *i. e.* 455 B. C., 25
the date of Ezra's mission is placed by MASPERO (*op. cit.*, p. 787 in 309 B. C., VAN HOOBACKER *Le Sacerdote Levitique*, 1899) p. 51 says it was the 7th year of Artaxerxes II., *i. e.* 368 B. C.; see also KENT, *Hist. of Jewish People*, pp. 199, 355. WELHAUSEN GGN 1875, p. 186, thinks we should read *twenty-seventh year*, 30
the number *twenty* having been omitted by a copyist. This would make Ezra's date 427 B. C. MARGOLIETH (*op. cit.*, p. 34) declares that this verse belongs to the Redactor, and has suffered in transmission, the correct date being 368 B. C. or 365 B. C. See also WINCKLER, *Alter. Forsch.*, second series, vol. 2, p. 242, who says 35
Ezra came to Jerusalem in the 7th year of Darius II., *i. e.* B. C. 416; *cf.* below, p. 66, l. 27; NIKFI, *op. cit.*, p. 148. — P. H.]
- 49 11) CHYANI, *Jewish Relig. Lit.*, p. 71, thinks that by the title הַסֵּפֶר the writer meant that Ezra was the author of the Lawbook; there would be no object in giving him such a title if it only meant 45
copyist. Contrast NIKFI, *op. cit.*, p. 192, n. 2; see also *ibid.*, p. 23.
- 39 3 12 According to TORREY, *op. cit.*, p. 58, n. 1; see also *Journal of Biblical Literature*, vol. 16 (Boston 1897), p. 107, note 1 שֶׁלֶם has 50
dropped out after אֵל שֵׁמִיָּא
- 16 24) [אֵל] corresponds to the Babyl. *amur*; see ZIMMERN, *Bibl. zu Assyrl. Rel.*, p. 93 and *cf.* above, p. 60, l. 24 and p. 56 of the paper cited below, p. 67, n. 7. — P. H.]
- 27 8, 6) אֵל [הֵיִקְרָן] for אֵל [הֵיִקְרָן], Babyl. *Javānitana*, *i. e.* Babyl. *Javānitum* and *Javānana*, which, according to NORDKI, correspond to Heb. 50
הֵיִקְרָם and הֵיִקְרָא $\alpha = \text{ח}$. — P. H.]
- 8) אֵל [זִבְרִיָּא], Babyl. *Zibriya*.
- 46 14) אֵל Kāthib זִבְרֵיָּא, Babyl. *Zibhāu* [See, however, OORT, *Em*]

44 (2)

Jehoiakin, Ezek. 19, 9; see Crit. Notes on Ezekiel, p. 71, l. 42. The change of the original **ר** to **ל** in **שָׁנָל** (cf. Crit. Notes on Proverbs, p. 53, l. 31^a may, of course, have been influenced by the verb **שָׁנָל**, but, as stated above, there is no original connection between the noun **שָׁנָל** and the verb **שָׁנָל**. **וְהַשָּׁנָל יוֹשֶׁבֶת אֶעֱלוּ** is a circumstantial clause (so AV and KAUTZSCH's *Textbibel*); it is not necessary to prefix the article to **יוֹשֶׁבֶת** (so LUTHER following **וְיָ**), nor is it likely that the Queen addressed the same question to Nehemiah. But if Nehemiah served wine in the presence of the Queen he was probably a eunuch; cf. Is. 56, 3; **וְיָ 127**, and see *Hebraica* 11, 141, also CHEYNE's *Introduction to the Book of Isaiah*, p. 311, n. 3. For **שָׁנָל = שָׁנָר** see note on Deut. 7, 13. — P. 11.]

30 (10)

קַנְבַּלִּיִּם is called a Horonite, but the name is Babylonian, its right form being, not *Sinuballit*, but *Sin-muballit*, as the finite verb would require an object between subject and predicate; see WINCKLER, *Allorient. Forschungen*, second series, 2, 228, n. 1. [It is well known that the **ם** in Babylonian was often silent, *mūššur* was pronounced *uššur* &c. see ZA 2, 270; JAOS 16, p. cvi; cf. however HILPRECHT and CLAY, *op. cit.*, p. 21. — P. 11.] **וְהַמְּבַלִּי** is, according to VAN HONACKER (*Sac. Lév.* p. 375), the same person as the **מְבַלִּי** of Ezr. 4, 7; [cf. SELMAN, 2, 33. For CHEYNE's hypothesis concerning the epithet **הַעֲמֹנִי** see NIKEL, *op. cit.*, p. 189. — P. 11.]

46 3 1)

TORRELY ascribes vv. 1 32 to the Chronicler. For **קִדְשׁוֹ** (*bis*) he reads **קִדְשׁוֹהָ**. This he bases confidently on 3.6. **ἁγιάσαν** = **קִדְשׁ** without suffix. Consecrating a gate or wall is against Heb. usage.

(4)

[The first element of **מְשִׁיבָאֵל** is the Babylonian part, *mūšēzib*, the causative of **עִיב**. The correct explanation of the verb **שָׁיב** was first given by POGNON in his *L'inscription de Bavian* (Paris, 1879) p. 183; see *Beitr. z. Assyrl.* 1, 13. — P. 11.]

(7)

מְלִלְיָהּ, cf. Babyl. *Balaḫā'a*. [For the interchange between *b* and *m* see ZA 2, 268; cf. above, p. 63, l. 11.

48

For **לְכַסּוֹ פַחַת עֲבַר הַנְּהַר** cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 59. — P. 11.] 35

52 (8)

See on v. 19, below, l. 49.

45. 6 (13)

הַנִּנֵּן, Babyl. *Nanin* (*x = ִנ*); cf. above, p. 65, l. 32.

19 (19)

For **מְבַלִּי הַמְּקַעֵץ** **ἘΥΑΣ** read **πύργου ἀναβάσεως τῆς συναπτοῦσης τῆς τειχίως Ἐ πύργου** suggests **מְבַלִּי** for **מְבַלִּי**; **συναπτοῦσης** may be for **הַנִּנֵּן**, a misreading of **מְבַלִּי הַמְּקַעֵץ**. STANLEY A. COOK (*Expos. Times*, Mar. 1899, p. 220^a) proposes **עֲלִית הַמְּקַעֵץ** **מְבַלִּי הַנִּנֵּן** the ascent of the wall of the turning of the armory; this agreeing with v. 20. **Ἐ** has a doublet with a marginal gloss, **εἰς τὸ ὄρος = הַהָרָה**, which has been wedged in between **ὄπισθ** and **αὐτοῦ = אַחֲרָיו** v. 20. In **וְ** we find the corrupt **הַתְּרָה** in v. 20. (**Ἐ** **ἘΥΑΣ**). The gloss seems to have worked its way into a second passage, v. 8, due to the verses having stood opposite to each other in parallel columns.

וְ has in v. 8: *Uzziel, son of Harhaiah, goldsmiths.* **וְ** could be omitted; then read **הַצֹּרֶפִים**, *Uzziel, one of the goldsmiths.* 50

^a [See also note 99 of my paper on *Babylonian Elements in the Levitic Ritual* in vol. 19 of the *Journal of Biblical Literature* (Boston, 1900) p. 77. — P. 11.]

Notes. 41
PP. LL. CC. VV.

- 43 10 41 מִן זָרָהּ cf. Babyl. *Idkūnālli*; see, however, above, p. 65, l. 4
- 43 מִן זָבִינָא, Babyl. *Zabina* (na for ni); cf. above, p. 65, l. 27.
- 49 44 ΤΟΚΡΙΑ *op. cit.*, p. 32 thinks that Neh. 9 10 are the direct continuation of this abruptly ending chapter, and that they are also the product of the Chronicler's pen. See also CHEYNE, *Hebrew Relig. Life*, p. 62.

CHEYNE (*l. c.*) emends the text at the close of this verse after 'the true Septuagint text' — and they dismissed them with their children. CHEYNE'S true Septuagint text is found in 1 Esdr. 9, 30: — καὶ ἀπέλυσαν αὐτὰς σὺν τέκνοις, *i. e.* בָּנִים עִם בָּנֵיהֶן (or בְּנֵיהֶן). [OORT, *Emendationes* Leyden, 1900] נָשִׁים וְיָשִׁיבוּ אִלָּם

This passage has been much discussed by VAN HOONACKER and KOSTERS. The former *Restaur.*, p. 282, accepts 6, and gives the following as the Hebrew original: וְיָשִׁיבוּ מֵהֶם נָשִׁים וְיָשִׁיבוּ, or more emphatic, בָּנִים וְיָשִׁיבוּ נָשִׁים וְיָשִׁיבוּ. 15

Addenda to Notes on Nehemiah.

- 44. 3 1, 4 According to WINCKLER (*Altor. Forsch.*, second series, 2, p. 220) מִן עֲשָׂרִים without any defining name of a ruler connects this passage with Ezra 4, 24 and 6 14. מִן עֲשָׂרִים, Babyl. *Sāšār*. Cf. *Expos. Times*, Jan. 1901, p. 155. 20
- 27 2 1 According to WINCKLER (see above, l. 21) *Artaxerxes* here and in 5, 14; 13, 6 means *Darius*. Cf. OLT, 3, 373, n. 1. — P. II. מִן לִפְנֵי רַע הֵייתָ רַע וְלֹא הֵייתָ רַע לִפְנֵי does not yield a satisfactory sense and all the various explanations which have been given fail lamentably. 6 reads καὶ οὐκ ἦν ἕτερος ἐνώπιον αὐτοῦ = Heb. וְלֹא הָיָה אַחֵר לִפְנֵי. 30 Nehemiah waited for the opportunity to speak to the King when no one else was present, *i. e.* no other courtier; the Queen was certainly present (v. 6). See the article *Nehemiah* in HASTINGS' Bible Dictionary. VAN HOONACKER *Restaur.*, p. 172, accepts 6, which he supposes to have come from לִפְנֵי רַע לִפְנֵי. This 35 reading would seem to be correct; רַע is simply a synonym of אַחֵר; cf. Crit. Notes on Proverbs, p. 35, l. 38; p. 39, l. 28; p. 59, l. 24. The erroneous punctuation רַע, which entailed the change of הָיָה to מִן הֵייתָ, was suggested by מָדוּעַ פִּינָךְ רָעִים in the following verse. — P. II. 40
- 29 (6. If we take הַשְּׂקָל the royal spouse in a strict sense it would mean here the principal wife of Artaxerxes, *Damaspia*, and not *Anastasia*, the Queen Mother (VAN HOONACKER, *Restaur.*, p. 19), note: הַשְּׂקָל (cf. p. 45, 10) has, of course, no etymological connection with the obscene verb שָׂקַל (Deut. 28, 30; Is. 13, 16; Jer. 3, 2; Zech. 14 2). 45 it is identical with Assyr. *sa-salli* 'ladies of the harem'; cf. DIETZSCH'S HW, pp. 256^b (41^b) and Nos. 171, 220 pp. 21, 28 of the *Schrifttafel* in the fourth edition of DELITZSCH'S Cuneiform Chrestomathy vol. 16 of the *Assyriologische Bibliothek* (edited by DELITZSCH and HAUPT). This word was formerly misread 50 as though it were a feminine form of *zakaru* 'male,' but it seems to be connected with *šāgāru* 'lock, cage,' which has passed into Hebrew as שִׁבְרָה, miswritten שִׁבְרָה in the Elegy on Jehoiachaz and

Notes מ
PP. LL. CC. VV.

- 48 (6) above, p. 65, l. 11. KAUTZSCH's *Textbibel* translates correctly: *und zwar werden sie des Nachts kommen* (AV, *yea in the night will they come to slay thee*). — P. 11.]
- 45 (19) For דָּבָרֵי CHEYNE (*op. cit.*, p. 49, note) would read *evil reports of me* [דָּבָרַי; cf. Num. 13, 32; 14, 37; see also above, p. 35, l. 10.] 5

- 53 (7, 2) TORREY (*op. cit.*, p. 42, n. 1) ventures the conjecture that שַׁעֲרֵי should be inserted between מִן עַל־יְרוּשָׁלַם, and thinks that the expression refers to the officer in charge of the gate service mentioned in the Talmud (cf. SCHÜRER's *Gesch. d. jud. Volkes* 3, 2, 274).
- 49, 17 (7) מִן מִסְפָּרָת אֵל (Ezra 2, 2 מִסְפָּר) is a doubtful form. MARQUART proposes אִסְפָּרָת *Aspadat*, a Persian name; cf. WELLHAUSEN, *Isr. u. jud. Gesch.* 3, p. 163. [Contrast NIKEL, *op. cit.*, p. 77. — For 15 the initial ט = א cf. מִרְחָשָׁן = Babyl. *Araxšāma*; see ZA 2, 266. — P. 11.]
- 50, 4 (65) KOSTERS identifies the *Tirshatha* with Neh.; hence he concludes that this passage cannot be earlier than his time. MEYER, in a recent article (*Exp. Times*, 9, 67) refers the title to Sheshbazzar, 20 who is mentioned, MEYER thinks, also in 1 Chr. 3, 18 as Shenazzar; cf. above, p. 26, l. 38 and p. 58, l. 14.
- 20 (70) A more probable reading than מִן's is suggested by Ezra 2, 69 וּכְסָף מִנִּים חֲמִשָּׁת אַלְפִים וְתַנְתַּן בְּהִימִם מֵאָה [וּכְסָף יַמְנִיבֵי הַקֶּשֶׁת מֵאֹתָהּ] וְתַנְתַּן, viz. *five hundred mine of silver and thirty priest's garments*, כְּבִהִימִם שְׁלֹשִׁים] 25 [see VAN HOONACKER, *Restaur.*, p. 35; cf. also RYLE, Cambridge Bible, on Ezra 2, 69.
- 25 (73) WELLHAUSEN proposes to strike out the last three words, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעָרִים, as a needless repetition. But TORREY (*op. cit.*, pp. 26f.) says, the testimony of מִן and all the Versions is unanimous in their 30 favor. The awkward repetition is explained easily enough by TORREY as being due to the Chronicler.
- 43 (8, 8) [We must read, following 6 και ἐβλάσφημα Ἑσρας, וְעָרָא מִן־פִּרְשֵׁי וְגוֹ, while Ezra communicated the divine decisions (מִן־פִּרְשֵׁי) 35 Piel, cf. Babyl. *pīrištū*; see Crit. Notes on Numbers, p. 51, l. 12. NIKEL, *op. cit.*, p. 23 says that the Levites gave not merely a paraphrase of the תִּירָת but added some comments. — P. 11.]
- 51, 5 (9) MASPERO (*op. cit.*, p. 789, note) says, there is an interpolation to identify Nehemiah with the representative of the Persian Court; 40 he agrees apparently with the view stated above, p. 51, l. 3, that מִן נְחֵמְיָה הוּא is to be struck out. VAN HOONACKER also accepts this emendation (*Sac. Lév.*, p. 50 and note). MARQUART regards the mention of Nehemiah in the Ezra document, as well as the mention of Ezra in the Nehemiah document (Neh. 12, 6), as additions 45 by the Chronicler. [According to NIKEL, *op. cit.*, p. 200, n. 1 the name נְחֵמְיָה is not interpolated but the following words הוּא הִרְשֵׁתָא; cf. above, p. 50, l. 45. — P. 11.]
- VAN HOONACKER *op. cit.*, pp. 50f. regards מִן הַמְּבִינִים the *Levites who instruct the people* as a title indicating a habitual office. 50 [NIKEL, *op. cit.*, p. 22 translates *teachers of ibid.*, p. 171], adding that this term points to professional instruction in the Law (cf. the title מוֹרֵה; HAUPT, *Assyr. Exeget.*, p. 22). According to NIKEL

Note. **א**
PP. LL. CC. VV.
45 (3)

Similarly we have, in the same ver-*e*, *Hananiah*, one of the apotheccaries. [For this use of **נ** cf. Assyr. *māru* in *mār ummāni* (HW 86^b), *mār išpāri* (HW 147^a), *mār bariti* (ZIMMERN, *Babyl. Relig.*, p. 87). — P. II.]

CHEYNE *Expos. Times*, Ap. 1899, p. 331, says that if *armory* were the sense, **בית הנשק** would be required. He prefers **הנשק למקצף**, which may have been **Θ**'s reading. "At any rate the breakdown for **נשק** or **נשק** armor is so complete elsewhere that it is not prudent to adopt it here, where certainly nothing in the context suggests it." 10

25) **א** פדמה, *Babyl. Padima*; see above, p. 65, ll. 25, 32; p. 70, l. 15. *Padima* might be explained as a contraction of *Padafima* (contrast *Pilijama* = **פלִיָּמָה**), with elision of intervocalic *i* DEL., *Assyr. Gr.* § 41, b), and *fima* might represent **פִּימָה** so PINCHES in PSBA 15, 15; cf. HOMMEL, *Aufsätze und Abhandlungen*, Munich 1890, p. 2, n. 4; see, however, JAEGER in *Beitr. zur Assyriol.* 1, 470 (cf. *ibid.* 2, 137 and *Crit. Notes* on Jeremiah, p. 44, l. 25 and JASTROW in *Journal of Biblical Literature*, 13, 114-123; *LAT* 16, 1; *ZA* 10, 231; cf. HILPRECHT and CLAY, *op. cit.*, p. 48, n. 7; KITTEL in HERZOG-HAUCK's *REJ.* 8 537. For **פִּימָה** = **פִּימָה** *fehū* not *yahū*, HOMMEL, *Ancient Heb. Tradition*, p. 101, see JAOS 14, xcix, n. *. Heb. **פִּימָה** is an intransitive impf. *a.* = **פִּימָה**; cf. **פִּימָה** = *galijta*. — P. II.] 20

46, 20 (34) TORREY *op. cit.*, p. 38 thinks the clause **ויאמר לפני אחי וחיל שמרון** may be an interpolation on account of the mention of Samaria. Sanballat was not a Samaritan. TORREY regards Sanballat as the prince of a stronghold near Jerusalem. Cf. above, p. 67, l. 13. In place of **א** **היבחו** VAN HOONACKER (*Restaur.*, p. 175, note) proposes **הנובחים**, and says that **להם** [OORT, **לאלהים**] must be regarded as pleonastic. He suggests as an alternative:— **היבחו להם**.

(38) [According to WINCKLER, *Altorient. Forsch.*, second series, 3, 105 **הצי** means here not *half* but *entirely, completeness*; so, too, in l. 8 of the Inscription of Mesha. — P. II.] 30

47, 9 (4, 6) **א** is obscure and confused. The emendation adopted above, p. 13, l. 28 helps very much, but perhaps the text of **Θ** pure and simple is preferable: **καὶ ἐγένετο ὡς ἠέθεσαν οἱ Ἰουδαῖοι οἱ οἰκοῦντες ἐχθόμενα αὐτῶν, καὶ εἶποσαν ἡμῶν, ἀναβαῖνοισιν ἐκ πάντων τῶν τόπων ἐφ' ἡμᾶς, i. e., **יהו כאשר באו היהודים הישבים אצלם, ויאמרו לנו יעלו מכל המקומות עלינו**. See the article *Nehemiah* in HASTINGS' Bible Dictionary, p. 1991, note. 30**

43 (14) [As the preceding word ends in **י** the omission of the **י** before **אלהינו** is evidently due to *haplography*. — P. II.]

48 (17) For **א** **איש שלחו המים**, TORREY *op. cit.*, p. 39, n. 1 reads **איש שלחו בירו** (cf. above, p. 47, l. 45) as in 2 Chr. 25, 10. He says it is easy to see how **יר** might be mistaken for **מ**. [OORT, **לימינו** for **א** **המים**. 35

48, 9 (5, 8) For **בני** cf. *Crit. Notes* on Proverbs, p. 60, l. 51. — P. II.
13 (14) CHEYNE (*Jewish Relig. Life*, p. 50) says, the text of this verse can scarcely be accurate; but he does not attempt a correction. 40

26 (6, 10) For **עצור** put under *tabeo* see W. R. SMITH, *Semites?* p. 456.
28 The **י** before **ליה** may be correct; the whole clause **ייללה באים להרגך** may be a gloss introduced by the *Wino explicative*; see

- 54 (12) הַלֵּיִים and the ו before הַהֲהִינִים. Thus we get: — *At the time of Eliashib, under the reign of Darius of Persia, there are recorded as heads of priestly families: Joiada, Johanan and Jaddua.* Cf. v. 12. For עַר instead of עַל cf. note on Num. 23, 18; Crit. Notes on Ezekiel, p. 114, l. 53; p. 115, l. 47. — P. II.] 5
- 21 (25) According to VAN HOOBACKER *Sacerdoce Lévi*, pp. 64f. אֱלֹהֵי שְׁלֹמֹה, שְׁלֹמֹה, and עֲקִיב are here associated by an error of the copyist who puts in names familiar to him. 5
- 55 (2 (44) [For ראשית see above, p. 70, l. 24. — P. II.] 10
3 (45) For the name שלמה cf. Babyl. *Sullumä*.
- 6 (13, 1) MARQUART (*op. cit.*, p. 36) regards c. 13 as connected with Ezra 9, 1-10, 44.
- 15 (6) MARQUART reads יָפִי; *at the end of his days* for אֱלֹהֵי יָמָיו. This verse does not seem to be in its right place here; see the article 15 in HASTINGS' Bible Dictionary, vol. 1, p. 822.
- 20 (14) [אֱלֹהֵי תָפַח should be pronounced تَفْحَع; cf. Crit. Notes on Proverbs, p. 67, l. 22.
- 21 (15) אֱלֹהֵי תָאֲנִים should be pointed תְּאֲנִים; cf. Crit. Notes on Numbers, p. 49, l. 23; p. 53, l. 48; Crit. Notes on Proverbs, p. 64, l. 11. 20
- 33 (21) For the original meaning of וַאֲעִירָה (cf. above, p. 65, l. 1) see *ibid.* p. 45, l. 46.
- (23) For אֱלֹהֵי הַשִּׁבוּ read הַשִּׁבוּ as in Ezra 10, 14, 17 (contrast v. 18). The omission of the first ה is due to *haplography* just as we often find בית instead of בבית (cf. Crit. Notes on Numbers, p. 63, l. 6). אֱלֹהֵי רְאִיתִי 25 does not mean *I visited* (*besuchte* in KAUTZSCH's *Textbibel*; cf. BERTHEAU-RYSSEL *ad loc.*) but *I saw* (AV, correctly, *In those days also saw I Jews that had married &c.*). The ה prefixed to יהודים is the generic article (GES. KAUTZSCH § 126, F. אֱלֹהֵי רְאִיתִי אֶת אֵלֵי וְגו' היהודים ההשִׁבוּ נָשִׁים וְגו' is a case of prolepsis, like Gen. 1, 4; Num. 30 32, 23; 1 K 5, 17 (cf. GES. KAUTZSCH § 117, h); contrast constructions like Prov. 23, 22^b. For the use of the article as a relative pronoun (cf. also Ezra 8, 25; 10, 14, 17, see note 38 of the paper cited above, p. 67, note ^a. — P. II.]
- (24) TORREY (*op. cit.*, p. 51) regards אֱלֹהֵי עָם וְבָלְשָׁן עַם וְבָלְשָׁן as an addition of 35 the Chronicler's.
- 38 (29) CHLYNE (*Jewish Relig. Life*, p. 68) renders: — *Remember, it is to them, and not to me, that I have attained priestly dignities. I have purged the priesthood from all strangers, and maintained each of the offices of the priests, and of the Levites.* 40

Corrigenda.

For <i>reconstruit</i>	p. 25, l. 37	read	<i>reconstruit</i> .	45
For <i>Sama's</i>	p. 26, l. 39	read	<i>Sama's</i> .	
For <i>form</i>	p. 26, l. 37	read	<i>forms</i> .	
For <i>points</i>	p. 26, l. 37	read	<i>point</i> .	
For , before Neh. 3 3, p. 28, l. 8		read	;	50
For Neh. 7, 20,	p. 28, l. 16	read	Neh. 7, 25.	
For יהודה	p. 31, l. 42	read	יהודה.	
At the beginning of	p. 35, l. 42	prefix	וְ.	

Notes א
PP. LL. CC. VV

- 51 (8) *op. cit.*, p. 226, the **טבנינים** instructed the people in the Law, while the **סופרים** expounded and supplemented it. — P. II.]
- 9 (13) VAN HOONACKER *Restaur.*, p. 239 regards **אל עורא הספר** as an interpolation.
- 21 (9, 6) DRIVER *Introd.*, p. 550, below) says that **ויאמר עורא** should 'very possibly' be restored from **ע**. [Cf. OORI, *Emend.*]
- 23 (17) **ויהנו ראש** cf. Num. 14 4 means neither *they appointed a captain* so AV; in KAUIZSCH'S *Textbibel: wählten einen Anführer*; cf. Ex. 18, 25; Deut. 1, 15 nor *they turned their head* so BERTHEAU *ad loc.* and SIEGHERD STADE, p. 44^b below; the phrase is probably equivalent to the Assyr. *š-abānu ša rēši* ('ox *gaqqadi*') 'to make head,' i. e. 'to resist' NE 146, 1; 51, 17, see JAOS 16 p. cix. — P. II.]
- 52 (35, 10, 27) **אחיה אל**, Babyl. *Aijima*, cf. above, p. 68, l. 11. 15
- 37 (20) **אל מכן** seems to be a gloss to **יורע**; cf. Crit. Notes on Proverbs, p. 65, l. 6. If we read **ימכן**, the **י** is the *Waw explicative*; cf. **והם** **ואבחינו** 9, 16 and Crit. Notes on Numbers, p. 53, l. 12.
- 38 (34) For **לחם המעקבת**, lit. *pile-bread*, i. e. unleavened cakes piled up on the sacrificial table, see Crit. Notes on Numbers, p. 44, l. 9. 20
The primitive meaning of **בפר** is *not to cover* but *to wipe off* (**מחה**); cf. KB 6, 78, 20 and Crit. Notes on Numbers, p. 43, l. 42.
- 30 (35) For **קרן** see *ibid.* l. 43.
- 40 (38) For **ראשית עריסה** *the first bread baked of some dough*, which was originally equivalent to **להם פנים**, Assyr. *akal pāni*, lit. *advance bread*, see Crit. Notes on Numbers, p. 50, l. 50. NIKEL, *op. cit.*, p. 202, n. 2 translates **ראשית עריסה** *Ehrenportion*, which is certainly more correct than *Erstling des Schrotmehls* in KAUIZSCH'S *Textbibel*, Num 15, 20. — P. II.] 25
- 53 (25, 11, 17) **עברא אל**, Babyl. *Abdi*; **שמע אל**, Bab. *Samia*; **אל גלל**, Bab. *Galalin*; cf. also **אל גללי** 12 36. For cuneiform *s* = **ש** see Crit. Notes on Proverbs, p. 31, l. 47. 30
- 29 (32) This town **ענקה** in Benjamin may be the place intended in Is. 10, 30 **אל ענקה**, and CHLYSE (*Exp. Times*, Sept. 1899) proposes 35 to correct the text of Isaiah accordingly. Cf. Crit. Notes on Isaiah, p. 96, l. 41.
- 41 (12, 8) **אל על הדות הוא העל** (read **ההדות**) belongs according to VAN HOONACKER *Restaur.*, p. 253 to Mattaniah, and his name and this notice must have originally stood apart from the preceding names. 40
- 45 (9) VAN HOONACKER *l. c.* thinks that beyond a doubt **עבדי** must be read instead of **אל עני** (**עני** *Q'rē*).
- 54 (5, 17) **מנמיני** *pl. v.* 41; also **מנמן** *v.* 5, *plene מנמן* Neh. 10 8; Eccl. 10 25 Babyl. *Minfaminī*. — P. II.] 45
- 13 (22) **יהקן**, mentioned between **יורע** and **ידע**, is in v. 23 called the son of **אלישבע**. B. PICK *Lutheran Church Review*, Jan 1898, p. 130^b says we must therefore suppose that **אל יעקן** in v. 11 is a mistake for **יהקן**. That the latter is the correct form of the name he argues from Josephus *Ant.*, xi. 7, 1) who calls him Ἰουάκην. 50
- 14 ( ) WINCKLER *Forsch.*, sec. ser., 2, 221 thinks that the usual emendation of this passage **על אל** instead of **אל על** as adopted above, p. 22, l. 19, is quite insufficient. It is better, he says, to strike out **אל**

PRINTING BY W. DRUGULIN

POLYCHROMY BY J. G. FRITZSCHE

PAPER FROM FERD. FLINSCH

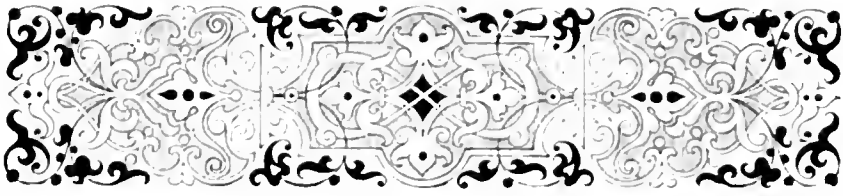
Leipzig

POLYCHROMY PATENTED FEB. 16, 1897

U. S. PATENT NO. 577,253

[All rights reserved]

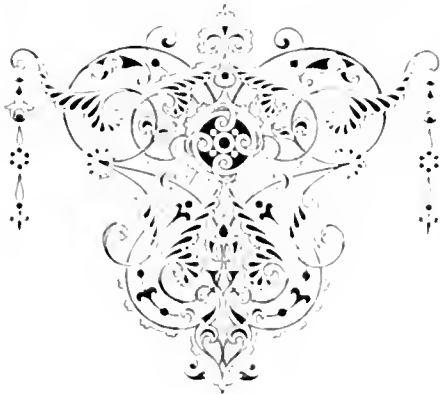
List of Names

WITH THEIR BABYLONIAN EQUIVALENTS AND PARALLELS

DISCUSSED IN ADDENDA.

	PP. 11.			PP. 11.	
25	<i>Qirubū</i>	59, 45	קרוב	<i>Addūnu</i>	59, 48 אדון
	<i>Makkūr-Nabū</i>	65, 19	מכנרבי	<i>Axiqūma</i>	70, 15 אחיקה
	<i>Balaḫū'a</i>	67, 33	בלחיה	<i>Ili'ibī</i>	65, 3 אליעזר
	<i>Manḫamini</i>	70, 44	מנחמין	<i>Bibā</i>	59, 3 בב
	<i>Ma'dubā</i>	58, 41	מדבבי	<i>Balsunu</i>	58, 40 בלסון 5
30	<i>Muscziḫilu</i>	67, 29	משחזבאל	<i>Bāniḫa</i>	59, 1 בני
	<i>Mitrādātu</i>	57, 45	מתרדת	<i>Banū'ili</i>	65, 30 בניה
	<i>Niqūdu</i>	59, 39	ניקודא	<i>Biḫi</i>	59, 7 בני
	<i>Natan'ili</i>	65, 28	נתנאל	<i>Barqūsu</i>	59, 49 ברקוס
	<i>Sin muballiq</i>	67, 14	סנבלט	<i>Gabalū'ima</i>	65, 25 גבלתה 10
35	<i>Abdi</i>	70, 31	עבדא	<i>Gabalūn</i>	70, 31 גבל
	<i>Abdiḫa</i>	65, 31	עבדי	<i>Gabalūn</i>	70, 32 גבל
	<i>Adiriḫa'ili</i>	66, 1	עיראל	<i>Zabū'ija</i>	64, 52 זבניה
	<i>Aqūbu</i>	59, 25	32 אקוב	<i>Zabūdu</i>	64, 53 זבוד
	<i>Budūma</i>	68, 11	בדמה	<i>Zabini</i>	66, 2 זבניה 15
40	<i>Pat'ra</i>	65, 29	פתרה	<i>zer'ūbīli</i>	58, 32 זרבבל
	<i>Sabbatū'a</i>	65, 21	שבת	<i>Naggi'a</i>	62, 59 חגי
	<i>Sūsan</i>	66, 24	שושן	<i>Nanūn</i>	67, 37 חנון
	<i>Sullumā</i>	71, 10	שלמה	<i>Nanmā</i>	59, 34 חנו
	<i>Samū'a</i>	70, 31	שמע	<i>Nanani</i>	65, 27 חנני 20
45	<i>Sama'vīnu</i>	65, 40	שמעון	<i>Nananiqūma</i>	65, 32 חנניה
	<i>Sin bal-uḫur</i>	58, 14	שנאצר	<i>ḫūbiḫa</i>	59, 51 חוביה
	<i>Samaš bal-uḫur</i>	58, 10	שמשבצר	<i>ḫavūn'it-mu</i>	64, 49 חנקן
	<i>Uḫūni</i>	62, 53	חנה	<i>Eqū'u</i>	59, 28 יעקב

—423— Explanation of Colors —424—

THE UNCOLORED passages and words are from the pen of the *Older* (about 300 B. C.). **OVERLINING** calls attention to modifications of the older source at the hands of the compiler (*Ezr.* 2 68; 7 11, 26). Subsequent additions to the work of the Chronicler inserted during the 3^d cent. are printed in **DARK GREEN** (*Ezr.* 3 5 and 4 9-24), **LIGHT GREEN** (*Ezr.* 4 9, 19), being used for passages 45 still later than the dark green sections.

The *Memoirs of Ezra* (composed about 425 B. C.) are printed in **DARK BLUE** (*Ezr.* 7, 27-8, 34; 9 1-15), **LIGHT BLUE** (*Ezr.* 8, 35, 39; 10, 1-44) indicating modifications of the original document.

In the same way the *Memoirs of Nehemiah* (composed about 425 B. C.) 50 are printed in **DARK RED** (*Neh.* 1, 1-7, 5; 13, 4-31), while **LIGHT RED** (*Neh.* 11, 1-24; 12 27-44) is used for passages of the work modified by the compiler.

DARK PURPLE indicates *Documents of the times of Ezra and Nehemiah* (composed about 430-410 B. C.). Modified sections are marked by **OVERLINING** (*Neh.* 9 1-3; 12 12-26). The section printed in **LIGHT PURPLE** (*Neh.* 10 2-28) is 55 a later addition to the same document. The source of this insertion is unknown.

YELLOW distinguishes the *Arabic Document* (composed about 450 B. C.) relating the completion of the Temple (*Ezr.* 5, 3-6 5). A section of it modified at the hands of the compiler (*Ezr.* 6 6-15) is distinguished by **OVERLINING**.

Later glosses and interpolations within the several sections are relegated 60 from the text to the foot of the pages.

The arguments for these distinctions are given in the introductory remarks prefixed to the Explanatory Notes on the English Translation of the Book.

List of Contributors

Genesis: C. J. BALL (Oxford). Exodus: H. E. RYLE (Cambridge). Leviticus: S. R. DEWYER and H. A. WHITE, ² (Oxford). Numbers: J. A. PATTERSON (Edinburgh). 5 Deuteronomy: GEORGE ADAM SMITH (Glasgow). Joshua: W. H. BENNETT (London). Judges: GEO. F. MOORE (Andover). Samuel: K. BUDDÉ (Marburg). Kings: BERNHARD STADE (Giessen) and F. SCHWALLY (Stassburg). 15 Isaiah: T. K. CHEYNE (Oxford). Jeremiah: C. H. CORNELL (Breslau). Ezekiel: C. H. TOY (Cambridge, Mass.). Hosea: ADRIEN SOUIN, ³ (Leipzig) and KARL MARFI (Bern). Joel: FRANCIS BROWN (New York). 15 Amos: JOHN FAYLOR (Windsor). Obadiah: A. HARPER (Melbourne). Jonah: FRIEDRICH DELITZSCH (Berlin). Micah: J. F. McCURDY (Toronto).	Nahum: ALFRED JEREMIAS (Leipzig). Habakkuk: W. H. WARD (New York). 20 Zephaniah: E. L. CUTLER (New Haven). Haggai: G. A. COOK (Oxford). Zechariah: W. R. HARVEY (Chicago). Malachi: CLAUDE G. MONTGOMERY and I. ABRAHAM (London). Psalms: J. WILHELMSEN (Göttingen). 25 Proverbs: AUGUST MÜLLER, ⁴ and EMM. KAULZSCH (Halle). Job: C. SHLEIFER (Jena). Song of Songs: R. MARHENSAT, ⁵ (London), and J. P. HILLES (New York). Ruth: C. A. BRIDGES (New York). Lamentations: MORRIS JASTROW, Jr. 30 (Philadelphia).⁶ Ecclesiastes: PAUL HAUPI (Baltimore). Esther: T. K. ALFOLDI (Dublin). Daniel: A. KAMPHAUSER (Bonn). Ezra-Nehemiah: H. GUTH (Leipzig) and L. W. BATES (New York). Chronicles: R. KITTIL (Leipzig). 35

² Died vii 30 '98. • ³ Died vi 24 '99. • ⁴ Died ix 12 '92. • ⁵ Died xi 14 '98.
⁶ Professor ABRAHAM KÜHNEN, who had agreed to do the Book, died xii 10 '91.

BS15 2 1893, 6 / 1
The sacred books of the Old Testament, a

Princeton Theological Seminary Special Library

1 1012 0007 1540